

Vanhempainpäivärahat

01.01.2024

Sisällysluettelo

1	Etuusohje	1
1.1	Asiakkaan kokonaistilanne	1
1.2	Hakeminen	2
1.3	Kenelle myönnetään	4
1.3.1	Erytisraskausrahan edellytykset	7
1.3.2	Vanhempainpäivärahan saamisen esteet	10
1.3.2.1	Työskentely	10
1.3.2.2	Vuosiloma ja muut palkalliset vapaat	12
1.3.3	Osittaisena maksettava vanhempainraha	12
1.3.4	Perhemuoto	14
1.3.5	Perheessä erityistilanne	15
1.3.5.1	Lapsen toinen vanhempi ei ole Suomessa sairausvakuutettu	15
1.3.5.2	Vanhemman vankeusrangaistus	16
1.3.5.3	Vanhemman sairaus tai vamma	16
1.3.5.4	Lapsi on huostaanotettu	17
1.3.5.5	Vanhemman kuolema	17
1.3.5.6	Lapsen kuolema	18
1.3.6	Kuka on hakijana	18
1.3.7	KV-säännökset	21
1.3.7.1	EY-lainsäädäntöä soveltavien valtioiden välillä liikkuvien henkilöiden rahaetuudet	21
1.3.7.2	Vastuu etuuksista ja oikeus etuuksiin	21
1.3.7.3	Päivärahaetuuksien maksaminen muutettaessa ja muuton jälkeen	22
1.3.7.4	Ulkomailta maksettava vanhempainpäiväraha tai palkka	23
1.3.8	Sosiaaliturvasopimukset	24
1.3.9	Työnantajan oikeus	25
1.3.9.1	Päivärahaetuus palkalliselta ajalta	26
1.3.9.2	Palkanmaksu vanhempainpäivärahan ajalta	27
1.3.9.3	Vuosiloma	27
1.3.9.4	Lomautus	28
1.3.9.5	Irtisanomisaika	28
1.3.9.6	Konkurssipesä	29
1.3.9.7	Palkkaturvan maksaja	29
1.3.9.8	Ulkomainen työnantaja	30
1.4	Mille ajalle	30
1.4.1	Erytisraskausraha	31
1.4.2	Raskausrahakausi	31
1.4.3	Vanhempainraha	31
1.4.4	Miten päiviä voi käyttää	34
1.4.4.1	Yhtä aikaa pidettävät päivät	34
1.4.4.2	Jaksot	35
1.4.4.3	Päivien luovuttaminen	35
1.4.4.4	Mihin mennessä päivät tulee käyttää	37
1.4.5	Miten muut etuudet vaikuttavat	37

1.4.6 Miten ulkomaille muutto vaikuttaa	38
1.5 Määrä	39
1.5.1 Vuositulo	39
1.5.1.1 Vuositulon tarkastelujakso	39
1.5.1.2 Erityistilanne tarkastelujaksolla	40
1.5.1.2.1 Ammattiin valmistuminen ja tutkinnon suorittaminen	42
1.5.1.2.2 Oman lapsen hoitaminen	45
1.5.1.2.3 Ase-tai siviilipalveluksen suorittaminen	46
1.5.1.2.4 Suomeen muutto	47
1.5.2 Vuosituloon huomioitavat tulot	47
1.5.2.1 Palkkatulot	48
1.5.2.2 Vakuutuspalkka	53
1.5.2.3 YEL- ja MYEL-työtulot	53
1.5.2.4 Ansiomenetykskorvaukset	54
1.5.2.5 Etuusperusteinen tulo	56
1.5.2.6 Muutokset vuositulossa	61
1.5.3 Muut vanhempainpäivärahan määrät	63
1.5.3.1 Vähimmäismäärä ja laskukaavat	63
1.5.3.2 Peräkkäiset synnytykset	64
1.5.3.3 Eläkkeen ja muun etuuden vaikutus	66
1.5.3.4 Raskausrahan määrä	67
1.5.3.5 Vanhempainrahan määrä	67
1.5.3.6 Erityisraskausrahan määrä	68
1.6 Ratkaiseminen	68
1.6.1 Päätöksen saajat	70
1.7 Maksaminen	71
1.7.1 Kenelle maksetaan	71
1.8 Ratkaisun jälkeen	73
1.8.1 Työnantaja asianosaisena	78

1 Etuosohje

Tätä etuosohjetta sovelletaan, kun

- lapsen laskettu aika on 4.9.2022 tai sen jälkeen tai
- adoptiolapsi on otettu hoitoon 31.7.2022 tai sen jälkeen

Etuosohje on toimintaohje, jota käytetään apuna etuuksien ratkaisutyössä. Ohje on ensisijaisesti tarkoitettu Kelan sisäiseen käyttöön. Ohjeen pdf-tiedosto muodostuu automaattisesti Kelan intranetissä olevan etuosohjeen verkkosivuista. Etuosohjetta täydentävät erikseen julkaistavat menettelyohjeet.

Tämä Vanhempainpäivärahat-ohje sisältää erityisraskausrahan, raskausrahan sekä vanhempainrahan ohjeistuksen.

Pdf-muotoisesta etuosohjeesta puuttuvat kaikille ohjeille sisällöltään samanlaiset ohjeet

- päätöksen oikaisu ja poistaminen
- takaisinperintä
- muutoksenhaku.

Näistä on tehty omat pdf-ohjeet.

1.1 Asiakkaan kokonaistilanne

Kun käsittelet asiakkaan hakemusta, muodosta ensin kokonaiskuva asiakkaan elämäntilanteesta. Tarkastele asiakkaan tilannetta jo Kelassa olevien tietojen perusteella asumisen-, perheen-, terveyden- ja toimeentulon näkökulmista. Huomaathan, että asiakkaalla saattaa olla oikeus myös muihin etuuksiin. Ohjaa asiakas tarvittaessa hakemaan niitä. Asiakkaalla saattaa olla myös tarve elämäntilanteeseen liittyvään neuvontaan.

Hahmota asiakkaan kokonaistilanne

Tutustu asiakkaan tilanteeseen Onnin asiakasmuiston ja OIWAn koostenäytön avulla (koostenäytöltä näet onko asiakasmuistioon kirjattu tietoja).

- Tarkista asiakkaan etuustiedot sekä vireillä olevat työt ja ratkaistut hakemukset, erityisesti etuuksien viimeisimmät ratkaisut
- Katso viimeisimmät yhteydenotot, kommentit, viestit ja asiakaskirjeet
- Katso, onko asiakkaalla muutoksenhakuja vireillä
- Katso, onko asiakkaalla useita asioita vireillä tai onko hän saanut hylkääviä päätöksiä
- Kiinnitä huomioita myös siihen, onko asiakkaalla toimeentulotuen päätöksiä; jos on, niin kuinka pitkäaikaisia.

Muodosta itsellesi käsitys asiakkaan kokonaistilanteesta yllä kerrottujen tietojen perusteella sekä sinulla nyt käsiteltävänä olevan työn asiakirjojen perusteella. Kiinnitä huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:

- Millainen perhemuoto on kyseessä?
- Ovatko ratkaisuun vaikuttavien henkilöiden vakuuttamistiedot ajan tasalla? Tee tarvittavat toimenpiteet kv-prosessin mukaisesti.
- Asuuko, työskenteleekö tai saako joku perheenjäsenistä etuutta ulkomailta? Onko kyseessä useamman maan tilanne / kv-kytkentäinen tapaus?

- Onko etuudessa vireillä- tai voimassaolevia maksuvaatimuksia (hyvinvointialue tai toimeentulotuki)?
- Tuleeko asiakirjoista esille perheen heikko taloudellinen tilanne ja mahdollinen toimeentulotuen tarve?
- Onko asiakas kyvykäs hoitamaan itsenäisesti asioitaan?
- Ilmeneekö asiakirjoista tai muista tiedoista perhettä selvästi kuormittavia seikkoja?

Ehdota asiakkaalle tarvittaessa ajanvarausta tai ohjaa asiakas oikealle viranomaiselle tai toimivalle taholle. Asiakkaan tai perheen kokonaistilanteen perusteella saattaa herätä huoli sosiaalipalveluiden tarpeesta. Ohjaa asiakas tarvittaessa esimerkiksi sosiaalipalveluihin. Tee tilanteen vaatiessa lastensuojeluilmoitus. Lue lisää hyvinvointialueelle ja kuntaan tehtävistä ilmoituksista.

Arvioi lisätiedon tarve ja ole tarvittaessa yhteydessä asiakkaaseen

- valmistaudu yhteydenottoon siten, että voit puhelun aikana pyytää tarvittaessa lisätietoja myös muihin asiakkaalla vireillä oleviin etuuksiin
- onko asiakas jo antanut suostumuksen sähköiseen asiointiin (jos ei ole, markkinoi sähköistä asiointipalvelua)

Dokumentointi

- Jos olet yhteydessä asiakkaaseen, kirjaa yhteydenottoon asiakkaalta saadut tiedot.
- Kirjaa tarpeelliset tiedot työn kommenttiin.
- Kirjaa Onnin asiakasmuistioon Asuminen ja perhe -kohtaan asiakkaalta saadut oleelliset tiedot, jotka voivat vaikuttaa jatkossa asiointiin Kelan kanssa. Kirjaa esim. seuraavat tiedot:
 - Asiakkaan posti (etuuspäätös) on palautunut, eikä uutta osoitetta ole pystytty selvittämään
 - Asiakkaalla on Poste restante osoitteena ja ilmoittaa kuitenkin osoitteen, minne Kelan postit voi lähettää
 - Lapsi syntynyt kuolleena (kuolinpäivä)
 - Lapsi sijoitettu kodin ulkopuolelle (lapsen syntymäaika ja laitos - tai perhehoidon alkamispäivä)
 - Avoliittotulkinta epäsemissä tilanteissa
- Tee tarvittaessa toimeksianto –työ toiseen etuuteen, esimerkiksi tiedon välittämiseksi toiseen etuuteen.

Huomioi mahdollinen oikeus/vaikutus muuhun etuuteen. Vinkkaa myös mahdollisesta oikeudesta uuteen etuuteen/etuuden korotusosaan.

1.2 Hakeminen

Vanhempainpäivärahaa voi hakea vakuutettu itse tai hänen työnantajansa, jos työnantaja maksaa palkkaa raskaus-, erityisraskaus- tai vanhempainvapaan ajalta.

Hakuaika

Kaikilla vanhempainpäivärahoilla on sama hakuaika. Vanhempainpäivärahaa tulee hakea kahden kuukauden kuluessa siitä päivästä, josta alkaen etuutta halutaan saada.

Vanhempainpäivärahan hakeminen etukäteen on edelleen mahdollista. Muu kuin synnyttävä vanhempi voi kuitenkin hakea vanhempainrahan vasta lapsen synnyttyä.

Vanhempainpäiväraha voidaan tietyin edellytyksin myöntää joko kokonaan tai osittain, vaikka etuutta ei olisi haettu säädetyssä määräajassa, jos epäminen myöhästymisen vuoksi olisi kohtuutonta.

Jos etuushakemus on myöhästynyt, pyydetään myöhästymisen syistä selvitys. Etuus voidaan myöntää mm. silloin, kun myöhästyminen on johtunut hakijasta riippumattomasta syystä tai muusta painavasta perusteesta, esim. vaikeasta sairaudesta. Erityisenä syynä etuuden myöntämiselle myöhästymisestä huolimatta ei pidetä esim. tietämättömyyttä eikä edunvalvojan tai muun hakemiseen oikeutetun henkilön laiminlyöntiä etuuden valvomisessa.

Hakemuksen myöhästymisen syitä ja hylkäämisen kohtuuttomuutta arvioidessasi voit ottaa huomioon seuraavia seikkoja:

- johtuuko myöhästyminen asiakkaasta vai työnantajasta ja kumpaan vahinko kohdistuu
- onko hakemusten myöhästyminen toistuvaa
- onko asiakas jättänyt selvittämättä itse hakuajan tai voidaanko hakijan olettaa tuntevan hakuajat
- onko hakeminen ollut mahdollista hoitaa määräajassa
- onko hakemus laitettu vireille heti kun se on ollut mahdollista
- minkälainen perheen taloudellinen tilanne on
- minkälainen asiakkaan kyky hoitaa omia asioitaan on
- minkälainen asiakkaan elämäntilanne yleisesti on (esim. onko perheessä meneillään jokin kriisitilanne kuten vakava sairastuminen, teiniraskaudet)
- onko muita harkintaan vaikuttavia seikkoja

Määräajan laskeminen

Kun määräpäivä tai määräajan viimeinen päivä etuuden hakemiselle on pyhäpäivä tai arkilauantai, saa hakemuksen jättää ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen. Sama koskee itsenäisyyspäivää, vapunpäivää ja joului- tai juhannusaattoa. Pyhäpäiviä ovat sunnuntait ja kirkolliset arkipäivään sijoittuvat juhlapäivät. Kirkollisia juhlapäiviä ovat joulupäivä, toinen joulupäivä, uudenvuodenpäivä, loppiainen, pitkäperjantai, pääsiäispäivä, toinen pääsiäispäivä, helatorstai, helluntai, juhannuspäivä ja pyhäinpäivä. (Laki säädettyjen määräaikain laskemisesta 5. §, Kirkkolaki 4. luku 3. § 1. mom.)

Hakemuslomake

Vanhempainpäivärahaa haetaan lomakkeella [SV15 Vanhempien etuudet](#) tai OmaKelan kautta.

Työnantaja voi hakea vanhempainpäivärahaa sähköisesti asiointipalvelussa, lomakkeella [Ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta \(Y 17\)](#) tai tulorekisterin palkkailmoituksen yhteydessä tehdyllä hakemuksella.

Hakemuksen liitteet

Raskausrahaa hakiessa tarvitaan liitteeksi raskaustodistus SV75.

Adoptiovanhemman on vanhempainrahaa hakiessaan esitettävä adoptioeuvonnan antajan (= kunnan sosiaalihuollon toimielin tai Pelastakaa Lapset ry) tai kansainvälisen adoptiopalvelun antajan (= Pelastakaa Lapset ry, Interpedia ry, Helsingin kaupungin sosiaalivirasto) todistus lapsen hoitoon ottamisesta adoptiotarkoituksessa (SV 94). Ulkomailta ilman palvelunantajaa tehtävissä adoptioissa ei edellytetä todistusta hoitoon

ottamisesta, vaan vanhempainrahan edellytyksenä on adoptiolain 42. §:n perusteella myönnetty lupa ja muu selvitys lapsen adoptiosta ja hoitoon ottamisesta.

Erityisraskausrahaa hakiessa tarvitaan liitteeksi lääkärin täyttämä lomake SV97 lausunto erityisraskausvapaan tarpeesta sekä työnantajan täyttämä lomake SV96 Työnantajan ilmoitus erityisraskausrahaa varten.

Jos hakija saa tai on hakenut etuutta ulkomailta, esimerkiksi eläkettä, vanhempainrahaa tai vanhempainrahaa vastaavaa etuutta, tulee siitä toimittaa etuus päätös tai muu luotettava selvitys.

Hakemuksen peruminen

Hakemuksen voi perua vain siihen saakka, kunnes päätös on annettu. Etuuden voi kuitenkin lakkauttaa takautuen asiakkaan pyynnöstä. Sillä miksi asiakas haluaa lakkauttaa etuuden, ei ole merkitystä. Kun päätös on annettu, kyse on siis muodollisesti etuuden lakkauttamisesta, ei hakemuksen perumisesta.

Vireilletulo

Etuuksille yhteinen Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa - ohje, Asian vireillepanotavat.

Kuka voi hakea

Etuuksille yhteinen Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa - ohje, Kuka voi hakea etuutta.

Lisäselvitysten pyytäminen

Etuuksille yhteinen Lisäselvitysten pyytäminen -ohje.

1.3 Kenelle myönnetään

Kaikkien vanhempainpäivärahojen yleisenä myöntämisen edellytyksenä on pääsääntöisesti, että henkilö on sairausvakuutuslain mukaan Suomessa vakuutettu. Muilta osin myöntämisedellytykset ovat etuuskohtaisia.

Oikeus vanhempainpäivärahaan syntyy heti vakuutetuksi tulemisesta lukien. Näin ollen Suomeen tulevilla henkilöillä on oikeus vanhempainpäivärahaan Suomessa sairausvakuutetuksi tulosta lähtien.

Sairausvakuutuslain mukaan vakuutettuja ovat:

- Suomessa asuvat ja heihin rinnastettavat henkilöt ja
- Suomessa työskentelevät tai yritystoimintaa harjoittavat henkilöt, jotka eivät asu vakinaisesti Suomessa.

Jos vanhempainpäivärahan hakija ei ole sairausvakuutuslain mukaan vakuutettu, järjestelmä huomauttaa asiasta. Tässä tapauksessa selvitä henkilön vakuuttaminen.

[Raskausrahan edellytykset](#)

[Vanhempainrahan edellytykset](#)

[Adoptio](#)

[Vanhemmuuden tunnustanut henkilö](#)

[Lapsen hoidosta vastaava henkilö](#)

[Henkilö, jolle on luovutettu vanhempainrahapäiviä](#)

[Raskaana oleva ja synnyttänyt vanhempi](#)

Raskausrahan edellytykset

Raskausrahaan on oikeus henkilöllä, jonka raskaus on kestänyt vähintään 154 päivää. Raskausrahaan on oikeus silloinkin, kun raskaus on keskeytetty, jos raskaus on kestänyt vähintään 154 päivää ennen keskeytystä.

Raskaana olevan henkilön on osoitettava raskautensa kesto lääkärin tai terveyskeskuksen antamalla todistuksella (esimerkiksi SV 75). Ulkomailla asuvat äidit toimittavat todistuksen, josta ilmenevät vastaavat tiedot.

Vanhempainrahan edellytykset

Vanhempainrahan edellytyksenä on pääsääntöisesti

- vanhemmuus
- huoltajuus
- lapsen hoitaminen.

Vanhempainrahaan on oikeus lapsen vanhemmalla, joka on lapsen huoltaja. Vanhempainrahan edellytyksenä on sekä vanhemmuus että huoltajuus. Vanhempainrahaan oikeutettuja vanhempia voi olla yksi tai kaksi.

Vanhemmalla tarkoitetaan oikeudellisia vanhempia, joita voivat olla yhtälailla sekä biologiset että adoptiovanhemmat.

Huoltajalla tarkoitetaan lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain mukaista lapsen huoltajaa. Lapsen vanhemmat, jotka lapsen syntyessä ovat naimisissa keskenään, ovat kumpikin lapsensa huoltajia. Jos vanhemmat eivät lapsen syntyessä ole avioliitossa keskenään, synnyttäjä-äiti on lapsensa huoltaja. Jos vanhemmuus on tunnustettu ennen lapsen syntymää, myös tunnustajasta tulee lapsen huoltaja, kun vanhemmuus on vahvistettu. Jos vanhemmuus sen sijaan tunnustetaan vasta lapsen syntymän jälkeen, tunnustaja ei lähtökohtaisesti saa huoltajan asemaa suoraan lain nojalla, vaan huoltajuudesta on tarvittaessa sovittava tai päätettävä erikseen.

Vanhempainrahan saaminen edellyttää lapsen hoitamista. Lapsen hoitamisella tarkoitetaan vauvan tai pikkulapsen päivittäisestä hoivasta ja huolenpidosta vastaamista. Vanhempainrahan saaminen ei edellytä, että vanhempi hoitaa lasta yksinään. Vanhempainrahajakson aikana ei kuitenkaan ole oikeutta käyttää lapsesta myönnettyä kunnallista varhaiskasvatuspaikkaa.

Synnyttäneellä vanhemmalla on kuitenkin aina oikeus raskaus- ja vanhempainrahaan yhtäjaksoisesti vähintään 105 arkipäivältä riippumatta siitä, hoitaako hän lasta.

Adoptio

Adoptionhakijalla ja adoptiovanhemmalla on oikeus vanhempainrahaan, jos hän on ottanut lapsen hoitoonsa adoptiotarkoituksessa ja hänelle on myönnetty adoptiolupa. Adoptionhakijalla on siten oikeus vanhempainrahaan jo ennen kuin adoptio on vahvistettu.

Adoptiolupa tulee olla vain niissä tilanteissa, joissa lupa adoptiolain mukaan edellytetään. Adoptiolupa on edellytyksenä lapsen adoptiotarkoituksessa tapahtuvalle sijoittamiselle tai välittämiselle, jos adoptionhakijalla tai alle 18-vuotiaalla lapsella taikka molemmilla on asuinpaikka Suomessa. Adoptiolupaa ei tarvita

- perheen sisäisissä adoptioissa
- jos on adoptoimassa lapsen, joka on ollut vakiintuneesti hakijan hoidettavana ja kasvatettavana. Edellytyksenä on lisäksi, että lapsi on alun perin tullut hakijan hoidettavaksi muussa kuin adoptiotarkoituksessa, esimerkiksi perhehoitoon tai yksityisesti sijoitetuksi kasvattilapseksi.
- jos vanhemmat ovat adoptoineet lapsen ulkomailla asuessaan kyseisen valtion lainsäädännön mukaisesti ja muuttavat tämän jälkeen Suomeen. Edellytyksenä on, että adoptio on adoptiolain mukaan ilman eri vahvistusta pätevä Suomessa tai että Helsingin käräjäoikeus on sen vahvistanut.

Perheen sisäisissä adoptioissa oikeus vanhempainrahaan syntyy vanhemmuuden vahvistamisen myötä.

Vanhemmuuden tunnustanut henkilö

Vanhempainrahaan on oikeus henkilöllä, joka on tunnustanut vanhemmuuden äitiyslain tai isyyslain mukaisesti. Vanhempainrahan saamisen edellytyksenä on tällöin vanhemmuuden tunnustaminen joko etukäteen, ennen lapsen syntymää neuvolassa tai lapsen syntymän jälkeen lastenvalvojan luona.

Vanhemmuuden tunnustanut henkilö, jonka vanhemmuutta ei vielä ole vahvistettu tai henkilö, joka aikoo tunnustaa vanhemmuuden, voi saada vanhempainrahaa enintään neljän kuukauden ajan lapsen syntymästä lukien. Tunnustamisen perusteella maksettuja vanhempainrahoja ei menetä, vaikka vanhemmuutta ei vahvistettaisikaan. Lasta hoitavalla vanhemmalla on oikeus hakea jäljellä olevia vanhempainrahapäiviä, joita vanhemmuuden tunnustanut henkilö ei ole ennättänyt käyttää.

Lapsen hoidosta vastaava henkilö

Vanhempainraha voidaan maksaa lapsen hoidosta ja huollosta vastaavalle henkilölle, jos

- lapsen molemmat vanhempainrahaan oikeutetut vanhemmat kuolevat, tai
- jos toinen vanhemmista kuolee ja lapsi siirtyy muun henkilön hoitoon.

Edellä mainituissa tilanteissa lapsen hoidosta ja huollosta vastaavalla henkilöllä on oikeus kuolleelta vanhemmalta käyttämättä jääneisiin vanhempainrahapäiviin samoin edellytyksin kuin vanhemmalla. Lapsesta huolehtivan henkilön ei tarvitse olla lapsen juridinen huoltaja, vaan tosiasiallinen lapsen hoidosta ja huollosta vastaaminen oikeuttaa vanhempainrahan saamiseen, mikäli muut edellytykset täyttyvät.

Henkilö, jolle on luovutettu vanhempainrahapäiviä

Henkilö, jolle on luovutettu vanhempainrahapäiviä, voi käyttää luovutettuja vanhempainrahapäiviä vastaavin edellytyksin kuin vanhempainrahaan oikeutettu vanhempi. Hänen tulee siten olla Suomessa sairausvakuutettu. Lisäksi hänen tulee olla pois työstä ja hoitaa lasta. [Lue lisää päivien luovuttamisesta.](#)

Raskaana oleva ja synnyttänyt vanhempi

Raskaana olevalla ja synnyttäneellä vanhemmalla, jonka raskaus on kestänyt vähintään 154 päivää, on aina oikeus saada raskaus- ja vanhempainrahaa yhtäjaksoisesti vähintään 105 arkipäivän ajalta riippumatta siitä, onko hän lapsen huoltaja tai hoitaako hän lasta. Tänä aikana vanhempainrahan saamisen edellytyksenä ei synnyttäneen vanhemman osalta siten ole lapsen huoltajuus tai lapsen hoitaminen. Tällainen tilanne on silloin, kun synnyttänyt vanhempi on luovuttanut lapsensa adoptioon, lapsi on huostaanotettu tai sijoitettu kiireellisesti tai lapsi on kuollut. Lue lisää miten vanhempainrahaan vaikuttaa lapsen [adoptioon luovutus](#), [huostaanotto](#) tai [kuolema](#).

1.3.1 Erityisraskausrahan edellytykset

Erityisraskausrahan saamisen edellytyksenä on, että

- henkilö on ansiotyössä tai omassa työssä lukuun ottamatta omassa kotitaloudessa tehtävää työtä
- henkilön työtehtävät tai työolot vaarantavat hänen tai sikiön terveyden
- henkilölle ei voida järjestää muuta sellaista työtä, joka ei vaaranna henkilön eikä sikiön terveyttä ja
- henkilö joutuu tämän vuoksi olemaan poissa työstä
- henkilö on työkykyinen. Työkyvyttömällä on oikeus sairauspäivärahaan, joten hän ei voi saada työkyvyttömyyden perusteella erityisraskausrahaa.
-

[Työstä poissaolo](#)

[Ansiotyö tai oma työ](#)

[Vaaratekijät](#)

[Työnantajan työsuojeluvelvoite](#)

Työstä poissaolo

Jos henkilö on poissa työstä muusta syystä kuin työssä olevan vaaratekijän vuoksi, ei henkilöllä ole oikeutta erityisraskausrahaan. Tällainen muu syy on esim. sairausloma, hoitovapaa tai lomautus. Hoitovapaan päätyttyä erityisraskausraha tulee myöntää, jos työnantaja ei voi järjestää sopivaa työtä. Sovitun hoitovapaan tulee kuitenkin päättyä tai keskeytyä töihin paluun vuoksi. Työstäpoissaolon syynä tulee siis olla raskaus, ei toisen lapsen hoito.

Ansiotyö tai oma työ

Erityisraskausrahan myöntäminen edellyttää **ansiotyössä** olevilta voimassa olevaa työsopimusta. Työsopimus voi olla määräaikainen tai voimassa toistaiseksi. Jos asia on epäselvä, pyydä työnantajalta selvitys asiasta. Myös suullinen työsopimus on pätevä, mutta hakijan tulee toimittaa suullisen sopimuksen olemassaolosta työnantajan selvitys, josta käy ilmi tarpeelliset tiedot. Ansiotyönä pidetään myös kotona suoritettua ns. etätyötä.

Omana työnä pidetään henkilön

- omassa tai perheenjäsenensä yrityksessä, liikkeessä, ammatissa tai maa- tai metsätaloudessa suorittamaa työtä,
- itsenäistä tieteellistä työtä sekä
- päätoimista opiskelua oppilaitoksessa tai ammattikursseilla.

Henkilö ei voi niinä päivinä, joilta maksetaan erityisraskausrahaa, olla muussakaan ansiotyössä tai omassa työssä lukuun ottamatta omassa kotitaloudessa tapahtuvaa työskentelyä tai päätoimista opiskelua.

Määräaikainen työsuhde

Jos kyseessä on määräaikainen työsuhde, voit myöntää erityisraskausrahan määräajan loppuun saakka, jos muut edellytykset täyttyvät. Jos hakija toimittaa uuden työsopimuksen työsuhteen jatkumisesta, tilanne katsotaan uuden hakemuksen perusteella.

Vuokratyöntekijät

Vuokratyössä työnantaja (henkilöstövuokraus-, henkilöstöpalvelu- tai vastaava yritys) vuokraa työntekijänsä toisen työnantajan (käyttäjäyritys) työhön. Työntekijä solmii työsopimuksen henkilöstövuokrausyrityksen kanssa, joka maksaa palkan ja huolehtii työnantajan velvollisuuksista. Poikkeuksena tästä on työn johto - ja valvontaoikeus, joka siirtyy käyttäjäyritykselle.

Vuokratyöntekijöiden työsopimukset tehdään usein määräaikaisiksi. Voit myöntää erityisraskausrahan työsopimuksen ajalle, jos muut edellytykset erityisraskausrahan saamiseksi täyttyvät. Jos työsuhde on henkilöstövuokrausyritykseen toistaiseksi voimassa oleva, tarvitaan erityisraskausrahan myöntämiseksi selvitys siitä, olisiko työtä ollut tarjolla ilman raskautta ja paljonko sitä olisi ollut. Vuokratyönantaja on velvollinen selvittämään Kelalle, voidaanko työntekijälle tarjota muuta työtä.

Työsopimuksesta ei ole kysymys silloin, kun hakija esittää sopimuksen työhön liittyvistä yleisistä ehdoista (esim. Sopimus yleisistä työehdoista) ja/tai jos sopimuksen mukaan työsuhteesta tehdään vielä erillinen työsopimus. Työsopimuksen on oltava aina yksilöllinen, joten työsuhteen yleiset ehdot eivät voi sitä korvata.

Vaaratekijät

Erityisraskausrahaan oikeuttavia, odottavan äidin tai sikiön terveydelle vaaraa aiheuttavia tekijöitä ovat tietyt kemialliset aineet, säteily tai tarttuva tauti taikka muu vastaava seikka, jos ne liittyvät vakuutetun työtehtäviin tai työoloihin.

Kemialliset aineet

- anestesiakaasu
- lyijy tai lyijy-yhdiste
- elohopea tai elohopeayhdiste
- solunsalpaajat
- hiilimonoksidi eli häkä
- naisen tai sikiön terveydelle vaaralliseksi arvioitu torjunta-aine
- naisen tai sikiön terveydelle vaaralliseksi arvioitu orgaaninen liuotinaine
- syöpäsairauden vaaraa aiheuttavat ja perimää vaurioittavat aineet
- ympäristön tupakansavu

Ympäristön tupakansavun perusteella erityisraskausraha voidaan myöntää vain harvoissa tilanteissa. Tupakointi on kielletty pääsääntöisesti kaikissa sisätiloissa,

joissa työskennellään. Työntekijä voi altistua ympäristön tupakansavulle esimerkiksi seuraavissa tilanteissa, jos muuta työtä ei voida järjestää:

- kansainvälisessä meriliikenteessä käytettävien alusten ravintoloissa työskentelevät
- hotellisiivoojat, jos hotellihuoneissa on tupakointi sallittu
- ravintolan ulkoterassilla työskentelevät
 - selvitä, onko terassilla työskentely vältettävissä työjärjestelyin ja onko terassilla tarjoilua
- kodinhoito- ja kotisairaanhoidotyössä tupakoivan asiakkaan luona työskentelevät
- mielenterveys- ja päihdetyössä, vankeinhoidossa ja asumispalveluissa, kun tupakointi sisätiloissa on sallittu

Säteily

Vaaraa aiheuttavaa säteilyä on ionisoiva säteily mukaan lukien radionuklidit. Säteilylle altistuvat raskaana olevat pääsääntöisesti siirretään muihin tehtäviin säteilyturvallisuuslainsäädännön nojalla.

Tarttuvat taudit

- toksoplasmoosi

Tartuntavaara voi olla esimerkiksi eläinlääkärillä tai maataloudessa työskentelevällä, jos työhön kuuluu kotieläinten synnytyksissä avustaminen tai muita vastaavia työtehtäviä, joissa on tartuntavaara. Erityisraskausraha voidaan myöntää, jos työnantajalla ei ole tarjota muuta työtä eikä altistumista voida kokonaan estää työsuojelullisin toimenpitein.

- listerioosi
- vihurirokko
- herpes
- vesirokko
- parvorokko

Parvorokon riskiryhmiä ovat lähinnä opettajat ja päiväkotien henkilökunta. Raskaana oleva tulee siirtää epidemian ajaksi esimerkiksi toiseen päiväkotiin, kun odotetaan tuloksia parvorokko-vasta-aineista ja jos tulos on negatiivinen. Jos siirtomahdollisuutta ei ole, voi erityisraskausraha tulla kyseeseen.

- hepatiitti B ja C
- sytomegalotulehdus ja
- HIV-infektio sekä
- muut näihin verrattavat taudit

Epidemiat ja pandemiat, esim. influenssa A(H1N1)

Epidemioiden aikana viruksille altistuneilla rokottamattomilla työntekijöillä voi olla mahdollisuus erityisraskausvapaaseen. Tämä koskee lähinnä suoraan potilaiden hoitoon osallistuvaa terveydenhuollon henkilöstöä. Uusien epidemioiden yhteydessä ohjeet päivitetään olosuhteiden mukaan.

Muun vastaavan, henkilön työtehtäviin tai työoloihin liittyvän seikan voidaan arvioida vaarantavan tämän tai sikiön terveyden, jos kyse on

- maanalaisesta kaivostyöstä,
- paineistetuissa tiloissa työskentelystä tai
- vedenalaisesta sukeltamisesta.
 - vedenalaisen sukeltamisen kohdalla edellytetään, että työ on pääasiassa sukeltamista, esimerkiksi uinninvalvojalla ei ole oikeutta erityisäitiysrahaan tällä perusteella.

Erytysraskausrahaan oikeuttavista vaaratekijöistä on säädetty valtioneuvoston asetuksessa sairausvakuutuslain täytäntöönpanosta (1335/2004). Vain edellä mainitut vaaratekijät voivat oikeuttaa erityisraskausrahaan. Esimerkiksi melu, työn fyysinen kuormitus, tapaturmavaara, epäsäännöllinen työaika tai yötyö ei voi olla erityisraskausrahan myöntämisen perusteena.

Työnantajan työsuojelovelvoite

Työsopimuslaissa (TSL 55/2001 2. luku 3. §) säädetään työnantajan velvollisuudesta järjestää muuta työtä raskaana olevalle työntekijälle. Tämän mukaisesti työntekijä on pyrittävä siirtämään hänen ammattitaitonsa ja työkykynsä huomioon ottaen sopiviin tehtäviin raskausvapaan alkamiseen saakka, jollei äidin tai sikiön terveyttä vaarantavaa tekijää voida poistaa työstä tai työpaikan olosuhteista.

1.3.2 Vanhempainpäivärahan saamisen esteet

Vanhempainpäivärahaan ei ole oikeutta	Vanhempainpäivärahaan on oikeus
ansiotyössä tai muussa omassa työssä olemisen ajalta	omassa kotitaloudessa tehtävä työn ja päätoimisen opiskelun ajalta osittaisena maksettava vanhempainrahan edellytysten täytyessä osa-aikatyön ajalta omaishoitajana tai toimeksiantosopimuksella perhehoitajana toimimisen ajalta kunnan tai hyvinvointialueen luottamushenkilönä toimimisen ajalta
lakisääteisen vuosiloman tai muiden palkallisten vapaapäivien ajalta	työsopimuslain mukaisen raskaus-, erityisraskaus tai vanhempainvapaan ajalta, jonka ajalta työntajalla on oikeus etuuteen
vankilassa suoritettavan vankeusrangaistuksen ajalta	sakon muuntorangaistuksen ajalta

1.3.2.1 Työskentely

Ansiotyö

Kaikkia vanhempainpäivärahoja koskeva edellytys on, että henkilö ei ole samaan aikaan ansiotyössä tai muussa omassa työssä. Poikkeus tästä on osittaisena maksettava vanhempainraha, jota voi tietyin edellytyksin saada osa-aikatyön ajalta. [Lue lisää osittaisena maksettavasta vanhempainrahasta.](#)

Ansiotyötä ei ole sairausvakuutuslaissa määritelty. Sen sijaan oman työn käsite on määritelty sairausvakuutuslaissa. Sillä tarkoitetaan henkilön omassa tai perheenjäsenensä yrityksessä, liikkeessä, ammatissa tai maa- tai metsätaloudessa

suorittamaa työtä, itsenäistä tieteellistä työtä sekä päätointa vastaavaa opiskelua oppilaitoksessa tai ammattikursseilla.

Huomautus

Päätoiminen opiskelu ei kuitenkaan estä vanhempainpäivärahan saamista, jos vanhempainpäivärahan edellytykset muutoin täyttyvät. Päätoiminen opiskelu vanhempainpäivärahaa saaden on mahdollista, jos opinnot ovat sen luonteisia, että niitä on mahdollista suorittaa lapsen hoidon ohessa.

Vanhempainpäivärahoja myönnettäessä ansiotyössä olemista arvioidaan verotuksen ansiotulokäsitteen näkökulmasta. Toisin sanoen, jos toiminta on sen luonteista, että siitä maksetaan tai ansaitaan ansiotuloa, niin tulon perusteena ollut toiminta katsotaan ansiotyöksi tai siihen rinnastettavaksi. Ansiotyötä voi tehdä palkansaajana tai yrittäjänä. Olennaista on ansiotyössä tai omassa työssä työskentely, ei se, milloin siitä saatava tulo konkretisoituu eli milloin esim. palkka maksetaan tai yrittäjän tulo muodostuu. Yrittäjän työ on ansiotyötä, vaikka myyntitulo, voitto tai palkkio syntyisi tai saataisiin myöhemmin, jos se kuitenkin on toiminnan tarkoituksena. Ansiotyössäololle olemiselle ei ole mitään vähimmäiskestoja. Myöskään maksettavan palkan, palkkion tai muun tulon määrällä ei ole merkitystä. Myös osa-aikainen tai sivutoiminen työskentely katsotaan ansiotyössä olemiseksi.

Ansiotyötä on myös kotona tehtävä etätö. Vanhempainpäivärahoihin vaikuttavaan työssäoloaikaan luetaan myös päivystys- tai varallaoloaika, jolta työntekijä saa palkan/ korvauksen ja on työnantajansa käytettävissä tarvittaessa. Myös kertausharjoituksissa oloa pidetään ansiotyönä.

Jos vanhempi käy vanhempainpäivärahakaudella vuorotyössä siten, että työvuoro ajoittuu kahdelle vuorokaudelle, työskentelypäivänä pidetään molempia vuorokausia.

Harrastusluonteista toimintaa, talkootyötä tai vapaaehtoistyötä, esim. vapaapalokuntatoimintaa, lasten urheilujoukkueessa toimimista tai tukihenkilönä/ perheenä toimimista, ei pääsääntöisesti pidetä ansiotyön tekemisensä. Kuitenkin, jos toiminnasta maksetaan palkkiota, pidetään sitä ansiotyönä. Jos henkilölle maksetaan vain kulukorvauksia, joiden tarkoituksena on korvata aiheutuneita kustannuksia, ei toimintaa pidetä ansiotyön tekemisensä.

Jos henkilö on työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa, häntä ei katsota ansiotyössä olevaksi.

Kunnan ja hyvinvointialueen luottamushenkilöt

Ansiotyössä olemisena ei myöskään pidetä vanhemman toimimista kunnan tai hyvinvointialueen luottamushenkilönä. Kunnan tai hyvinvointialueen luottamushenkilöitä ovat valtuutetut ja varavaltuutetut, kunnan tai hyvinvointialueen toimielimiin valitut jäsenet, kunnan kuntayhtymän tai hyvinvointialueen hyvinvointiyhtymän toimielimiin valitsemat jäsenet sekä muut kunnan tai hyvinvointialueen luottamustoimiin valitut henkilöt. Tehtävänsä perusteella kunnan tai hyvinvointialueen toimielimen jäseneksi valittu kunnan tai hyvinvointialueen viranhaltija tai työntekijä ei kuitenkaan ole kunnan tai hyvinvointialueen luottamushenkilö. Muussa kuin kunnallisessa tai hyvinvointialueen luottamustehtävässä toimimista pidetään ansiotyöhön rinnastettavana, jos siitä maksetaan palkkiota tai se liittyy henkilön pääasialliseen ansiotyöhön. Tällöin vanhempainpäivärahaan vaikuttavaksi työssäoloajaksi katsotaan ne päivät, kun henkilö hoitaa luottamustoimintaa (esim. kokoukset). Valtuuston puheenjohtaja, kunnan- tai

aluehallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat sekä lautakuntien ja valiokuntien puheenjohtajat voivat toimia päätoimisina tai osa-aikaisina luottamushenkilöinä. Tällaisen päätoimisen tai osa-aikaisen luottamustoimen hoitaminen rinnastuu ansiotyössä olemiseen.

Omais- tai perhehoitajana toimiminen

Lisäksi ansiotyössä olemisena ei pidetä omaishoitajana tai toimeksiantosopimukseen perustuvana perhehoitajana toimimista. Tämä ei kuitenkaan koske ammatillista perhehoitoa.

Huomautus

Ammatillinen perhehoito on perhehoitoa sijaishuollon yksikössä, jolla on voimassa oleva aluehallintoviraston tai Valviran myöntämä lupa antaa lastensuojelun ympärivuorokautista ammatillista perhehoitoa. Ammatillinen perhehoito ei perustu toimeksiantosopimukseen, vaan esimerkiksi hyvinvointialueen ja palvelujen tuottajan väliseen ostopalvelusopimukseen.

Ota huomioon, että jos asiakas on saanut tarkastelujaksolla omaishoidon hoitopalkkiota tai perhehoitajan hoitopalkkiota ja sen maksaminen jatkuu päivärahaetuuden kanssa samanaikaisesti, hoitopalkkiota ei huomioida tältä ajalta asiakkaan vuositulossa.

1.3.2.2 Vuosiloma ja muut palkalliset vapaat

Vanhempainpäivärahaan ei ole oikeutta samalta ajalta, kun henkilö on lakisääteisellä vuosilomalla tai palkallisilla vapaapäivillä. Näiltä päiviltä työntekijälle maksetaan palkkaa, joten hänellä ei ole ansionmenetystä, vaikka hoitaisikin tuolloin lastaan.

Palkallisen erityisraskaus-, raskaus- tai vanhempainvapaan ajalta vanhempainpäivärahaan on oikeus, jos työnantajalla on tältä ajalta oikeus vanhempainpäivärahaan.

Palkaton vapaa ja poissaolo työstä ei ole esteenä vanhempainpäivärahan maksamiselle.

1.3.3 Osittaisena maksettava vanhempainraha

Vanhempainraha voidaan maksaa osittaisena, jos vanhempi on osa-aikatyössä ja hoitaa lasta osan päivästä.

Vanhempainrahan maksaminen osittaisena edellyttää, että

- vanhempi on sopinut työnantajansa kanssa osa-aikatyöstä ja
- päivittäinen työaika on enintään viisi tuntia.

Edellytyksenä on sopimus osa-aikatyöstä. Sopimusta ei kuitenkaan lähtökohtaisesti tarvitse toimittaa Kelaan. Vanhempainrahaa ei makseta osittaisena esimerkiksi henkilölle, joka on kokoaikaisessa työsuhteessa, mutta tekee satunnaisesti lyhyempiä työpäiviä.

Jos päivittäinen työaika ylittää viiden tunnin rajan, vanhempainrahaan ei ole oikeutta tältä päivältä. Vanhempainrahan maksaminen osittaisena soveltuu tilanteisiin, joissa

osa-aikatyö on toteutettu siten, että päivittäinen työaika on kokoaikaista lyhyempi. Jos osa-aikatyön työaika on sovittu siten, että vanhempi tekee työtä osan viikosta tai kuukaudesta, vanhempainraha maksetaan täysimääräisenä niiltä päiviltä, kun hän ei ole työssä ja työssäolopäiviltä ei ole oikeutta vanhempainrahaan. Nollatuntisopimus, jossa ei ole sovittu tarkkaa työaikaa, vaan ainoastaan työajan vaihteluväli, on riittävä, jos työaika on haettuna aikana ollut enintään 5 tuntia päivässä.

Saadun palkan määrällä ei ole merkitystä. Myöskään vaatimusta osa-aikatyön työsopimuksen vähimmäispituudesta ei ole.

Vanhempainraha maksetaan osittaisena yrittäjälle vastaavin edellytyksin kuin palkkatyössä olevalle. Yrittäjän tulee hoitaa lasta osapäiväisesti ja päivittäisen työajan tulee olla enintään viisi tuntia.

Silloin, kun henkilö tekee yhtä useampaa osa-aikatyötä joko työsuhteessa tai yrittäjänä, kokonaistyöajan tulee olla yhteensä enintään viisi tuntia päivässä. Jos työhön kuluu enemmän aikaa, vanhempainrahaan ei ole oikeutta.

Vanhempainraha voidaan maksaa osittaisena samalta päivältä saman lapsen perusteella molemmille vanhemmille tai vakuutetulle, jolle vanhempi on luovuttanut vanhempainrahopäiviä. Näin ollen molemmat vanhemmat voivat halutessaan tehdä osa-aikatyötä ja vuorotella lapsen hoidossa.

Vanhempainrahopäivien lukumäärässä osittaisena maksettu vanhempainrahopäivä vastaa puolikasta vanhempainrahopäivää. Toisin sanoen esimerkiksi 30 osittaisena maksettua vanhempainrahopäivää kuluttavat vanhemman vanhempainrahopäivien kiintiöstä 15 päivää.

Vanhempainraha voidaan maksaa osittaisena samalta päivältä joko molemmille vanhemmille taikka vain toiselle tai ainoalle vanhemmalle. Jos toinen vanhemmista nostaa täyden päivärahan ja toinen puolikkaan, tämä kuluttaa toisen vanhemman osalta kokonaisen päivän ja toisen vanhemman osalta puolikkaan päivän. Yhteiset päivät (raskaus- ja vanhempainrahopäivät, joita voidaan maksaa henkilöille samalta ajalta saman lapsen perusteella) eivät kuitenkaan kulu silloin, kun molemmille vanhemmille maksetaan vanhempainraha osittaisena. Jos kuitenkin toinen vanhemmista nostaa täyden päivärahan ja toinen puolikkaan samalta ajalta, kuluttaa tämä yhtä aikaa pidettäviä päiviä molemmilta yhtä monta.

Esimerkki

Venla saa puolisonsa Susannan kanssa vauvan, ja he haluavat hoitaa lasta vuorotellen. He ovat sopineet osa-aikatyöstä työnantajiensa kanssa ja pitävät myös osittaisia vanhempainvapaapäiviä. Venla on lapsen synnyttänyt vanhempi, ja Susannan vanhemmuus on tunnustettu.

Raskausvapaan jälkeen Venla on maanantaisin koko päivän vanhempainvapaalla. Hän on töissä tiistaista torstaihin aamupäivisin ja hoitaa lasta osittaisella vanhempainvapaalla iltapäivisin. Perjantaisin Venla on töissä koko päivän. Susanna on tiistaista torstaisin töissä iltapäivisin ja hoitaa lasta aamupäivisin osittaisella vanhempainvapaalla. Perjantaisin Susanna on koko päivän vanhempainvapaalla ja maanantaisin koko päivän töissä.

Esimerkki

Sisu työskentelee aina maanantaisin, torstaisin ja perjantaisin koko päivän. Muina päivinä hän hoitaa vauvaa kotona. Työpäiviltä Sisu saa palkkaa. Niiltä päiviltä, kun Sisu ei ole töissä, hän voi hakea vanhempainrahan

täysimääräisenä. Sisu ei voi saada vanhempainrahaa osittaisena, sillä se soveltuu tilanteisiin, joissa päivittäinen työaika on enintään 5 tuntia huolimatta siitä, miten monta työpäivää viikossa tekee.

Osittaisena maksettavan vanhempainrahan määrä on aina puolet täysimääräisenä maksettavasta vanhempainrahasta.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Osittaisena maksettava vanhempainraha

1.3.4 Perhemuoto

Vanhempainrahaa maksetaan yhteensä lapsen syntymän ja adoption perusteella 320 arkipäivältä.

Jos lapsia syntyy tai adoptoidaan samalla kertaa useampi, vanhempainrahaa maksetaan lisää 84 arkipäivää lasta kohti. Vanhempainrahaa maksetaan tavanomaista useammalta päivältä myös silloin, kun lapsi syntyy ennenaikaisesti.

Kun lapsi muuttaa Suomeen täytettyään yksi vuotta ja vanhemman oikeus vanhempainrahaan alkaa vasta lapsen muutettua Suomeen, vanhempainrahaa maksetaan puolet vanhempainrahapäivien lukumäärästä. Yhden lapsen perusteella vanhempainrahaa voidaan tällöin maksaa yhteensä 160 arkipäivältä.

Vanhempainrahapäiviä on käytössä yhtä paljon riippumatta vanhempien sukupuolesta tai siitä, onko kyseessä biologinen vai adoptiolapsi. Samaten vanhempainrahapäiviä on yhtä paljon riippumatta siitä, onko lapsella yksi vanhempainrahaan oikeutettu vanhempi vai kaksi vanhempaa.

[Lapsella on kaksi vanhempaa](#)

[Lapsen vanhempi on yksinhuoltaja](#)

[Monimuotoiset perheet](#)

Lapsella on kaksi vanhempaa

Oikeus käyttää vanhempainrahapäiviä jakautuu puoliksi molempien vanhempien kesken. Kummallakin vanhemmalla on siten oikeus 160 vanhempainrahapäivään.

Myös vanhempainrahan lisäpäivät jaetaan puoliksi molempien vanhempien kesken. Jos perheeseen syntyy kaksoset, molemmilla vanhemmilla on oikeus saada vanhempainrahaa 202 arkipäivältä ja kolmosten vanhemmilla 244 arkipäivältä. Vanhempainrahapäivät jakautuvat vastaavasti adoptoitaessa samalla kertaa yhtä useampi lapsi. Myös silloin, kun lapsi syntyy ennenaikaisesti, päivät jaetaan vanhempien kesken.

Jos lapsi on muuttanut Suomeen täytettyään yksi vuotta ja vanhempainrahapäiviä on tästä syystä käytettävissä vähemmän, kummallakin vanhemmalla on oikeus enintään 80 vanhempainrahapäivään.

Lapsen vanhempi on yksinhuoltaja

Jos lapsella on vain yksi vanhempainrahaan oikeutettu vanhempi, tällä vanhemmalla on yksinään oikeus käyttää kaikki 320 vanhempainrahapäivää ja mahdolliset lisäpäivät. Tällainen tilanne on silloin, kun

- lapsella on vain yksi vanhempi esimerkiksi sen takia, että vanhemmuutta ei ole vahvistettu tai toinen vanhempi on kuollut
- toinen vanhempi ei ole lapsen huoltaja

Vanhemman oikeutta käyttää yksinään kaikki vanhempainrahapäivät tarkastellaan sen ajankohdan jälkeen, kun vanhempi on käyttänyt oman vanhempainrahakiintiönsä kokonaan. Jos lapsella on tuolloin kaksi vanhempainrahaan oikeutettua vanhempaa, toinen vanhempi ei voi yksinään käyttää kaikkia vanhempainrahapäiviä.

Vanhemman oikeus käyttää oman kiintiön ylittäviä päiviä voi alkaa aikaisintaan siitä lukien, kun toisella vanhemmalla ei edellä mainitusta syystä ole oikeutta vanhempainrahaan.

Vanhemmalla on oikeus saada toiselle vanhemmalle kiintiöityjä vanhempainrahapäiviä vain sen verran kuin niitä on jäljellä.

Monimuotoiset perheet

Vanhempainrahapäiviä on lasta kohden käytössä yhtä paljon riippumatta vanhempien sukupuolesta tai siitä, onko kyseessä biologinen vai adoptiolapsi.

Vanhempainrahaan oikeutettu vanhempi voi luovuttaa omasta vanhempainrahakiintiöstään vanhempainrahapäiviä lapsen toisen vanhemman tai puolisonsa, joka ei ole lapsen vanhempi, käytettäväksi. Vanhempainrahapäiviä voi luovuttaa myös sellaiselle henkilölle, joka on vanhemman ohella lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain mukainen lapsen huoltaja. Lisäksi vanhempainrahapäiviä voi luovuttaa lapsen toisen vanhemman puolisolle. Puolisolla tarkoitetaan avio- tai avopuolisoa taikka rekisteröityä puolisoa.

Vanhempainrahapäiviä on mahdollista luovuttaa useammalle eri henkilöille.

1.3.5 Perheessä erityistilanne

Vanhemmalla on tietyissä tilanteissa yksinään oikeus käyttää kaikki 320 vanhempainrahapäivää ja mahdolliset lisäpäivät. Tällainen tilanne on silloin, kun

- lapsella on vain yksi vanhempi esimerkiksi sen takia, että isyyttä ei ole vahvistettu tai toinen vanhempi on kuollut
- toinen vanhempi ei ole lapsen huoltaja
- toinen vanhempi ei ole Suomessa sairausvakuutuslain mukaisesti vakuutettu
- toisella vanhemmalla ei ole oikeutta saada vanhempainrahaa vankilassaolon vuoksi
- toinen vanhempainrahaan oikeutettu vanhempi on sairaudesta tai vammasta johtuen kykenemätön hoitamaan lasta ja saamaan vanhempainrahaa

1.3.5.1 Lapsen toinen vanhempi ei ole Suomessa sairausvakuutettu

Kun toinen vanhempi ei ole Suomessa sairausvakuutuslain mukaisesti vakuutettu, toisella vanhemmalla on oikeus käyttää yksinään kaikki 320 vanhempainrahapäivää ja mahdolliset lisäpäivät.

Vanhemman oikeutta käyttää yksinään kaikki vanhempainrahopäivät tarkastellaan sen ajankohdan jälkeen, kun vanhempi on käyttänyt oman vanhempainrahakiintiönsä kokonaan. Jos lapsella on tuolloin kaksi vanhempainrahaan oikeutettua vanhempaa, toinen vanhempi ei voi yksinään käyttää kaikkia vanhempainrahopäiviä.

Vanhemman oikeus käyttää oman kiintiön ylittäviä päiviä voi alkaa aikaisintaan siitä lukien, kun toisella vanhemmalla ei edellä mainitusta syystä ole oikeutta vanhempainrahaan.

Vanhemmalla on oikeus saada toiselle vanhemmalle kiintiöityjä vanhempainrahopäiviä vain sen verran kuin niitä on jäljellä.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Perheessä erityistilanne, Lapsen Suomessa asuva tai oleskeleva toinen huoltajavanhempi ei ole Suomessa sairausvakuutettu ja kohtaan Lapsen muualla asuva huoltajavanhempi ei ole Suomessa sairausvakuutettu.

1.3.5.2 Vanhemman vankeusrangaistus

Kun toisella vanhemmalla ei ole oikeutta saada vanhempainrahaa vankilassaolon vuoksi, toisella vanhemmalla on oikeus käyttää yksinään kaikki 320 vanhempainrahopäivää ja mahdolliset lisäpäivät.

Vankeusrangaistuksen tulee olla niin pitkäaikaista, ettei vanhempainrahan käyttäminen lapsen kahden vuoden ikään mennessä ole mahdollista. Jos vankeusrangaistus päättyy ennen kuin lapsi täyttää 2 vuotta, toinen vanhempi on oikeutettu vain omaan kiintiöönsä. Tiedossa olevan vankeusrangaistuksen tulee olla pidemmälle ajalle kuin lapsen 2 -vuotispäivä, jotta toiselle vanhemmalle tulisi yksinään oikeus käyttää kaikki 320 vanhempainrahopäivää ja mahdolliset lisäpäivät.

Vanhemman oikeutta käyttää yksinään kaikki vanhempainrahopäivät tarkastellaan sen ajankohdan jälkeen, kun vanhempi on käyttänyt oman vanhempainrahakiintiönsä kokonaan. Jos lapsella on tuolloin kaksi vanhempainrahaan oikeutettua vanhempaa, toinen vanhempi ei voi yksinään käyttää kaikkia vanhempainrahopäiviä.

Vanhemman oikeus käyttää oman kiintiön ylittäviä päiviä voi alkaa aikaisintaan siitä lukien, kun toisella vanhemmalla ei edellä mainitusta syystä ole oikeutta vanhempainrahaan.

Vanhemmalla on oikeus saada toiselle vanhemmalle kiintiöityjä vanhempainrahopäiviä vain sen verran kuin niitä on jäljellä.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Perheessä erityistilanne, Vanhemman vankeusrangaistuksen kesto yli lapsen 2-vuotispäivän.

1.3.5.3 Vanhemman sairaus tai vamma

Kun toinen vanhempainrahaan oikeutettu vanhempi on sairaudesta tai vammasta johtuen kykenemätön hoitamaan lasta ja saamaan vanhempainrahaa, toisella vanhemmalla on oikeus käyttää yksinään kaikki 320 vanhempainrahopäivää ja mahdolliset lisäpäivät.

Vanhemman sairauden tulee kuitenkin olla luonteeltaan pysyvää tai niin pitkäaikaista, ettei vanhempainrahan käyttäminen lapsen kahden vuoden ikään mennessä ole mahdollista. Tällainen tilanne on kyseessä esimerkiksi silloin, kun vanhempi on vakavan

sairauden tai onnettomuuden johdosta sairaalahoidossa taikka hänellä on sellainen fyysinen tai psyykkinen sairaus tai vamma, joka estää lapsen hoitamisen.

Vanhemman oikeutta käyttää yksinään kaikki vanhempainrahapäivät tarkastellaan sen ajankohdan jälkeen, kun vanhempi on käyttänyt oman vanhempainrahakiintiönsä kokonaan. Jos lapsella on tuolloin kaksi vanhempainrahaan oikeutettua vanhempaa, toinen vanhempi ei voi yksinään käyttää kaikkia vanhempainrahapäiviä.

Vanhemman oikeus käyttää oman kiintiön ylittäviä päiviä voi alkaa aikaisintaan siitä lukien, kun vanhempi on sairauden tai vamman takia tullut kykenemättömäksi hoitamaan lastaan.

Vanhemmalla on oikeus saada toiselle vanhemmalle kiintiöityjä vanhempainrahapäiviä vain sen verran kuin niitä on jäljellä.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Perheessä erityistilanne, Vanhemman sairaus tai vamma estää lapsen hoidon yli lapsen 2-vuotispäivän.

1.3.5.4 Lapsi on huostaanotettu

Vanhempainrahan saaminen edellyttää lapsen hoitamista myös niissä tilanteissa, kun lapsi on huostaanotettu tai kiireellisesti sijoitettu. Jos huostaanotetun tai kiireellisesti sijoitetun lapsen vanhempi ei hoida lasta, ei hänellä ole oikeutta vanhempainrahaan. Vanhempainrahaa voidaan kuitenkin maksaa esimerkiksi silloin, kun vanhempi hoitaa lasta kotilomien aikana taikka tilanteessa, kun lapsi on siirtymässä sijaishuollosta takaisin vanhemman luokse asumaan.

Synnyttäneellä vanhemmalla on kuitenkin aina oikeus saada raskaus- ja vanhempainrahaa yhtäjaksoisesti vähintään 105 arkipäivältä.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Perheessä erityistilanne, Lapsi on huostaanotettu tai sijoitettu kiireellisesti.

1.3.5.5 Vanhemman kuolema

Kun toinen vanhempainrahaan oikeutettu vanhempi on kuollut, toisella vanhemmalla on oikeus käyttää yksinään kaikki 320 vanhempainrahapäivää ja mahdolliset lisäpäivät. Vanhemmalla on oikeus saada toiselle vanhemmalle kiintiöityjä vanhempainrahapäiviä vain sen verran kuin niitä on jäljellä.

Vanhempainraha voidaan maksaa myös lapsen hoidosta vastaavalle vakuutetulle, jos lapsen molemmat vanhempainrahaan oikeutetut vanhemmat kuolevat tai jos toinen vanhemmista kuolee ja lapsi siirtyy muun henkilön hoitoon. Tällöin lapsen hoidosta vastaavalla henkilöllä on oikeus kuolleelta vanhemmalta käyttämättä jääneisiin vanhempainrahapäiviin samoin edellytyksin kuin vanhemmalla.

Lapsesta huolehtivan henkilön ei edellytetä olevan lapsen juridinen huoltaja.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Kuolema, Vanhemman kuolema.

1.3.5.6 Lapsen kuolema

Jos lapsi syntyy kuolleena raskauden kestänyt vähintään 154 päivää, synnyttäneellä vanhemmalla on näissäkin tilanteissa oikeus saada raskaus- ja vanhempainrahaa vähintään 105 arkipäivän pituiselta yhtäjaksoiselta kaudelta. Ansiotyössäoloajalta oikeutta ei kuitenkaan ole. Toiselle vanhemmalle vanhempainrahaa voidaan maksaa enintään 24 arkipäivältä välittömästi synnytyksen jälkeen.

Jos lapsi kuolee myöhemmin ennen kahden vuoden ikää, vanhempainrahaa voidaan maksaa välittömästi lapsen kuolinpäivän jälkeen enintään 24 arkipäivältä. Vanhempainrahaa voidaan maksaa kuitenkin enintään niin monelta päivältä kuin vanhempainrahapäiviä on jäljellä.

Myös vanhempainrahapäivien luovutuksensaajille voidaan maksaa vanhempainrahaa lapsen kuoleman jälkeen enintään 24 arkipäivältä.

Vastaavasti vanhempainrahaa voidaan maksaa lapsen kuoleman jälkeen enintään 24 arkipäivältä myös lapsen hoidosta vastaavalle henkilölle, jolla on oikeus kuolleelta vanhemmalta käyttämättä jääneisiin vanhempainrahapäiviin tilanteessa, jossa lapsen molemmat vanhempainrahaan oikeutetut vanhemmat ovat kuolleet tai toinen vanhemmista on kuollut ja lapsi siirtynyt muun henkilön hoitoon.

Vanhempainrahaa voidaan maksaa henkilöille samasta lapsesta samalta ajalta myös yli 18 arkipäivän ajalta ja riippumatta siitä, ovatko he jo aiemmin käyttäneet vanhempainrahaa yhtäaikaisesti.

Vanhempainrahan lisäpäivät maksetaan aina, kun elävänä samalla kertaa syntyneistä lapsista on elossa vähintään yksi.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Kuolema, Lapsen kuolema.

1.3.6 Kuka on hakijana

Vanhempainrahaa voi hakea henkilöt, joilla on itsenäinen oikeus vanhempainrahaan sekä henkilöt, joilla on ainoastaan oikeus käyttää heille luovutettuja vanhempainrahapäiviä.

[Synnyttävä vanhempi](#)

[Toinen vanhempi](#)

[Isyden tai äitiyden tunnustanut henkilö](#)

[Vanhemman puoliso](#)

[Adoptiovanhempi](#)

[Lapsen muu huoltaja](#)

[Muu lapsen hoidosta vastaava henkilö](#)

Synnyttävä vanhempi

Vanhemmalla, jonka raskaus on kestänyt vähintään 154 päivää, on oikeus saada raskausrahaa.

Vanhempainrahaan on oikeus lapsen vanhemmalla, joka on lapsen huoltaja.

Raskaana olevalla ja synnyttäneellä vanhemmalla, jonka raskaus on kestänyt vähintään 154 päivää, on aina oikeus saada raskaus- ja vanhempainrahaa yhtäjaksoisesti vähintään 105 arkipäivän ajalta. Tämä koskee myös tilanteita, kun lapsi syntyy kuolleena tai kuolee pian syntymän jälkeen. Vanhempainrahan saamisen edellytyksenä ei tänä 105 arkipäivän aikana siten ole esimerkiksi lapsen huoltajuus tai lapsen hoitaminen. Ansiotyössäoloajalta oikeutta ei kuitenkaan ole.

Toinen vanhempi

Vanhempainrahaan on oikeus lapsen vanhemmalla, joka on lapsen huoltaja.

Vanhemmalla tarkoitetaan juridisia vanhempia ja yhtäläillä sekä biologisia että adoptiovanhempia. Huoltajalla tarkoitetaan lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain mukaista lapsen huoltajaa. Vanhempainrahan edellytyksenä on siten sekä vanhemmuus että huoltajuus.

Isyyden tai äitiyden tunnustanut henkilö

Vanhempainrahaan on oikeus henkilöllä, joka on tunnustanut vanhemmuuden äitiyslain tai isyyslain mukaisesti.

Näin ollen myös henkilö, joka ei ole virallisesti lapsen vanhempi lapsen syntymästä lukien, voi saada vanhempainrahaa heti lapsen syntymän jälkeen. Vanhempainrahan saamisen edellytyksenä on vanhemmuuden tunnustaminen joko etukäteen, ennen lapsen syntymää neuvolassa tai lapsen syntymän jälkeen lastenvalvojan luona.

Vanhemmuuden tunnustanut henkilö, jonka vanhemmuutta ei vielä ole vahvistettu, voi saada vanhempainrahaa enintään neljän kuukauden ajan lapsen syntymästä lukien. Vanhempainrahasäännöksiä sovelletaan vanhemmuuden tunnustaneeseen henkilöön vastaavasti kuin vanhempaan.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Vanhempainrahaa hakee muu kuin lapsen synnyttänyt henkilö, Vanhempainrahaa hakee lapsen isyyden/äitiyden tunnustanut henkilö.

Vanhemman puoliso

Vanhempainrahaan oikeutettu vanhempi voi luovuttaa omasta vanhempainrahakiintiöstään vanhempainrahapäiviä puolisonsa, joka ei ole lapsen vanhempi, käytettäväksi. Lisäksi vanhempainrahapäiviä voi luovuttaa lapsen toisen vanhemman puolisolle. Puolisolla tarkoitetaan avio- tai avopuolisoa taikka rekisteröityä puolisoa.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Vanhempainrahaa hakee muu kuin lapsen synnyttänyt henkilö, Vanhempainrahaa hakee vanhemman puoliso, lapsen muu huoltaja tai vanhempi, joka ei ole huoltaja.

Adoptiovanhempi

Adoptionhakijalla ja adoptiovanhemmalla on oikeus vanhempainrahaan, jos hän on ottanut lapsen hoitoonsa adoptiotarkoituksessa ja hänelle on myönnetty adoptiolupa

niissä tilanteissa, joissa lupa adoptiolain mukaan edellytetään. Adoptionhakijalla on siten oikeus vanhempainrahaan jo ennen kuin adoptio on vahvistettu.

Vanhempainrahan edellytyksenä on, että adoptio on hoidettu Suomen lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Hakijan on etuutta hakiessaan esitettävä adoptioeuvonnan antajan (= hyvinvointialueen sosiaalipalvelujen toimielin tai Pelastakaa Lapset ry) tai kansainvälisen adoptiopalvelun antajan (= Pelastakaa Lapset ry, Interpedia ry, Helsingin kaupungin sosiaalivirasto) todistus lapsen hoitoon ottamisesta. Edellytys koskee sekä kotimaisia että kansainvälisiä adoptioita. Jos adoptioeuvonnan antajan todistusta hoitoon ottamisesta ei pyynnöstä huolimatta saada, hoitoonottamispäivänä voidaan käyttää adoptioeuvonnan alkamispäivää. Adoptioeuvonnan alkamispäivä voi selvittää esimerkiksi käräjäoikeuden päätöksestä.

Ulkomailta ilman palvelunantajaa tehtävissä adoptioissa ei edellytetä todistusta hoitoon ottamisesta, vaan vanhempainpäivärahaoikeuden edellytyksenä on adoptiolain 42. §:n perusteella myönnetty lupa ja muu selvitys lapsen adoptiosta ja hoitoon ottamisesta. Tällainen lupa voidaan myöntää vain sellaisen lapsen adoptoimiseen, joka on hakijan tai hänen aviopuolisonsa lähisukulainen tai hakijan adoptiolapsen aikaisempi lähisukulainen taikka on tullut hakijan luokse muussa kuin adoptiotarkoituksessa ja ollut vakiintuneesti hakijan hoidettavana ja kasvatettavana. Ulkomailta ilman palvelunantajaa tehtävissä adoptioissa ei anneta todistusta hoitoon ottamisesta, joten todistusta ei voida asettaa vanhempainpäivärahaoikeuden syntyminen edellytykseksi.

Huomautus

Perheen sisäisissä adoptioissa oikeus vanhempainrahaan syntyy vanhemmuuden vahvistamisen myötä.

Adoptiovanhemmalle voidaan maksaa vanhempainrahaa lapsen hoitoon ottamisesta lukien.

Jos kyseessä on lastensuojelulain nojalla huostaanotetun ja sijaishuollon toimenä perhehoitoon jo aiemmin sijoitetun lapsen adoptio taikka yksityisesti sijoitetun lapsen adoptio, lapsen hoitoon ottamisen ajankohdalla tarkoitetaan sitä ajankohtaa, jolloin lastensuojelulain 40. §:n mukaisesti huostaanotettu lapsi on sijoitettu perhehoitoon tai lapsi on 81. §:n mukaisesti yksityisesti sijoitettu vakuutetun luokse. Näin ollen, jos sijoitus on tapahtunut jo vuosia sitten, vanhempainrahaa ei makseta, sillä vanhempainrahaa voi saada siihen saakka, kunnes lapsen hoitoon ottamisesta on kulunut kaksi vuotta. Jos taas sijoitus on tapahtunut äskettäin, estettä vanhempainrahan saamiselle ei ole, mutta hoitoonottoajankohtana pidetään sitä ajankohtaa, jolloin lapsi on tullut perheeseen lastensuojelulain nojalla. Edellä kerrottu koskee vain niitä tilanteita, kun sijaishuollon järjestämiseen perhehoidossa liittyy huostaanottopäätös, ei esimerkiksi avohuollon tukitoimena järjestettyä sijoitusta.

Koska vanhempainrahan yleinen edellytys on lapsen hoitaminen, biologisen vanhemman oikeus vanhempainrahaan päättyy lapsen adoptioon luovuttamisen myötä.

Lapsen muu huoltaja

Vanhempainrahaan oikeutettu vanhempi voi luovuttaa omasta vanhempainrahakiintiöstään vanhempainrahapäiviä sellaiselle henkilölle, joka on vanhemman ohella lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain mukainen lapsen huoltaja.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Vanhempainrahaa hakee muu kuin lapsen synnyttänyt henkilö, Vanhempainrahaa hakee vanhemman puoliso, lapsen muu huoltaja tai vanhempi, joka ei ole huoltaja.

Muu lapsen hoidosta vastaava henkilö

Vanhempainraha voidaan myös maksaa lapsen hoidosta ja huollosta vastaavalle henkilölle, jos lapsen molemmat vanhempainrahaan oikeutetut vanhemmat kuolevat tai jos toinen vanhemmista kuolee ja lapsi siirtyy muun henkilön hoitoon. Tällöin lapsen hoidosta ja huollosta vastaavalla henkilöllä on oikeus kuolleelta vanhemmalta käyttämättä jääneisiin vanhempainrahapäiviin samoin edellytyksin kuin vanhemmalla. Lapsesta huolehtivan henkilön ei edellytetä olevan lapsen juridinen huoltaja, vaan tosiasiallinen lapsen hoidosta ja huollosta vastaaminen oikeuttaa vanhempainrahan saamiseen muiden edellytysten täyttyessä.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Vanhempainrahaa hakee muu kuin lapsen synnyttänyt henkilö, Vanhempainrahaa hakee muu lapsen huollosta vastaava henkilö.

1.3.7 KV-säännökset

Vanhempainpäivärahojen saaminen edellyttää sitä, että henkilöllä on oikeus Suomen sosiaaliturvaan. Yleensä kaikilla Suomessa vakituisesti asuvilla henkilöillä on oikeus Suomen sosiaaliturvaan. Jos henkilö muuttaa ulkomaille tilapäisesti, eli enintään 6 kuukaudeksi, hänen oikeutensa Suomen sosiaaliturvaan pääsääntöisesti säilyy ja hänellä on oikeus Kelan etuuksiin. Pääsääntöisesti EU- tai ETA-maihin tai Sveitsiin töihin muuttavien kohdalla kuitenkin lyhytkin työskentely riittää siihen, että henkilölle muodostuu oikeus työskentelymaan sosiaaliturvaan.

1.3.7.1 EY-lainsäädäntöä soveltavien valtioiden välillä liikkuvien henkilöiden rahaetuudet

Asetusta 883/2004 ja sen täytäntöönpanoasetusta 987/2009 sovelletaan 1.5.2010 lukien EU-jäsenvaltioiden välillä liikkuviin EU-kansalaisiin. ETA-maat Norja, Islanti ja Liechtenstein soveltavat myös edellä mainittuja asetuksia. Asetuksia sovelletaan eräin poikkeuksin lisäksi muiden maiden kansalaisiin, jotka liikkuvat EU:n jäsenmaiden välillä. Jäsenmaiden välillä liikkumisen lisäksi edellytyksenä on, että kolmannen maan kansalainen on asunut laillisesti jossain jäsenvaltiossa ennen liikkumistaan. Lue lisää asetuksesta 883/2004.

Vanhempainpäivärahat ovat asetuksessa 883/2004 tarkoitettuja rahaetuuksia. Asetuksessa 883/2004 säädetään mikä EU-lainsäädäntöä soveltava valtio maksaa etuuden asetusten piiriin kuuluvan henkilön siirtyessä maasta toiseen tai hänen oleskellessa tai asuessa muussa kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa.

1.3.7.2 Vastuu etuuksista ja oikeus etuuksiin

Lainvalinta

Asetuksen 883/2004 lainvalintamääräyksillä määrätään, minkä EU-lainsäädäntöä soveltavan maan lainsäädännön piiriin asetuksen tarkoittama henkilö kuuluu.

Valtio, jonka piiriin henkilö kuuluu, on henkilön toimivaltainen valtio. Peruseriaate on, että työntekijään ja itsenäiseen ammatinharjoittajaan sovelletaan vain yhden jäsenvaltion lainsäädäntöä kerrallaan. Henkilöön sovelletaan pääsääntöisesti työskentelymaan lainsäädäntöä ja asetuksen pääperiaate on, että työntekijä vakuutetaan työskentelymaassa. Työntekijän asuinmaalla tai työnantajan kansalaisuudella tai kotipaikalla ei ole merkitystä. Myös yrittäjään sovelletaan vastaavasti sen valtion lainsäädäntöä, jossa yritystoimintaa harjoitetaan. Työntekijät ja yrittäjät saavat siten päivärahaetuutensa työskentelyvaltiostaan. Työskentelymaan lainsäädännön soveltamisesta on kuitenkin poikkeuksia (esim. lähetetyt työntekijät ja virkamiehet). Lue lisää erityisistä lainvalintamääräyksistä.

Asetus 883/2004 sisältää lainvalintamääräyksen myös niitä henkilöitä varten, jotka eivät itse työskentele (esim. opiskelija, eläkkeensaaja, perheenjäsen). Heihin sovelletaan asuinvaltion lainsäädäntöä ja he saavat päivärahaetuutensa asuinvaltiostaan eläkkeensaajia lukuun ottamatta.

Eläkkeensaajat

Sovellettaessa asetusta 883/2004 eläkkeensaajan vanhempainpäivärahaetuuksista vastaa eläkkeensaajan sairaanhoidon kustannuksista vastuussa oleva jäsenvaltio.

Asetuksessa 883/2004 säädetään eläkkeensaajan sairaanhoidon kustannuksista vastuussa olevasta maasta:

1. Jos eläkettä maksavia maita on yksi, eläkettä maksava maa vastaa eläkkeensaajan sairaanhoidon kustannuksista
2. Jos eläkettä maksavia maita on useita, ja yksi näistä on eläkkeensaajan asuinmaa, asuinmaa vastaa eläkkeensaajan sairaanhoidon kustannuksista.
3. Jos eläkettä maksavia maita on useita, mutta yksikään maista ei ole eläkkeensaajan asuinmaa, sairaanhoidon kustannuksista vastaa se eläkettä maksava maa, jonka vakuutuskaudet ovat pisimmät.
 - a. Jos kahdessa tai useammassa maassa on yhtä pitkät vakuutuskaudet, sairaanhoidon kustannuksista vastaa se eläkettä maksava maa, jossa eläkkeensaaja oli viimeksi vakuutettu

Jos Suomi vastaa eläkkeensaajan sairaanhoidon kustannuksista, voidaan vanhempainrahaa maksaa Suomesta riippumatta siitä, pidetäänkö eläkeläistä Suomessa vakuutettuna. Jos jokin muu maa vastaa eläkkeensaajan sairaanhoidon kustannuksista, ei hänellä ole oikeutta vanhempainpäivärahaan Suomessa, vaikka hän olisi sairausvakuutettu Suomessa.

Jos EU- tai ETA-maasta, Sveitsistä tai Yhdistyneestä kuningaskunnasta eläkettä saava asiakas työskentelee Suomessa, sairaanhoidon kustannusvastuu ratkaistaan työskentelyn perusteella. Asiakkaan sairaanhoidon kustannukset kuuluvat tällöin Suomen vastuulle. Myös Suomesta maksettava ansiotuloihin perustuva päiväraha siirtää eläkkeensaajan sairaanhoidon kustannusvastuun Suomelle.

Lue lisää eläkkeensaajan sairaanhoito-oikeuksista.

1.3.7.3 Päivärahaetuuksien maksaminen muutettaessa ja muuton jälkeen

Suomesta

Suomesta toiseen EU-lainsäädäntöä soveltavaan valtioon tai Yhdistyneeseen kuningaskuntaan muuttavaa päivärahaetuuden saajaa pidetään Suomessa vakuutettuna päivärahan maksun ajan, kun asiakas saa päivärahaetuutta palkkatyön tai itsenäisen ammatinharjoittamisen nojalla tai niiden seurauksena. Tällainen päivärahan saaja rinnastetaan työntekijään asetuksen 883/2004 lainvalintamääräyksiä sovellettaessa (A883 art 11.2). Päivärahaetuuden saaja pidetään Suomessa sairausvakuutettuna päivärahan maksamisen ajan, kun asiakas on työskennellyt tai saanut työskentelyyn perustuvaa rahaetuutta ennen päivärahan saamista ja työskentelyn päättymisen ja päivärahan alkamisen välissä on enintään yksi kuukausi.

Edellä kuvatuissa tilanteissa asiakkaan muuttaessa toiseen EU-lainsäädäntöä soveltavaan maahan, maksetaan meneillään oleva päivärahajakso loppuun saakka. Jos asiakas hakee vanhempainpäivärahää heti edellisen jakson jatkoksi siten, että jaksojen välille ei muodostu katkosta, voidaan päiväraha myöntää myös uudelle jaksolle. Jos asiakas hakee vanhempainpäivärahää sellaiselle ajanjaksolle, että jaksojen väliin muodostuu katkos eikä asiakas ole sairausvakuutuslain mukaan katkoksen aikana vakuutettu, ei päivärahää myönnetä.

Jos asiakas ei ole työskennellyt tai saanut työskentelyyn perustuvaa päivärahää ennen vanhempainpäivärahan saamista, ei häntä pidetä Suomessa sairausvakuutettuna sen jälkeen kun hän on muuttanut toiseen EU-lainsäädäntöä soveltavaan maahan, eikä vanhempainpäivärahää makseta.

Jos asiakas muuttaa muualle kuin toiseen EU-lainsäädäntöä soveltavaan maahan, maksetaan vanhempainpäivärahää vain siltä ajalta, kun hän on sairausvakuutuslain mukaan Suomessa vakuutettu.

Lue lisää Suomesta muutosta.

Suomeen

Suomeen toisesta EU-lainsäädäntöä soveltavasta valtiosta muuttavalle päivärahaetuuden saajalle edellisen toimivaltaisen valtion tulee maksaa päivärahakausi loppuun saakka. Vanhempainpäivärahää voidaan maksaa Suomesta sen jälkeen, kun päivärahaetuuden maksaminen lähtövaltion lainsäädännön mukaan on päättynyt ja asiakas tulee Suomessa sairausvakuutetuksi. Edellisen toimivaltaisen valtion laitos määrää päivämäärän, milloin henkilöön ei enää sovelleta kyseisen valtion lainsäädäntöä. Asiakkaalla ei ole toisen maan maksukauden aikana oikeutta vastaaviin sairausvakuutuslain mukaisiin etuuksiin Suomesta.

Edellytyksenä vanhempainpäivärahan maksamiselle on, että päivärahapäiviä on Suomen lainsäädännön mukaan jäljellä ja että päivärahaetuuden saamisen edellytykset muutoin täyttyvät. Lähtövaltion maksamien päivärahapäivien lukumäärä vähennetään Suomesta maksettavien päivien lukumäärästä.

1.3.7.4 Ulkomailta maksettava vanhempainpäiväraha tai palkka

Vanhempainpäivärahaan voi vaikuttaa asiakkaan saama

- vanhempainpäivärahää vastaava ulkomainen etuus
- ulkomaiselta työnantajalta tai kansainväliseltä järjestöltä raskauden tai vanhemmuuden perusteella maksettu palkka.

Ulkomailta maksettava etuus

Jos hakija saa ulkomailta vanhempainpäivärahaa vastaavaa etuutta, vähennetään se samalle ajalle myönnettävästä vanhempainpäivärahasta. Jos ulkomaan etuus on pienempi kuin myönnettävä vanhempainpäiväraha, maksetaan hakijalle etuuksien erotus. Jos taas ulkomaan etuus on myönnettävää vanhempainpäivärahaa suurempi, ei vanhempainpäivärahaa makseta. Vanhempainpäivärahapäivät kuitenkin kuluvat, vaikka etuutta ei maksettaisi.

Kertasuorituksena maksettua etuutta ei kuitenkaan yleensä vähennetä vanhempainpäivärahasta.

Ulkomailta maksetun etuuden osalta vaikutusta on myös sillä, maksetaanko etuus EU-lainsäädäntöä soveltavasta maasta vai 3. maasta. Vanhempainpäivärahaa voidaan maksaa Suomesta samalta ajalta ulkomaan etuuden kanssa vain silloin, kun etuutta maksetaan maasta, joka ei sovelle EU-lainsäädäntöä. Jos hakija saa vanhempainpäivärahaa vastaavaa etuutta toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä, hän ei voi saada vanhempainpäivärahaa samalta ajalta Suomesta. Vanhempainpäivärahan saajaan sovelletaan etuutta maksavan maan lainsäädäntöä.

Jos hakijalle on maksettu muulta ajalta ulkomailta vanhempainpäivärahaan rinnastettavaa etuutta samasta lapsesta, vähennetään toisen maan maksamien päivärahapäivien lukumäärä Suomesta maksettavien päivien lukumäärästä.

Siirry kv-tilanteiden prosessikuvaukseen kohtaan Asiakas saa vanhempainpäivärahaa vastaavaa etuutta ulkomailta samalta ajalta.

Ulkomaisen työnantajan maksama palkka

Jos hakija saa raskauden tai vanhemmuuden perusteella ulkomaiselta työnantajalta tai kansainväliseltä järjestöltä palkkaa, voit myöntää vanhempainpäivärahaa palkalliselle ajalle vain, jos päiväraha maksetaan työnantajalle. Lue tarkemmin vanhempainpäivärahan maksamisesta ulkomaiselle työnantajalle tai kansainväliselle järjestölle ohjeen kohdasta [Ulkomainen työnantaja](#).

Vanhempainpäivärahaan on oikeus palkallisen vapaan ajalta vain, jos kyseessä on palkallinen raskaus- tai vanhempainvapaa, jonka ajalta päiväraha maksetaan työnantajalle. Jos työnantajalla ei ole oikeutta vanhempainpäivärahaan, et voi myöntää vanhempainpäivärahaa palkalliselle ajalle. Jos vanhempainpäivärahaan ei ole oikeutta palkallisen vapaan ajalta, vähennetään kuitenkin palkallinen aika Suomesta maksettavien vanhempainpäivärahapäivien lukumäärästä, kuten ulkomailta maksettu vastaava etuus.

Siirry kv-tilanteiden prosessikuvaukseen kohtaan Asiakas saa vanhempainvapaan palkkaa ulkomaiselta työnantajalta tai kv-järjestöltä.

1.3.8 Sosiaaliturvasopimukset

1.3.9 Työnantajan oikeus

Päivärahaetuudella tässä tarkoitetaan sairauspäivärahaa, vanhempainpäivärahoja, luovutuspäivärahaa sekä kuntoutusrahaa. Perhevapaalla tässä tarkoitetaan äitiys-, erityisäitiys-, raskaus-, erityisraskaus-, isyys- ja vanhempainvapaita.

Työ- tai virkasuhde

Päivärahaetus maksetaan työnantajalle, jos työnantaja maksaa työsuhteen perusteella palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta työstä poissaolon ajalta. Palkkaa vastaava korvaus voi olla esim. luontoisetuus, kuten autoetu. Lisäksi edellytetään, että työsuhteen ehdoissa on sovittu etuuden tai sen osan maksamisesta työntekijän sijasta työnantajalle.

Työnantajan velvollisuus maksaa palkkaa työstäpoissaolon ajalta voi perustua:

- työ- tai virkasuhteen ehtoihin
- oppisopimussuhteeseen
- työ- tai virkaehtosopimukseen

Jos työntekijällä on oikeus saada palkkaa sairauspoissaolon, perhevapaan tai kuntoutuksen ajalta, hänellä ei ole oikeutta päivärahaetuuteen siltä osin kuin hän on saanut palkkaa. Työntekijän saamaa palkkaa verrataan ohjelmallisesti samalta ajalta maksettavan päivärahaetuuden määrään. Jos päivärahaetus on suurempi kuin palkka, ylimenevä osuus maksetaan työntekijälle itselleen. Jos työntekijällä on useita poissaoloajan palkkaa maksavia työnantajia, päivärahaetus jaetaan työnantajien kesken maksettujen palkkojen suhteessa.

Työnantajan osallisuus etuusasiaan päättyy palkanmaksun päättyessä, minkä jälkeen työnantajalla ei enää ole oikeutta saada tietoa työntekijän etuusasiasta (palkanmaksun jälkeiseltä ajalta). Työntekijän valittaessa päätöksestä, annetaan muutoksenhakuun liittyvä lausunto tiedoksi pääsääntöisesti vain hänelle itselleen. Työnantajan oikeudesta saada lausunto tiedoksi kerrotaan muutoksenhaun etuusohjeessa.

Luottamustoimi

Päivärahaetus maksetaan luottamustoimen palkkion maksajalle, jos vakuutettu saa sairaudesta, työkyvyttömyydestä, raskaudesta ja synnytyksestä tai lapsen hoidosta johtuvan poissaolon ajalta palkkiota. Näin ollen päiväraha maksetaan esimerkiksi eduskunnalle, kun eduskunta maksaa kansanedustajalle palkkiota tämän työkyvyttömyyden, raskauden ja synnytyksen sekä lapsen hoidon vuoksi poissaoloajalta.

Työnantajalla ja työntekijällä eri näkemykset

Kelassa ei ole mahdollista tuntea kaikkien virka- ja työehtosopimusten sisältöjä, vaan asianosaisten tulee itse tietää, milloin työntekijä on palkallisella vapaalla ja miltä ajalta päiväraha maksetaan työnantajalle. Voit yleensä tehdä ratkaisun työnantajan ilmoituksen mukaisesti. Työnantajan tulee ilmoittaa Kelaan ne palkat, joista sillä on oikeus päivärahaetuuteen työsuhteen ehtojen perusteella. Jos työnantajalla ja työntekijällä on asiasta eri näkemykset, kuule molempia osapuolia ja tee ratkaisu sen jälkeen.

Yritystoiminta ja työ- tai virkasuhde

Jos YEL/MYEL-vakuutettu yrittäjä tai apurahan saaja on samanaikaisesti työsuhteessa myös ulkopuoliseen työnantajaan, niin päivärahaetus jaetaan YEL/MYEL-vakuutetulle henkilölle ja hänen työnantajalleen YEL/MYEL-työtulon ja työnantajan maksaman palkan suhteessa.

Jos YEL/MYEL-vakuuttaminen päättyy esim. perhevapaan tai pitkän sairauspoissaolon vuoksi etuusoikeuden tai työkyvyttömyyden alkaessa eikä vakuutus ole voimassa ajalla, jolta työnantaja maksaa työstäpoissaoloajan palkkaa, etuutta ei jaeta yrittäjän ja hänen työnantajansa kesken. Etuus maksetaan tällöin työnantajalle palkkaa vastaavalta osalta samalla tavalla kuin silloin, jos yrittäjä ei ole vakuuttamisvelvollinen eikä hänellä sen vuoksi ole voimassa olevaa YEL/MYEL-vakuutusta.

Palkanmaksu yrittäjälle

Yritys voi maksaa sairauspoissaolon, vanhempainvapaan tai kuntoutuksen ajalta palkkaa yrittäjälle. Päivärahaetus voidaan maksaa yritykselle vain, jos yrittäjä on työsuhteessa yritykseen. Jos työsuhdetta ei ole, päiväraha maksetaan yrittäjälle itselleen.

Työsuhteisia eivät ole yrittäjät, jotka kuuluvat YEL- tai MYEL-vakuutuksen soveltamisalan piiriin. Työsuhteesta ei aina välttämättä ole kyse silloinkaan, kun yrittäjä ei ole YEL- tai MYEL-vakuuttamisvelvollinen. Epäselvässä tilanteessa, esim. jos palkkatiedot on ilmoitettu henkilölle, joka ilmoittaa työskentelevänsä yrittäjänä tässä yrityksessä, tarkista poissaoloajan palkan ilmoittaneelta yritykseltä ja tarvittaessa palkkaa saaneelta yrittäjältä, onko kysymyksessä työsuhde.

Esimerkki

Vanhuuseläkkeelle jäänyt yrittäjä, joka jatkaa yritystoimintaa, ei ole YEL- tai MYEL-vakuuttamisvelvollinen. Jos yrittäjä omistaa yrityksen kokonaan tai työskentelee muutoin johtavassa asemassa yrityksessä, päivärahaa ei makseta yritykselle, koska yrittäjä ei ole työsuhteessa.

1.3.9.1 Päivärahaetus palkalliselta ajalta

Päivärahaetus maksetaan työnantajalle siltä osin kuin työnantaja on maksanut palkkaa työstä poissaolon ajalta. Jos työnantaja ei maksa palkkaa päivärahaetuuden ajalta, päivärahaetus maksetaan työntekijälle itselleen. Työnantajan velvollisuus maksaa palkkaa sairauspoissaolon, perhevapaan tai kuntoutuksen ajalta perustuu yleensä työ- tai virkaehtosopimukseen, joskus työ-, virka- tai oppisopimussuhteen ehtoihin. Palkanmaksuvelvollisuus vaihtelee siten eri aloilla ja eri työtehtävissä.

Työstä poissaoloajan palkanmaksuvelvoite voi riippua myös siitä, tekeekö työntekijä koko- vai osa-aikaista työtä ja onko kyseessä kuukausi- vai tuntipalkka. Myös se vaihtelee, maksetaanko poissaoloajan palkkaa työntekijän vapaapäiviltä. Jos kyseessä on kuukausipalkka tai työntekijä tekee viisipäiväistä työviikkoa työnantaja maksaa yleensä palkkaa myös poissaoloaikaan sisältyviltä vapaapäiviltä.

Jos vakuutettu on hakemuksessa ilmoittanut saavansa palkkaa päivärahaetuuden ajalta eikä työnantaja ole hakenut päivärahaetuutta, pyydä työnantajaa ilmoittamaan palkanmaksusta asiointipalvelussa lomakkeella Ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta Y 17 tai tulorekisterin palkkailmoituksella lähetetyllä hakemuksella. Jos työnantajan ilmoittama palkallinen vapaa on yhtäjaksoinen, maksetaan päivärahaetus

työnantajalle jakson kaikilta arkipäiviltä (mukaan lukien työntekijän mahdolliset vapaapäivät). Päiviltä, joilta työnantaja ei ole ilmoittanut maksaneensa palkkaa, ei päivärahaetuutta makseta työnantajalle.

Useita työnantajia

Jos vakuutetulla on samanaikaisesti useita työnantajia, jotka maksavat sairauspoissalon, perhevapaan tai kuntoutuksen ajalta palkkaa, etuuden määrä jaetaan työnantajien kesken maksettujen palkkojen suhteessa (SVL 1224/2004 7. luku 4. § 3. mom.). Jos etuus on maksettu yhdelle työnantajalle ennen kuin toinen työnantaja on ilmoittanut palkan maksamisesta, päätös ja maksu on oikaistava.

Työnantajalla ja työntekijällä eri näkemykset

Voit yleensä tehdä ratkaisun työnantajan ilmoituksen mukaisesti. Työnantajan tulee ilmoittaa Kelaan ne palkat, joista sillä on oikeus päivärahaetuuteen työsuhteen ehtojen perusteella. Jos työnantajalla ja työntekijällä on asiasta eri näkemykset, kuule molempia osapuolia ja tee ratkaisu sen jälkeen.

1.3.9.2 Palkanmaksu vanhempainpäivärahan ajalta

Jos työnantajan ilmoittama palkallinen perhevapaa on yhdenjaksoinen, maksetaan päiväraha työnantajalle jakson kaikilta arkipäiviltä (mukaan lukien työntekijän mahdolliset vapaapäivät). Päiviltä, joilta työnantaja ei ole ilmoittanut maksaneensa palkkaa, ei päivärahaa makseta työnantajalle.

Työsopimuslain mukaan työntekijällä on oikeus raskauden tai synnytyksen vuoksi tai lapsen hoitamista varten saada vapaaksi työstä sairausvakuutuslaissa tarkoitetut raskaus-, erityisraskaus- ja vanhempainrahapäivät.

Oikeus vanhempainvapaaseen voi luovutettujen vanhempainrahapäivien perusteella syntyä myös esimerkiksi luovuttavan vanhemman taikka toisen vanhemman puolisolle.

Raskausvapaa alkaa 30 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa. Työnantaja ja työntekijä voivat sopia raskausvapaan myöhentämisestä siten, että se alkaa viimeistään 14 päivää ennen laskettua synnytysaikaa.

Työntekijällä on oikeus pitää vanhempainvapaa enintään neljässä jaksossa, joiden tulee olla vähintään 12 arkipäivän pituisia.

1.3.9.3 Vuosiloma

Vanhempainpäivärahaan ei ole oikeutta samalta ajalta, kun henkilö on lakisääteisellä vuosilomalla (vuosilomalain tai merimiesten vuosilomalain mukainen vuosiloma). Myös työehtosopimuksessa voi olla määräys, jonka mukaan vuosiloma määräytyy vuosilomalain mukaan. Kelassa ei ole mahdollista tuntea kaikkien virka- ja työehtosopimusten sisältöjä, vaan lähtökohtaisesti hakijan tulisi tietää, sovelletaanko työntekijään vuosilomalakia vai ei. Lakisääteisen vuosiloman tai palkallisten vapaapäivien ajalta työntekijälle maksetaan palkkaa, joten hänellä ei ole ansionmenetystä, vaikka hoitaisikin tuolloin lastaan.

Vanhempainpäivärahaan ei ole oikeutta myöskään työsuhteeseen kuuluvien palkallisten vapaapäivien ajalta. Vanhempainpäivärahaan on kuitenkin oikeus palkallisen

erityisraskaus-, raskaus- tai vanhempainvapaan ajalta, kun vanhempainpäiväraha maksetaan työnantajalle.

Palkattoman vapaan ja työstä poissaolon ajalta vanhempainpäivärahaa voidaan maksaa.

1.3.9.4 Lomautus

Työnantaja voi työsopimuslain edellyttämällä perusteilla lomauttaa työntekijän. Se tarkoittaa, että työntekijän työntekovelvollisuus ja työnantajan palkanmaksuvelvollisuus keskeytyvät lomautuksen ajaksi, vaikka työsuhde jatkuu. Lomautuksesta on ilmoitettava vähintään 14 päivää ennen lomautuksen alkamista. Lomautus voidaan toteuttaa kokoaikaisena tai lyhentämällä päivittäistä tai viikoittaista työaikaa.

Jos sairauspoissaolo, perhevapaa tai kuntoutus ajoittuu päällekkäin lomautuksen kanssa, työehtosopimuskäytännössä poissaolon katsotaan johtuvan ensiksi alkaneesta syystä (aikaprioriteettiperiaate). Tämä vaikuttaa myös siihen, milloin työnantajalla on velvollisuus maksaa palkkaa sairausajan, perhevapaan tai kuntoutuksen ajalta.

Esimerkki

Jos työntekijä on sairauden, perhevapaan tai kuntoutuksen vuoksi poissa työstä silloin, kun lomautusilmoitus annetaan, työnantajalla on oikeus päivärahaetuuteen siihen asti, kun palkanmaksuvelvollisuus sairauspoissaolon, perhevapaan tai kuntoutusajan perusteella jatkuu. Lomautuksen alkaminen ei vaikuta tässä tilanteessa.

Esimerkki

Jos työntekijä sairastuu, jää perhevapaalle tai menee kuntoutukseen lomautusilmoituksen antamisen jälkeen, mutta ennen lomautuksen alkamista, päivärahaetuus maksetaan työnantajalle lomautuksen alkamiseen saakka ja sen jälkeen vakuutetulle. Jos työntekijän sairaus, perhevapaa tai kuntoutus jatkuu lomautuksen päätyttyä ja myös työnantajan palkanmaksuvelvollisuus jatkuu, päivärahaetuus maksetaan työnantajalle palkanmaksuvelvollisuuden tai työstä poissaolon päättymiseen saakka.

Esimerkki

Jos työntekijä sairastuu, jää perhevapaalle tai menee kuntoutukseen lomautuksen aikana, työnantajalla ei ole palkanmaksuvelvollisuutta. Päivärahaetuus maksetaan tällöin työntekijälle. Jos työntekijän sairaus, perhevapaa tai kuntoutus kuitenkin jatkuu vielä lomautuksen päättymisen jälkeen ja työnantajalla on palkanmaksuvelvollisuus, päivärahaetuus maksetaan työnantajalle palkanmaksuvelvollisuuden tai työstäpoissaolon päättymiseen saakka.

1.3.9.5 Irtisanomisaika

Jos työnantajalla on velvollisuus maksaa irtisanomisaikana sairauspoissaolon, perhevapaan tai kuntoutuksen johdosta palkkaa, päivärahaetuus maksetaan palkkaa vastaavalta osalta työnantajalle. Muussa tapauksessa se maksetaan työntekijälle.

Työntekijän työskentelyvelvoite irtisanomisaikana ei vaikuta työnantajan oikeuteen saada päivärahaetuus. Aikaprioriteettiperiaatetta ei sovelleta irtisanomistilanteisiin samalla tavoin kuin lomautuksessa.

Esimerkki

Työntekijä on sairastunut, jäänyt äitiys- tai raskausvapaalle tai aloittanut kuntoutuksen 14.3. ja hänet irtisanotaan 1.4. lukien. Työnantaja ilmoittaa maksavansa poissaoloajan palkkaa 14.4. saakka. Päivärahaetuus maksetaan työnantajalle palkanmaksuilmoituksen mukaisesti.

Esimerkki

Työntekijä on irtisanottu 1.3. lukien ja irtisanomisaika jatkuu 30.4. saakka. Hän sairastuu, jää äitiys- tai raskausvapaalle tai aloittaa kuntoutuksen 14.3. alkaen. Työnantaja ilmoittaa maksavansa irtisanomisajalla päivärahaetuuden mukaista palkkaa 14.4. saakka. Päivärahaetuus maksetaan työnantajalle palkanmaksuilmoituksen mukaisesti.

Työnantajalla ja työntekijällä eri näkemykset

Voit yleensä tehdä ratkaisun työnantajan ilmoituksen mukaisesti. Työnantajan tulee ilmoittaa Kelaan ne palkat, joista sillä on oikeus päivärahaetuuteen sopimuksen perusteella. Jos työnantajalla ja työntekijällä on asiasta eri näkemykset, kuule molempia osapuolia ja tee ratkaisu sen jälkeen.

1.3.9.6 Konkurssipesä

Jos työnantaja on asetettu konkurssiin ja työnantaja tai konkurssipesä on maksanut sairauspoissaolon, perhevapaan tai kuntoutuksen ajalta työntekijälle palkkaa, konkurssipesällä on oikeus päivärahaetuuteen palkan määrään saakka.

1.3.9.7 Palkkaturvan maksaja

Jos työnantaja on tehnyt konkurssin tai on maksukyvytön ja työntekijä ei ole saanut palkkojaan, hänellä on oikeus palkkaturvaan. Työntekijä voi jättää hakemuksen TE-toimistoon tai suoraan ELY-keskukseen, joka antaa päätöksen asiasta.

Lue lisää palkkaturvasta:

- www.te-palvelut.fi/palkkaturva
- www.ely-keskus.fi/palkkaturva

Palkkaturvana maksettavat saatavat siirtyvät kaikkine oikeuksineen valtiolle palkkaturvapäätöksen antopäivänä (Palkkaturvalaki 16. §). Päivärahaetuus maksetaan ELY-keskukselle palkan määrään saakka, jos se on maksanut palkkaturvaa sairauden, perhevapaan tai kuntoutuksen ajalta palkkaa työ sopimusten ja -ehtojen mukaisesti. Muussa tapauksessa päivärahaetuus maksetaan työntekijälle itselleen.

Etuuden maksamiseen ELY-keskukselle tarvitaan

- palkkaturvapäätös tai ilmoitus ELY-keskuksesta

- maksunsaajan maksuosoitetiedot
- työntekijän henkilötiedot
- tiedot työstä poissaoloajalta maksetun palkan määrästä ja maksuajasta
- maksuvaikeuksiin joutuneen työnantajan nimi.

1.3.9.8 Ulkomainen työnantaja

Ulkomaisella työnantajalla voi olla oikeus päivärahaetuuteen, jos

- EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa tai sosiaaliturvasopimusmaassa kotipaikan omaava työnantaja on maksanut palkkaa ja hakee päivärahaetuutta
- muun ulkomaisen työnantajan ja Suomessa vakuutetun henkilön työsuhteeseen sovelletaan Suomen työlainsäädäntöä ja työsuhteen ehtoissa on määräys päivärahaetuuden maksamisesta työnantajalle.

YHTE-etuusjärjestelmissä (sairauspäivärahat, kuntoutusrahat, vanhempainpäivärahat) ulkomaiselle työnantajalle tarvitaan Kelassa muodostettava tekninen keino tunnus. Keino tunnus muodostetaan ohjelmallisesti, kun sellainen ulkomainen työnantaja rekisteröidään asiakkaaksi, jolla ei ole suomalaista Y-tunnusta. Keino tunnus on aina 999-alkuinen ja 9-numeroa sisältävä tunnus. Ulkomaisen työnantajan voi rekisteröidä asiakkaaksi vain toimihenkilö, jolla on oikeudet rekisteröidä työnantajan tilinumero (Maksujenhallinta-ryhmä).

Selvitä ensin, onko työnantajalla suomalaista Y-tunnusta tai onko työnantaja jo rekisteröity ulkomaan tunnuksella Kelan asiakkaaksi, jolloin sille on jo muodostettu Kelan keino tunnus. Hae työnantajaa Anni-käyttöliittymän Yritys ja yhteisöasiakkaat – toiminnossa ensin Y-tunnuksellinen työnantaja- ja sen jälkeen Ulkomainen työnantaja –haulla. Voit hakea työnantajaa nimellä tai hakemuksessa mahdollisesti ilmoitetulla eurooppalaisella kaupparekisteri-tunnuksella.

Jos ulkomaisella työnantajalla ei ole suomalaista Y-tunnusta eikä ulkomaista työnantajaa ole vielä lisätty Kelan työnantaja-asiakkaaksi, lähetä maksujenhallintaryhmään sähköposti (etuusmaksut@kela.fi) työnantajan rekisteröimiseksi Kelan järjestelmään. Ilmoita viestissä henkilötunnus, jonka tiedoista ulkomaisen työnantajan hakemus löytyy. Pyydä tarvittaessa työnantajaa ilmoittamaan tilinumero lomakkeella Y122. n tunnuksen saamiseksi Kelan maksujenhallintaryhmään.

1.4 Mille ajalle

Päivien lukumäärä

Vanhempainpäivärahoja ovat erityisraskausraha, raskausraha ja vanhempainraha.

Erityisraskausrahaa maksetaan ajalta, jonka henkilö on työtehtäviinsä tai työoloihinsa liittyvän vaaratekijän vuoksi estynyt tekemästä työtään, kuitenkin enintään siihen saakka, kun oikeus raskausrahaan alkaa.

Raskausrahaa maksetaan yhtäjaksoisesti 40 arkipäivän ajalta (raskausrahakausi).

Vanhempainrahaa maksetaan pääsääntöisesti yhden lapsen perusteella yhteensä 320 arkipäivältä. Jos lapsella on kaksi vanhempainrahaan oikeutettua vanhempaa, molemmilla vanhemmilla on oikeus käyttää puolet vanhempainrahapäivistä eli 160 vanhempainrahapäivää. Lue [Mihin mennessä päivät tulee käyttää](#).

1.4.1 Erityisraskausraha

Erityisraskausrahan maksaminen alkaa, kun raskaana oleva henkilö on jäänyt pois vaaratekijän sisältävästä työstään ja muut erityisraskausrahan myöntämisedellytykset täyttyvät. Erityisraskausrahaa maksetaan enintään siihen saakka, kunnes oikeus raskausrahaan alkaa. Erityisraskausraha ei lyhennä varsinaista raskausrahakautta.

1.4.2 Raskausrahakausi

Raskausrahaa maksetaan yhtäjaksoisesti 40 arkipäivältä.

Raskausrahakausi alkaa hakemuksen mukaisesti aikaistaan 30 arkipäivää ja viimeistään 14 arkipäivää ennen laskettua synnytyisaikaa. Raskausrahakauden voi siten aloittaa joustavasti haluamanaan ajankohtana. Raskausrahakauden aloittamisen voi esimerkiksi siirtää myöhemmäksi terveydentilan ja muiden olosuhteiden salliessa. Jos raskaana oleva on työkyvytön, hänellä on oikeus saada sairauspäivärahaa.

Raskausrahapäivät muodostavat yhtäjaksoisen kauden. Päiviä ei voi siirtää tai käyttää myöhemmin. Jos saaja esimerkiksi työskentelee ansiotyössä raskausrahakauden aikana, työssäoloajalta ei makseta raskausrahaa, mutta raskausrahapäivät kuluvat.

Ennenaikainen synnytys

Raskausrahakausi alkaa aina viimeistään raskauden päättymistä seuraavasta päivästä, vaikka raskausrahaa olisi haettu jostain myöhemmästä ajankohdasta lukien tai jos raskaus päättyisi aikaisemmin kuin 30 arkipäivää ennen laskettua aikaa.

Vanhempainrahaa maksetaan tavanomaista useammalta päivältä, kun lapsi syntyy ennenaikaisesti. Vanhempainrahaa maksetaan lisää niin monelta arkipäivältä kuin lapsi on syntynyt ja raskausrahakausi alkanut aikaisemmin kuin 30 arkipäivää ennen laskettua synnytyisaikaa.

Mikäli kyseessä on ennenaikainen synnytys, tulee ottaa huomioon, että raskausrahakausi alkaa raskauden päättymistä seuraavasta arkipäivästä, kun taas vanhempainrahaa voidaan maksaa lapsen syntymästä lukien. Toisin sanoen synnyttävän vanhemman oikeus alkaa synnytyksestä seuraavasta arkipäivästä, muun vanhemman oikeus alkaa jo syntymäpäivästä, jos se on arkipäivä ja muut myönnön edellytykset täyttyvät (ei työssä).

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Raskausrahakauden alkamisajankohta aikaistuu - ei ennenaikainen synnytys ja kohtaan Lapsi syntyy ennenaikaisesti.

1.4.3 Vanhempainraha

[Yksisikiöinen raskaus](#)

[Monikkoraskaus](#)

[Ennenaikainen synnytys](#)

[Vanhempainraha osittaisena](#)

[Adoptio](#)

[Lapsen kuolema](#)

[Lapsi muuttaa Suomeen yli 1-vuotiaana](#)

[Vanhemmuuden tunnustaminen](#)

Yksisikiöinen raskaus

Vanhempainrahaa maksetaan yhteensä lapsen syntymän ja adoption perusteella 320 arkipäivältä. Vanhempainrahapäivien lukumäärä on sama riippumatta siitä, onko kyseessä biologinen lapsi vai adoptiolapsi.

Päivien kokonaismäärä on lapsikohtainen: vanhempainrahapäiviä on käytettävissä enintään 320 lasta kohden, vaikka vanhempainrahaan oikeutettujen henkilöiden piirissä tapahtuisi muutoksia.

Oikeus käyttää vanhempainrahapäiviä jakautuu puoliksi molempien vanhempien kesken. Toisin sanoen kummallakin vanhemmalla on oikeus enintään 160 vanhempainrahapäivään.

Monikkoraskaus

Vanhempainrahapäivien lapsikohtaisuus ei koske tilanteita, kun perheeseen syntyy tai adoptoidaan samalla kertaa useampi lapsi. Tällöin vanhempainrahapäiviä on kuitenkin käytettävissä enemmän kuin silloin, kun perheeseen syntyy tai adoptoidaan kerralla vain yksi lapsi

Jos lapsia syntyy tai adoptoidaan samalla kertaa useampi, vanhempainrahaa maksetaan lisää 84 arkipäivää lasta kohti. Kun vanhempainrahaa maksetaan yhden lapsen syntymän ja adoption perusteella 320 arkipäivältä, kaksosten syntyessä vanhempainrahaa maksetaan siten 404 arkipäivältä ja kolmosten syntyessä 488 arkipäivältä.

Ennenaikainen synnytys

Vanhempainrahaa maksetaan tavanomaista useammalta päivältä silloin, kun raskausrahakausi on lapsen ennenaikaisen syntymisen vuoksi alkanut aikaisemmin kuin 30 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa. Vanhempainrahaa maksetaan tällöin lisää niin monelta arkipäivältä kuin lapsi on syntynyt ja raskausrahakausi alkanut aikaisemmin kuin 30 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa.

Myös silloin, kun lapsi syntyy ennenaikaisesti, lisäpäivät jaetaan puoliksi vanhempien kesken.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Lapsi syntyy ennenaikaisesti.

Vanhempainraha osittaisena

Vanhempainraha voidaan maksaa osittaisena, jos vanhempi on osa-aikatyössä ja hoitaa lasta osan päivästä. Osittaisena maksettu vanhempainrahapäivä vastaa

puolikasta vanhempainrahopäivää. Toisin sanoen esimerkiksi 30 osittaisena maksettua vanhempainrahopäivää kuluttavat vanhemman vanhempainrahopäivien kiintiöstä 15 päivää.

Adoptio

Vanhempainrahaa maksetaan yhteensä lapsen syntymän ja adoption perusteella 320 arkipäivältä. Vanhempainrahopäivien lukumäärä on sama riippumatta siitä, onko kyseessä biologinen lapsi vai adoptiolapsi.

Adoptiovanhemmalle voidaan maksaa vanhempainrahaa lapsen hoitoon ottamisesta lukien.

Perheen sisäisissä adoptioissa oikeus vanhempainrahaan syntyy vanhemmuuden vahvistamisen myötä.

Biologisen vanhemman oikeus vanhempainrahaan päättyy lapsen adoptioon luovuttamisen myötä, koska vanhempainrahan yleinen edellytys on lapsen hoitaminen. Raskaana olevalla ja synnyttäneellä vanhemmalla on kuitenkin näissäkin tilanteissa oikeus saada raskaus- ja vanhempainrahaa yhtäjaksoisesti 105 arkipäivältä.

Adoptiovanhemmilla on oikeus saada vanhempainrahaa 320 arkipäivältä, vaikka biologinen vanhempi tai biologiset vanhemmat olisivat ennen lapsen adoptioon luovuttamista käyttäneet vanhempainrahopäivät tai osan niistä.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Adoptio - perheen sisäinen adoptio ja kohtaan Lapsen luovuttaminen adoptioon.

Lapsen kuolema

Jos lapsi syntyy kuolleena raskauden kestänyt vähintään 154 päivää, vanhempainrahaa voidaan maksaa enintään 24 arkipäivältä välittömästi synnytyksen jälkeen. Synnyttäneellä vanhemmalla on näissäkin tilanteissa oikeus saada raskaus- ja vanhempainrahaa yhtäjaksoisesti vähintään 105 arkipäivältä.

Jos lapsi kuolee myöhemmin ennen kahden vuoden ikää, vanhempainrahaa voidaan maksaa kummallekin vanhemmalle välittömästi lapsen kuolinpäivän jälkeen enintään 24 arkipäivältä, tai enintään niin monelta päivältä kuin vanhempainrahopäiviä on vanhemmalla jäljellä.

Vanhempainrahan lisäpäivät maksetaan aina, kun elävänä samalla kertaa syntyneistä lapsista on elossa vähintään yksi.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Kuolema, Lapsen kuolema.

Lapsi muuttaa Suomeen yli 1-vuotiaana

Jos lapsi muuttaa Suomeen täytettyään yksi vuotta, vanhempainrahaa maksetaan puolet normaalista vanhempainrahopäivien lukumäärästä. Yhden lapsen perusteella vanhempainrahaa voidaan siten maksaa yhteensä enintään 160 arkipäivältä. Säännös koskee vain tilanteita, kun vanhemman oikeus vanhempainrahaan alkaa lapsen muutettua Suomeen. Jos vanhempi on jo ennen lapsen Suomeen muutttoa ollut Suomessa vakuutettu ja oikeutettu vanhempainrahaan, vanhempainrahaa maksetaan normaalisti, vaikka lapsi sittemmin muuttaisi Suomeen. Sanottu ei myöskään koske tilanteita, kun lapsi adoptoidaan ulkomailta Suomeen Suomessa asuville

vanhemmille adoptiolain mukaisesti. Sen sijaan säännös koskee niitä vanhempia, jotka ennen Suomeen muuttoaan ovat adoptoineet lapsen ulkomailla kyseisen valtion lainsäädännön mukaisesti. Jos ulkomailla adoptiotarkoituksessa hoitoon otetun lapsen hoitoonottamisesta on kulunut yli yksi vuosi lapsen muuttaessa Suomeen, vanhempainrahaa on oikeus saada puolet normaalista vastaavasti kuin edellä on todettu biologisten vanhempien osalta.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Muutto Suomeen, Lapsi muuttaa Suomeen yli 1-vuotiaana - ei adoptiotilanne.

Vanhemmuuden tunnustaminen

Vanhemmuuden tunnustanut henkilö, jonka vanhemmuutta ei vielä ole vahvistettu, voi saada vanhempainrahaa enintään neljän kuukauden ajan lapsen syntymästä lukien.

Vanhempainrahasäännöksiä sovelletaan vanhemmuuden tunnustaneeseen henkilöön vastaavasti kuin vanhempaan.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Vanhempainrahaa hakee muu kuin lapsen synnyttänyt henkilö, Vanhempainrahaa hakee lapsen isyyden/äitiyden tunnustanut henkilö.

1.4.4 Miten päiviä voi käyttää

Vanhempainrahaa maksetaan aikaisintaan lapsen syntymästä lukien ja siihen saakka, kunnes lapsi täyttää kaksi vuotta. Jos vanhempainrahan hakija on saanut raskausrahaa, hänelle voidaan kuitenkin maksaa vanhempainrahaa välittömästi raskausrahakauden päättymisen jälkeen, vaikka lapsi ei vielä olisi syntynyt.

Molemmat vanhemmat voivat käyttää vanhempainrahopäiviä haluaminaan ajankohtina ja jaksoina lapsen kahden vuoden ikään saakka.

Adoptionhakijalle ja adoptiovanhemmalle (perheen ulkopuolinen adoptio) voidaan maksaa vanhempainrahaa lapsen hoitoon ottamisesta lukien ja siihen saakka, kunnes lapsen hoitoon ottamisesta on kulunut kaksi vuotta. Adoptiovanhemmat voivat käyttää vanhempainrahopäiviä joustavasti haluaminaan ajankohtina ja jaksoina vastaavasti kuin biologiset vanhemmat.

Huom. työ sopimuslaissa on säädetty *vapaiden* pitämiseen liittyvistä rajoituksista. Työntekijällä on oikeus pitää vanhempainvapaata enintään neljässä jaksossa, joiden tulee olla vähintään 12 arkipäivän pituisia. Työnantaja ja työntekijä voivat aina sopia vanhempainvapaan pitamisestä myös useammassa jaksossa tai lyhyempinä jaksoina.

1.4.4.1 Yhtä aikaa pidettävät päivät

Vanhempainrahaa tai raskaus- ja vanhempainrahaa maksetaan pääsääntöisesti samalta ajalta saman lapsen perusteella vain yhdelle henkilölle.

Vanhempainrahaa tai raskaus- ja vanhempainrahaa voidaan kuitenkin maksaa henkilöille samalta ajalta ja saman lapsen perusteella enintään 18 arkipäivän ajan.

Vanhempainrahaa on mahdollista maksaa samalta ajalta ja saman lapsen perusteella myös useammalle kuin kahdelle henkilölle. Henkilö voi kuitenkin aina saada vanhempainrahaa enintään 18 arkipäivän ajalta yhtä aikaa toisen henkilön kanssa.

Jos perheeseen syntyy tai adoptoidaan yhtä aikaa useampi lapsi, vanhempainrahaa tai raskaus- ja vanhempainrahaa voi saada samalta ajalta 18 arkipäivän lisäksi enintään 90 arkipäivältä yhtä useampaa lasta kohti. Esimerkiksi kaksosten vanhemmat voivat saada vanhempainrahaa tai raskaus- ja vanhempainrahaa yhtä aikaa enintään 108 arkipäivältä ja kolmosten vanhemmat 198 arkipäivältä.

Huomautus

Vanhempainraha voidaan maksaa osittaisena samalta päivältä joko molemmille vanhemmille taikka vain toiselle tai ainoalle vanhemmalle. Jos toinen vanhemmista nostaa täyden päivärahan ja toinen puolikkaan, niin tämä kuluttaa toisen vanhemman osalta kokonaisen päivän ja toisen vanhemman osalta puolikkaan päivän käytettävissä olevista vanhempainrahapäivistä. Yhteiset päivät eivät kuitenkaan kulu silloin, kun molemmille vanhemmille maksetaan vanhempainraha osittaisena samalta ajalta. Jos toinen vanhemmista nostaa samalta päivältä täyden päivärahan ja toinen puolikkaan, yhtäaikaan pidettävät päivät kuitenkin kuluvat.

Ota huomioon, että henkilö, joka ei ole Suomessa vakuutettu, voi saada ulkomailta vanhempainrahaa vastaavaa etuutta samaan aikaan vanhempainrahaa saavan henkilön kanssa ilman edellä mainittuja rajoituksia.

Eri aikaan syntyneiden tai adoptoitujen lasten perusteella maksettavien vanhempainrahojen käyttämistä ei myöskään ole rajoitettu. Vanhempien on mahdollista olla yhtä aikaa rajoituksetta vanhempainrahalla hoitamassa lapsia siten, että vanhemmat saavat vanhempainrahaa eri lasten perusteella esimerkiksi, kun perheeseen syntyy lyhyen ajan sisällä toinen lapsi.

Lasta hoitavalla vanhemmalla tai muulla henkilöllä on oikeus vanhempainrahaan samalta ajalta kuin synnyttävä vanhempi saa raskaus- ja vanhempainrahaa, jos synnyttävä vanhempi ei hoida lasta eikä synnyttänyt vanhempi ja lasta hoitava henkilö asu yhteisessä taloudessa avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa. Synnyttävällä vanhemmalla on tällaisessa tilanteessa oikeus raskaus- ja vanhempainrahaan yhtäjaksoisesti vähintään 105 arkipäivältä riippumatta siitä, hoitaako hän lasta. Nämä 105 päivää lasketaan raskausrahakauden alusta ns. kautena, ei oikeasti maksettuina päivinä.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Yhtä aikaa pidettävät päivät.

1.4.4.2 Jaksot

Vanhempainrahaa voi saada siihen saakka, kunnes lapsi täyttää kaksi vuotta tai lapsen hoitoon ottamisesta on kulunut kaksi vuotta. Molemmat vanhemmat voivat käyttää vanhempainrahapäiviä haluaminaan ajankohtina ja jaksoina. Päivarahajaksoilla ei ole vähimmäispituutta eikä yksittäisten jaksoiden määrää ole rajoitettu. Vanhempainrahaa voi siten hakea esimerkiksi muutaman viikon tai kuukauden yhtäjaksoiselle jaksolle taikka osalle viikkoa.

1.4.4.3 Päivien luovuttaminen

Vanhempainrahaan oikeutettu vanhempi voi luovuttaa omasta 160 arkipäivän vanhempainrahakiintiöstään yhteensä enintään 63 arkipäivää toiselle henkilölle.

Vanhempi voi luovuttaa vanhempainrahopäiviään

- lapsen toiselle vanhemmalle
- puolisolleen, joka ei ole lapsen vanhempi
- lapsen toisen vanhemman puolisolle
- sellaiselle henkilölle, joka on vanhemman ohella lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain mukainen lapsen huoltaja.

Puolisolla tarkoitetaan avio- tai avopuolisoa taikka rekisteröityä puolisoa. Vanhemman tai puolison ei tarvitse olla lapsen huoltaja. Luovutuksensaajan tulee kuitenkin olla sairausvakuutuslain mukaan Suomessa vakuutettu., sillä ajalla kun tämä hakee vanhempainrahopäiviä.

Vanhempainrahopäiviä on mahdollista luovuttaa eri henkilöille. Luovutettavien päivien enimmäismäärä on tällöinkin 63.

Päiviä voi luovuttaa myös adoptiovanhempi tai henkilö, joka on tunnustanut äitiyden äitiyslain tai isyyden isyyslain mukaisesti.

Vanhempainrahopäivät, jotka myönnetään yhtä useamman lapsen samanaikaisen syntymän tai adoption perusteella, voi luovuttaa kokonaisuudessaan. Kaksosten syntyessä vanhempi voi siten luovuttaa esimerkiksi toiselle vanhemmalle tai puolisolleen enintään 105 vanhempainrahopäivää (63+42 vanhempainrahopäivää).

Myös lapsen ennenaikaisen syntymän johdosta myönnettävät vanhempainrahopäivät voi luovuttaa kokonaisuudessaan.

Jos vanhempainrahopäiviä on käytettävissä tavanomaista vähemmän sen takia, että oikeus vanhempainrahaan on alkanut vasta lapsen muutettua Suomeen yli yksi vuotiaana, vanhempi voi luovuttaa omasta vanhempainrahakiintiöstään enintään 32 vanhempainrahopäivää.

Silloin, kun lapsella on vain yksi vanhempainrahaan oikeutettu vanhempi, vanhempi voi luovuttaa toiselle vanhemmalle kiintiöidyistä vanhempainrahopäivistä enintään 63. Toisin sanoen ainoa vanhempi voi luovuttaa 320 arkipäivän vanhempainrahakiintiöstään yhteensä enintään 126 vanhempainrahopäivää.

Vain kokonaisia päiviä voi luovuttaa.

Luovuttamisesta ilmoittaminen

Vanhempainrahopäivien luovuttamisesta tulee ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle. Ilmoittaminen on mahdollista suullisesti, kirjallisesti tai sähköisessä asiointipalvelussa.

Ilmoituksella vanhempi voi luovuttaa omia päiviään, mutta päiviä saaneen henkilön tulee itse hakea luovutetut päivät käyttöönsä eli milloin aikoo ne pitää.

Vanhempi voi perua tekemänsä ilmoituksen vanhempainrahopäivien luovuttamisesta siihen saakka, kunnes luovutetut päivät on käytetty. Peruminen voi koskea kaikkia luovutettuja päiviä tai vain osaa niistä. Luovutusilmoituksen peruminen koskee vanhempainrahopäiviä perumisilmoitusta seuraavasta päivästä lukien. Jos esimerkiksi perumisesta ilmoitetaan 15.10., luovutetut vanhempainrahopäivät siirtyvät takaisin luovuttajalle 16.10. lukien. Ilmoituspäivällä on merkitystä niissä tilanteissa, kun vanhempainraha on jo ehditty myöntää toiselle vanhemmalle. Muissa tilanteissa kaikki pitämättä olevat luovutetut päivät siirtyvät takaisin luovuttajalle. Niitä vanhempainrahopäiviä, jotka toinen vanhempi on jo ehtinyt käyttää, ei voi enää palauttaa takaisin luovuttajalle.

Vanhempi tai puoliso voi käyttää luovutettuja vanhempainrahopäiviä vastaavin edellytyksin kuin vanhempainrahaan oikeutettu vanhempi. Toisin sanoen hänen tulee olla pois työstä ja hoitaa lasta. Vanhempainrahan määrä määräytyy sen henkilön vuositulojen perusteella, joka vanhempainrahaa käyttää. Mahdollisuus luovuttaa vanhempainrahopäiviä on vain vanhempainrahaan oikeutetulla vanhemmalla. Näin ollen esimerkiksi vanhemman puoliso, jolla ei ole itsenäistä oikeutta vanhempainrahaan, ei voi luovuttaa saamiaan vanhempainrahopäiviä.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Päivien luovuttaminen ja luovuttamisesta ilmoittaminen ja kohtaan Luovutuksen peruminen.

1.4.4.4 Mihin mennessä päivät tulee käyttää

Vanhempainrahaa voi saada siihen saakka, kunnes lapsi täyttää kaksi vuotta tai perheen ulkopuolelta adoptoidun lapsen hoitoon ottamisesta on kulunut kaksi vuotta. Molemmat vanhemmat voisivat käyttää vanhempainrahopäiviä haluaminaan ajankohtina ja jaksoina. Päivärahajaksolla ei ole vähimmäispituutta eikä yksittäisten jaksojen määrää ole rajoitettu. Vanhempainrahaa voi siten hakea esimerkiksi muutaman viikon tai kuukauden yhtäjaksoiselle jaksolle taikka osalle viikkoa.

1.4.5 Miten muut etuudet vaikuttavat

Sairauspäiväraha

Vanhempainpäivärahaa ja sairauspäivärahaa ei makseta vakuutetulle samalta ajalta (SVL 1224/2004 12. luku 1. §).

Raskausrahakauden voi aloittaa aikaisintaan 30 arkipäivää ennen laskettua synnytysaikaa. Jos vakuutettu on työkyvytön, hänellä on oikeus sairauspäivärahaan.

Vanhemmalla on oikeus käyttää kaikki vanhempainrahopäivät siinä tilanteessa, kun toinen vanhempainrahaan oikeutettu vanhempi on sairaudesta tai vammasta johtuen kykenemätön hoitamaan lasta ja saamaan vanhempainrahaa.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Muiden etuuksien vaikutus, Muut sairausvakuutuslain mukaiset etuudet.

Työttömyysetuus

Vakuutetulla ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan, työmarkkinatukeen, vuorottelukorvaukseen tai koulutuspäivärahaan, jos hänellä on oikeus saada raskausrahaa tai jos hän saa erityisraskausrahaa tai vanhempainrahaa (TTL 1290/2002 3. luvun 4. § 2. mom., VuorVapL 1305/2002 14. § 1. mom.).

Jos vakuutettu on saanut työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai vuorottelukorvausta ja hänelle myönnetään samalle ajalle vanhempainpäivärahaa, samalta ajalta myönnettävä vanhempainpäiväraha pidätetään muun etuuden määrään saakka ja maksetaan regressisuorituksena työttömyyskassalle tai Kelalle.

Raskausrahakausi alkaa kulua viimeistään 14 arkipäivää ennen laskettua aikaa myös työttömän työnhakijan kohdalla ja oikeus työttömyysetuuteen päättyy viimeistään tuolloin.

Erityisraskausrahan ja vanhempainrahan osalta päivärahan saamisella tarkoitetaan sitä, että henkilö on hakenut päivärahaa ja se on hänelle myönnetty. Sen sijaan etuuden maksamista ei edellytetä, mikäli päivärahaa ei vähennettävän etuuden takia ole jäänyt maksettavaksi.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Muiden etuuksien vaikutus, Työttömyysturva.

Lastenhoidon tuki

Oikeus kotihoidon tukeen alkaa, kun lapsen syntymästä on kulunut yhteensä 160 sairausvakuutuslain mukaista arkipäivää. Oikeus yksityisen hoidon tukeen alkaa sen kuukauden alusta, jonka aikana lapsi täyttää 9 kuukautta.

Kotihoidon tukea eikä yksityisen hoidon tukea makseta lapsesta, josta maksetaan samalta ajalta vanhempainpäivärahaa taikka sitä vastaavaa ulkomaista etuutta (LKYTL 1128/1996 3. § 3. mom ja 3. b § 2. mom).

Osittaista tai joustavaa hoitorahaa ei makseta lapsen vanhemmalle tai huoltajalle siltä ajalta, kun hänelle maksetaan vanhempainpäivärahaa.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Muiden etuuksien vaikutus, Lastenhoidon tuki.

Opintotuki

Päätoiminen opiskelu opintorahaa ja vanhempainpäivärahaa saaden on mahdollista, jos molempien etuuksien edellytykset täyttyvät ja opinnot ovat sen luonteisia, että niitä on mahdollista suorittaa lapsen hoidon ohessa. Oikeus vanhempainrahaan edellyttää on lapsen hoitamista.

Mahdollista on esimerkiksi hoitaa lasta päivän ajan ja suorittaa opintoja iltaisin. Mahdollista on myös opiskella muutamana päivänä viikossa kokopäiväisesti ja hoitaa lasta muina päivinä. Tällöin vanhempainraha maksetaan täysimääräisenä niiltä päiviltä, kun henkilö hoitaa lasta.

Eläkkeet ja muut vähentävät etuudet

Osa etuuksista on sellaisia, jotka vähennetään vanhempainpäivärahasta. Lue kohdasta [Eläkkeen ja muun etuuden vaikutus](#), mitkä etuudet ovat vanhempainpäivärahasta vähennettäviä ja miten vähennys tehdään.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Muiden etuuksien vaikutus, Päivärahasta vähennettävät eläkkeet, päivärahat ja kuntoutusraha.

Vanhempainpäiväraha tai palkka ulkomailta

Vanhempainpäivärahan määrään ja myönnettävään aikaan voi vaikuttaa ulkomailta maksettava vanhempainpäivärahaa vastaava etuus sekä ulkomaisen työnantajan tai kansainvälisen järjestön maksama raskaus- ja vanhempainvapaan palkka. Lue kohdasta [Ulkomailta maksettava vanhempainpäiväraha tai palkka](#), miten ulkomailta maksettava etuus tai palkka vaikuttaa vanhempainpäivärahaan.

1.4.6 Miten ulkomaille muutto vaikuttaa

Lue ulkomaille muuton vaikutuksesta vanhempainpäivärahan maksamiseen kohdasta [Päivärahaetuuksien maksaminen muutettaessa ja muuton jälkeen](#).

1.5 Määrä

Sairaus-, raskaus- ja vanhempainrahan, osittaisen vanhempainrahan, erityisraskausrahan ja erityishoitorahan, luovutuspäivärahan sekä kuntoutusrahan määrä lasketaan vuositulon perusteella. Vuositulon määrää koskeva ohje on yhteinen kaikille edellä mainituille päivärahoille. Yhteisen ohjeen lisäksi jokaisella päivärahalla on omia, etuuskohtaisia ohjeita määräytymisestä. Ohjeita sovelletaan rinnakkain.

Etuuskohtaiset ohjeet:

- Sairauspäiväraha
- [Vanhempainpäivärahat](#)
- Erityishoitoraha
- Kuntoutusraha

1.5.1 Vuositulo

Päiväraha määräytyy vuositulon perusteella. Vuositulo lasketaan [12 kalenterikuukauden tarkastelujaksolta](#), joka edeltää työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista edeltävää kalenterikuukautta. Asiakkaan vuositulo voi muodostua yhdestä tai useasta eri tulosta (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 1. mom.). Vuosituloon huomioidaan [laissa määrätty tarkastelujakson aikaiset tulot](#). [Eritystilanteessa](#) vuositulo voidaan laskea myös tarkastelujakson 3 viimeisen kalenterikuukauden tulojen perusteella (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 3. mom.).

Tarkastelujakson ja etuuden alkamisajankohdan väliin jää 1 kalenterikuukausi, jonka aikana saatuja tuloja ei oteta huomioon.

Huomautus

Tammikuussa 2020 alkavissa päivärahoissa vuositulon tarkastelujakso on poikkeuksellisesti työkyvyttömyyttä tai etuusoikeutta välittömästi edeltävät 12 kalenterikuukautta (1.1. - 31.12.2019).

1.5.1.1 Vuositulon tarkastelujakso

Tarkastelujaksolla tarkoitetaan työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista edeltävää kalenterikuukautta edeltävää 12 kalenterikuukauden aikaa. Työkyvyttömyyttä tai etuusoikeuden alkamista välittömästi edeltävä kalenterikuukausi ei siis kuulu vuositulon tarkastelujaksoon eikä sen aikaisia tuloja huomioida vuositulon laskennassa. Vuositulon tarkastelujakso on aina 12 kalenterikuukautta eikä sitä voi liu'uttaa, laventaa tai

muuttaa. Päivärahaetuudelta toiselle siirryttäessä määritellään alkavalle etuudelle aina itsenäinen tarkastelujakso. Järjestelmä määrittelee tarkastelujakson automaattisesti.

Asiakkaan hakemuksesta vuositulo voidaan tietyissä laissa määrätyissä [erityistilanteissa](#) laskea myös tarkastelujakson kolmen viimeisen kalenterikuukauden tulojen perusteella.

Esimerkki

Asiakas on hakenut päivärahaa 4.10.2020-15.12.2020 väliselle ajalle. Vuositulon tarkastelujakso on 1.9.2019-31.8.2020. Etuusoikeuden alkamista edeltävä syyskuu ei kuulu vuositulon tarkastelujaksoon.

1.5.1.2 Erityistilanne tarkastelujaksolla

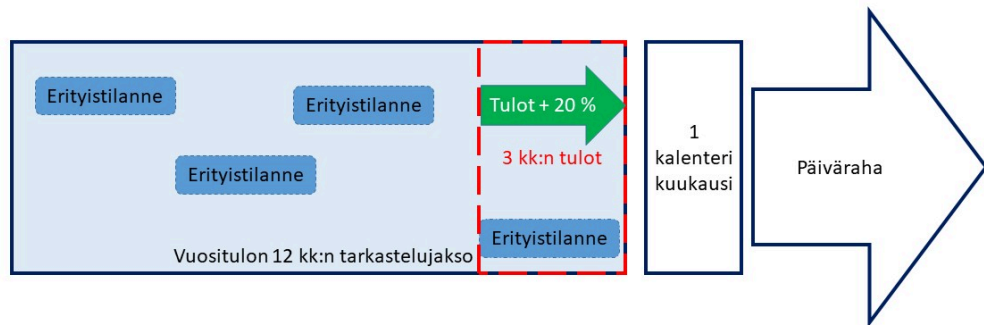
Vuositulon voi laskea myös 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson 3 viimeisen kalenterikuukauden tulojen perusteella (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 3. mom.), kun seuraavat ehdot täyttyvät:

1. asiakas **hakee** päivärahaa 3 kalenterikuukauden tuloilla,
2. **vähintään 1** alla kuvatuista **erityistilanteista on toteutunut 12** kalenterikuukauden tarkastelujakson aikana ja
3. tarkastelujakson **3** viimeisen kalenterikuukauden tulot ovat 4:llä kerrottuna ja vuosituloksi muutettuna vähintään **20 prosenttia suuremmat** kuin tarkastelujakson vuositulo.

Myös 3 kalenterikuukauden tulo voi koostua useista vuosituloon huomioitavista tulolajeista. Tuloa ei tarvitse olla koko 3 kalenterikuukauden ajalta.

Päivärahan määräytymistä 3 kalenterikuukauden tulojen perusteella tutkitaan vain, jos asiakas hakee päivärahaa näillä tuloilla. Hakemuksen käsittelyssä ei ole velvollisuutta tutkia, olisiko asiakkaalla vuositulon tarkastelujaksolla erityistilannetta.

Asiakas voi hakea oikaisua päivärahaansa määräytymiseen 3 kalenterikuukauden tuloilla ilman määräaikaa.

Erityistilanteet

Erityistilanteesta on kyse, jos asiakas on 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson aikana

- valmistunut ammattiin ja suorittanut tutkinnon
- ollut ase- tai siviilipalveluksessa
- ollut vanhempainpäivärahakauden jälkeen osittain tai kokonaan poissa työelämästä alle 3-vuotiaan lapsensa kotihoitoon vuoksi
- ollut vanhempainpäivärahakauden jälkeen osittain tai kokonaan poissa työelämästä adoptiolapsensa kotihoitoon vuoksi
- ollut poissa työstä alle 16-vuotiaan sairaan tai vammaisen lapsensa sairaanhoitoon osallistumisen vuoksi
- muuttanut ulkomailta Suomeen, eikä ole ulkomailloissa ollessaan ollut Suomessa sairausvakuutettu.

Jos mikään yllä mainituista erityistilanteista ei ole toteutunut tarkastelujaksolla, ei päivärahan määrää voida laskea poikkeussäännön perusteella. Esimerkiksi työttömyys tai pitkä sairausloma eivät ole erityistilanteita. Myöskään asiakkaan tulojen nousu ilman erityistilannetta ei riitä perusteeksi käyttää poikkeussääntöä.

Selvitä erityistilanne ensisijaisesti Kelassa olevista tiedoista. Jos asia ei selviä Kelan tiedoista, selvitä se tarkemmin asiakkaalta. Silloin kun näet, että 3kk tulot eivät ole 20% suuremmat kuin 12kk vuositulo, sinun ei tarvitse selvittää erityistilannetta. Muista lisätä päätökseen perustelufraksi (KRCDE, ERCDE, PRCDE tai 1000006377). Kts. myös tekninen ohje.

Huomaa, että erityistilanne on voinut tapahtua milloin tahansa 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson aikana. Jos erityistilanne ajoittuu vasta tarkastelujakson jälkeiselle kuukaudelle, ei sitä huomioida.

Esimerkki

Merin äitiysvapaa/työkyvyttömyys alkaa 2.4.2020. Merin vuositulon tarkastelujakso on siten 1.3.2019 – 29.2.2020. Meri on vuositulon

tarkastelujakson aikana ollut suorittamassa asepalvelusta 1.- 20.3.2019 ja tämän jälkeen hän on ollut työttömänä ajan 21.3.2019 – 30.11.2019 ja aloittanut vakituisessa työssä 1.12.2019. Koska Merillä on ollut tarkastelujakson alussa erityistilanne, voi hän hakea päivärahan laskemista 3 kalenterikuukauden tulojen 1.12.2019 – 29.2.2020 mukaan. Pelkkä työllistyminen työttömyyden jälkeen ei olisi yksinään riittävä peruste laskea päivärahan määrää 3 kalenterikuukauden tulojen perusteella.

Esimerkki

Sinin työkyvyttömyys alkaa 15.12.2020. Sinin vuositulon tarkastelujakso on siten 1.11.2019 – 31.10.2020. Sini oli ollut kokoaikatyössä koko syksyn, koska opinnot olivat loppusuoralla. Opintorekisteriin ilmoitettu valmistuspäivä on 20.11.2020. Sinin kohdalla ei täyty edellytys laskea vuositulo poikkeuksellisesti 3 kalenterikuukauden tulojen perusteella, koska erityistilanne ei kohdistu vuositulon tarkastelujaksoon.

Erityistilanteen muutos

Erityistilanne voi poistua, jos vuositulon tarkastelujakso muuttuu. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi äitiysrahassa, jos lapsi syntyy ennenaikaisesti, tai kuntoutusrahassa, jos kuntoutuksen aloitus siirtyy seuraavalle kuukaudelle. Tutki tällöin päätöksen oikaisutarve.

1.5.1.2.1 Ammattiin valmistuminen ja tutkinnon suorittaminen

Ammattiin valmistumisesta on kysymys silloin, kun opiskelija on suorittanut opintoihin kuuluvan tutkinnon Suomessa tai ulkomailla (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 4. mom.) Kyseessä voi olla esimerkiksi

- ammatillinen perustutkinto
- ammattitutkinto
- erikoisammattitutkinto
- alempi korkeakoulututkinto
- ylempi korkeakoulututkinto
- jatkotutkinto: lisensiaatin ja tohtorin tutkinto

Edellytyksenä on, että tutkinto on kokonaan suoritettu ja asiakas on saanut todistuksen suoritetusta tutkinnosta. Säännöstä ei voida soveltaa, jos opiskelija ei ole saanut tutkinnosta todistusta, vaikka tutkintoon liittyvät opintosuoritukset olisivat jo koossa. Tiedossa tulee olla tutkinnon suorituspäivä, mikä on merkittynä asiakkaan tutkintotodistukseen ja jonka oppilaitos ilmoittaa rekistereihin opiskelijan valmistuspäiväksi. Tämän valmistuspäivän tulee kohdistua vuositulon 12 kalenterikuukauden tarkastelujaksolle.

Säännöksen soveltamiseksi ei edellytetä, että opiskelija olisi tutkinnon suoritettuaan siirtynyt kokonaan työelämään.

Esimerkki

Isä hakee vanhempainpäivärahaa 1.9.2022 syntyneestä lapsesta 1.11.2022 alkaen. Vuositulon tarkastelujakso on siten 1.10.2021 - 30.9.2022. Isä on suorittanut oikeusnotaarin tutkinnon 15.5.2022 ja ollut asianajotoimistossa

harjoittelijana 2.5.- 31.8.2022. Isä voi hakea vuositulon laskemista tarkastelujakson 3 viimeisimmän kalenterikuukauden eli 1.7.-30.9.2022 tulojen perusteella, vaikka tuloa ei olisi koko 3 kuukaudelta tai osa tuloista on muuta kuin palkkatuloa.

Tutkinnon suorittamisena ei pidetä

- ylioppilastutkintoa
- ammatilliseen perustutkintoon valmentavaa koulutusta (VALMA)
- työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (TELMA)
- työpaikkakoulutusta
- vapaan sivistystyön koulutusta
- ammatillista lisä- tai täydennyskoulutusta
- korkeakoulututkinnon jo suorittaneille järjestettyä ammatilliseen tai virkakelpoisuuteen tähtäävää koulutusta (esim. opettajan pedagogiset opinnot, erikoistumisopinnot terveydenhoitoalalla)
- osatutkinnon suorittamista

Huomautus

Jos et ole aivan varma, onko koulutus ollut tutkinto-opiskelua vai ei, voit pyytää lisätietoa opintotuen neuvontaringistä (yhteystiedot koosteessa). Voit käyttää apunasi myös yksityiskohtaisempaa koostetta siitä, miten selvität ammattiin valmistumista ja tutkinnon suorittamista.

Korkeakoulututkinto

Korkeakouluopintojen valmistumistiedot näkyvät Kelassa aina järjestelmässä HEKY > Opintotukeen liittyvät tiedot. Valmistumistiedoista näkyy, onko kyseessä korkeakoulututkinto vai muu tutkintoon johtava koulutus. Korkeakouluissa järjestetään myös muita kuin tutkintoon tähtääviä koulutuksia. Jos olet epävarma, onko asiakkaan kohdalla ollut kyse tutkintoon johtavasta koulutuksesta, voit pyytää lisätietoa opintotuen neuvontaringistä.

Toisen asteen opinnot

Toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta valmistumistiedot saadaan Kelaan vain, jos asiakkaalla on ollut maksussa opintotuki tai koulumatkatuki. Vaikka tuki olisi ollut maksussa, ei valmistumistietoa saada, jos koulutus on muun viranomaisen kuin opetusviranomaisen valvomaan ammatillista opetusta (ks. lista) tai muuta kuin julkisen valvonnan alaista koulutusta (ks. lista). Pyydä tutkintotodistus asiakkaalta, ellei tutkinto ilmene Kelan tiedoista.

Järjestelmän valmistumistiedoista ei aina voi myöskään päätellä, onko suoritettu koulutus ollut tutkintokoulutusta vai muuta koulutusta. Tutki tällöin opintotuen edellisen myönnön Valmistelutietojen kyselystä, mihin opintoihin opintotuki on ollut maksussa. Voit pyytää tarvittaessa apua opintotuen neuvontaringistä.

Ammatilliset opinnot yksityisessä oppilaitoksessa

Jos asiakas on suorittanut ammatilliset opinnot yksityisessä oppilaitoksessa, ei niitä lähtökohtaisesti pidetä ammatillisena koulutuksena, vaikka koulutus olisi nimeltään tutkintokoulutusta. Poikkeuksena on kuitenkin tilanne, jossa opiskelija

on opintojen jälkeen suorittanut näyttötutkinnon ja saanut osaamisestaan virallisen tutkintotodistuksen.

Jos ammatilliset opinnot on suoritettu näyttötutkintona, tutkintotieto löytyy KOSKI-tietovarannosta. Jos sinulla ei ole omassa etuudessasi käyttöoikeuksia KOSKI-tietovarantoon tai et ole käytettävissä olevien tietojen perusteella varma, onko kyse ammatillisen tutkinnon suorittamisesta, voit pyytää lisätietoa opintotuen neuvontaringistä.

Muut viranomaisen valvomat tutkintokoulutukset

Tutkintokoulutusta järjestetään lisäksi oppilaitoksissa, jotka ovat oman alansa viranomaisen valvomia. Tällaisia oppilaitoksia ovat

- Rikosseuraamusalan koulutuskeskus
- Raja- ja merivartiokoulu
- Pelastusopisto
- Helsingin kaupungin pelastuskoulu
- Ålands Yrkesgymnasium

Pyydä näiden tutkintojen osalta tutkintotodistus opiskelijalta itseltään. Opintotuen edellisen myönnön Valmistelutietojen kyselystä saatat nähdä, onko opintotuki ollut maksussa tutkintokoulutukseen.

Vapaan sivistystyön koulutus

Vapaan sivistystyön koulutus ei ole milloinkaan ammatillista tutkintokoulutusta. Tällaista on esimerkiksi kansanopistoissa tai työväenopistoissa annettava koulutus.

Ulkomailla suoritettu tutkinto

Kun koko tutkinto on suoritettu ulkomailla ja opiskelija on saanut siihen opintotukea, häneltä pyydetään aina valmistumisen jälkeen tutkintotodistus ja tutkintotieto kirjataan Kelassa. Samoin tutkintotodistus pyydetään ja tutkinto kirjataan, jos opiskelija hakee opintotukea Suomessa suoritettaviin korkeakouluopintoihin ja hän ilmoittaa opintotukihakemuksessa, että hän on aiemmin suorittanut tutkinnon ulkomailla. Jos tietoja ei ole kirjattu rekisteriin ja asiakas toimittaa kopion tutkintotodistuksesta päivärahaa varten, ilmoita siitä myös opintotukeen tekemällä Toimeksiantotyö, jonka liitteenä on tutkintotodistus. Valitse etuudeksi Opintotuki ja työtyypiksi Maksuedellytysten selvittäminen. Ohjaa työ manuaalisesti käsiteltäväksi työhön Ot Ulkom.oppilaitos 31100.

Jos asiakas ei ole saanut opintotukea opintoihin ja kyseessä on ulkomailla suoritettu tutkinto, pyydä asiakasta toimittamaan kopio tutkintotodistuksesta. Ole yhteydessä opintotukiratkaisijaan neuvontaringin kautta sen arvioimiseksi, onko kyse ammattiin valmistumiseen liittyvästä tutkinnosta. Tällaisessa tilanteessa saattaa tulla erityisperusteena kyseeseen myös ulkomailta muutto Suomeen, jos asiakas ei ulkomailla opiskelunsa aikana ole ollut Suomessa sairausvakuutettu.

Muut opinnot ulkomailla

Opiskelija on voinut suorittaa ulkomailla myös muita kuin tutkinto-opintoja, kuten:

- Vapaata sivistystyötä vastaavia kansanopisto-opintoja
- Ammatillista lisäkoulutusta toisella asteella ja korkeakouluissa

- Korkeakoulututkintoja, jotka eivät ole suoraan verrattavissa suomalaiseen tutkintorakenteeseen

Näiden opintojen suorittamista ei katsota erityistilanteeksi tarkastelujaksolla.

1.5.1.2.2 Oman lapsen hoitaminen

Oman lapsen hoitamisella (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 4. mom.) tarkoitetaan jotain seuraavista tarkastelujakson aikaisista tilanteista.

Alle 3-vuotiaan lapsen kotihoito vanhempainpäivärahakauden jälkeen

- työsuhteessa oleva vanhempi on vanhempainpäivärahakauden tai vanhempainrahajakson jälkeen jäänyt työstään hoitovapaalle tai osittaiselle hoitovapaalle alle 3-vuotiaan lapsen kotihoidon vuoksi
- vanhempi, joka ei ole työsuhteessa, hoitaa päätoimisesti lastaan eikä ole samanaikaisesti esimerkiksi työtön kokoaikatyönhakija tai päätoiminen opiskelija
- vanhempi, joka on osa-aikatyössä alle 3-vuotiaan lapsen kotihoidon vuoksi, eikä hän ole ollut samanaikaisesti esimerkiksi työtön kokoaikatyönhakija tai päätoiminen opiskelija
- yrittäjänä toimiva vanhempi, jos hän on ollut alle 3-vuotiaan lapsensa kotihoidon vuoksi kokonaan tai osittain pois yritystoimintaan liittyvästä työskentelystään.

Jotta erityistilanteena voi olla oman lapsen hoitaminen, tulee asiakkaan perhetiedoissa tai asukastiedoissa olla tarkastelujaksolla alle 3-vuotias lapsi. Jos lasta ei näy asiakkaan tiedoissa, selvitä, onko asiakkaalla ulkomailla asuva lapsi. Ulkomailla asuvat lapset eivät näy Kelan tiedoissa.

Erytyistilanteen voi todeta, jos asiakkaalle on tarkastelujakson aikana ollut myönnettynä lasten kotihoidon tuki, jossa hoitajatietona on Vanhempi. Voit tarkistaa tämän etuuden valmistelutietojen kautta. Valitse perhetiedot ja etuuteen vaikuttavista henkilöistä lapsen tiedot. Tieto näkyy lapsen hoitajaksossa. Myös asiakkaalle myönnetty joustava hoitoraha kertoo erityistilanteesta.

Jos vanhempi on kuitenkin ollut lasten kotihoidon tuen tai joustavan hoitorahan kanssa koko ajan samanaikaisesti työttömänä kokoaikatyön hakijana tai päätoimisena opiskelijana, pidetään työstä poissaolon syynä ensisijaisesti työttömyyttä tai opiskelua, ei lapsen hoitamista.

Opiskelijan tilanteen arvioiminen voi olla hankalaa, koska opiskelun päätoimisuutta ei voida arvioida pelkän opintotukioikeuden perusteella. Jos opiskelija esim. kesäkuukausien aikana ei opiskele tai työskentele, voi työelämästä poissaolon syy olla tosiasiaa oman lapsen hoitaminen, eikä päätoiminen opiskelu. Jos opiskelija kuitenkin työskentelee myös opintojen ohella, voidaan lapsen hoidon vuoksi työskentelyn vähenemistä arvioida kuten muidenkin työskentelevien vanhempien kohdalla.

Jos asiakkaalla ei ole ollut maksussa lasten kotihoidon tukea tai joustavaa hoitorahaa, tarkista onko tulorekisterin palvelussuhdetiedoissa tieto työskentelyn vähentämisestä kotihoidon ajalla. Jos et saa tietoa tulorekisteristä, pyydä asiakkaalta selvitys työn vähentämisestä lapsen kotihoidon vuoksi tarkastelujaksolla.

Yrittäjällä riittää oma selvitys työstä poissaolosta tai työajan lyhentämisestä.

Adoptiolapsen kotihoito

Jotta erityistilanteena voi olla oman lapsen hoitaminen, tulee asiakkaan perhetiedoissa tai asukastiedoissa olla tarkastelujaksolla adoptiolapsi tai adoptiotarkoituksessa otettu lapsi. Adoptiolapsen iällä ei ole merkitystä, mutta yleensä adoptiovanhempi on oikeutettu hoitovapaaseen siihen saakka, kun lapseksi ottamisesta on kulunut 2 vuotta tai enintään siihen saakka, kun lapsi aloittaa koulun.

Adoptiolapsen kohdalla sovelletaan samaa mitä on edellä kirjoitettu alle 3-vuotiaan lapsen kotihoidosta.

Alle 16-vuotiaan sairaan tai vammaisen lapsen sairaanhoito (kotihoito tai sairaalahoito, johon vanhempi osallistuu)

- työsuhteessa oleva vanhempi on jäänyt työstään vapaalle alle 16-vuotiaan sairaan tai vammaisen lapsen hoidon vuoksi
- vanhempi, joka ei ole työsuhteessa, on estynyt työmarkkinoilta tai opinnoistaan sairaan tai vammaisen lapsensa hoidon vuoksi

Jotta erityistilanteena voi olla oman lapsen hoitaminen, tulee asiakkaan perhetiedoissa tai asukastiedoissa olla ollut tarkastelujaksolla alle 16-vuotias lapsi. Jos lasta ei näy asiakkaan tiedoissa, selvitä, onko asiakkaalla ulkomailla asuva lapsi. Ulkomailla asuvat lapset eivät näy Kelan tiedoissa.

Lapsen hoitamisesta on kyse silloin, kun työelämässä oleva vanhempi on joutunut jäämään pois työstään hoitaakseen alle 16-vuotiasta sairasta tai vammaista lastaan kotona tai sairaalassa. Työstä poissaolon pituutta ei ole määritelty, kyseessä on voinut olla esim. tilapäinen palkallinen poissaolo sairaan lapsen vuoksi. Yrittäjällä riittää oma selvitys työstä poissaolosta tai työajan lyhentämisestä.

Jos vanhempi on kuitenkin saanut koko ajan työttömyysetuutta, ei työelämästä poissaolon syy ole ollut sairaan tai vammaisen lapsen hoitaminen, vaan työttömyys.

Esimerkki

Asiakkaan vuositulon tarkastelujakso on 1.5.2019 – 30.4.2020. Tästä ajasta asiakas on saanut ansiosidonnaista työttömyysetuutta ajalla 1.5.2019 – 31.12.2019 ja aloittanut työssä 1.1.2020. Asiakkaan alakouluikäinen lapsi on tarkastelujaksolla ollut elokuussa sairaalahoidossa viikon ja asiakas on osallistunut lapsen hoitoon. Asiakkaan kohdalla ei täyty edellytys laskea vuosituloa 3 kalenterikuukauden tuloilla, koska asiakas on ollut poissa työstä työttömyyden vuoksi.

Jos lapsi olisi joutunut sairaalahoitoon helmikuussa ja asiakas olisi ollut pois työstään, voitaisiin vuositulo laskea 3 kalenterikuukauden tuloilla.

1.5.1.2.3 Ase- tai siviilipalveluksen suorittaminen

Ase- tai siviilipalveluksessa olostä on kyse, kun asiakkaalla on tarkoituksena suorittaa asevelvollisuus tai täyttää siviilipalvelusvelvollisuus. Asepalveluksessa oloon lasketaan mukaan myös naisten vapaaehtoinen asepalvelus (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 5. mom.).

Säännöksen soveltaminen ei edellytä, että palvelus olisi suoritettu kokonaan. Palvelus on voitu keskeyttää tai se voi olla vielä kesken. Riittää, että asiakas on tarkastelujaksolla ollut palveluksessa.

Erytistilanteesta kertoo, jos tarkastelujaksolle on kohdistunut sotilasavustusta tai asiakkaan tiedoissa on nähtävissä asevelvollisen palvelutietoja. Myös asiakkaan puoliso on voinut saada sotilasavustusta. Ase- tai siviilipalveluksessa olosta voi näkyä tieto esimerkiksi työvoimapolitiittisesta lausunnosta. Jos tietoa palveluksesta olosta ei ole nähtävissä Kelan tiedoista, pyydä asiakkaalta selvitys palveluksessa olosta. Jos palvelus on suoritettu kokonaan, asiakas voi toimittaa kopion sotilaspassista. Jos palvelus on keskeytynyt, ei asiakas ole välttämättä saanut palveluksen keskeyttämisestä päätöstä. Asiakkaan selvitykseksi käy myös kopio tiliotteesta, josta käy ilmi, että palveluksen ajalla on maksettu päivärahaa.

1.5.1.2.4 Suomeen muutto

Suomeen muutosta on kyse silloin, kun asiakas on tarkastelujakson aikana muuttanut Suomeen ja tullut Suomessa sairausvakuutetuksi (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 6. mom.). Säännöksen soveltaminen edellyttää, että sekä muutto että sairausvakuutetuksi tuleminen ovat tapahtuneet tarkastelujakson aikana. Säännöstä ei voida soveltaa, jos asiakas on tullut sairausvakuutetuksi, mutta ei ole muuttanut Suomeen.

Jos asiakas on asunut Suomessa jo pidempään, mutta on tullut vasta tarkastelujaksolla sairausvakuutetuksi, erityistilanteen ehdot eivät täyty. Jos asiakas on tarkastelujaksolla tullut työskentelyn perusteella sairausvakuutetuksi Suomessa, mutta ei ole muuttanut tarkastelujaksolla Suomeen, säännöstä ei voida soveltaa. Erytistilanteen ehdot voivat kuitenkin täytyä myös työskentelyn perusteella vakuutetulla.

Suomeen muuton ei tarvitse olla vakinainen eikä asiakkaalla tarvitse olla kotikuntaa Suomessa.

Tarkista asiakkaan vakuuttamistiedoista, onko asiakas tullut Suomeen vakuutetuksi tarkastelujaksolla. Selvitä, onko asiakkaalle kirjattu osoite Suomeen tarkastelujakson aikana.

1.5.2 Vuosituloon huomioitavat tulot

Asiakkaan vuositulo voi muodostua yhdestä tai useasta eri tulosta (SVL 11. luku 2. § 1. mom.). Vuosituloon huomioidaan laissa määrätyt tarkastelujakson

- aikaiset [palkkatulot](#) maksupäivän mukaan
- aikaan kohdistuva [vakuutuslasku](#)
- aikana voimassa ollut
 - [yrittäjän eläkevakuutuksen mukainen työtulo](#) (YEL)
 - [maatalousyrittäjän eläkevakuutuksen mukainen työtulo](#) (MYEL)
- ajalle myönnetty tietyt
 - [ansionmenetykskorvaukset](#)
 - [etuudet](#)

Järjestelmä hakee tulot automaattisesti eri rekistereistä vuositulon laskentaan. Selvitä tulot ja muokkaa vuosituloa vain poikkeustilanteissa, jotka on kerrottu tulokohtaisissa ohjeissa.

1.5.2.1 Palkkatulot

Vuositulossa huomioidaan asiakkaan saamat sairausvakuutuslain mukaiset palkkatulot, joiden **maksupäivä** on 12 kalenterikuukauden tarkastelujaksolla (SVL 1224/2004 11. luku 3. §). Vuositulon laskenta-tapahtuma huomioi tulorekisteristä palkkatuloksi vain sellaiset tulot, jotka on määritelty sairausvakuutuslain mukaisiksi palkkatuloiksi. Jos palkkatuloja pitää poikkeuksellisesti poistaa tai lisätä vuosituloon, lue tulojen muokkaamisesta teknisestä ohjeesta.

SVL:n mukaisena palkkatulona pidetään

- **palkkaa**, joka on maksettu työ- tai virkasuhteen perusteella
- **vakuutuspalkkaa**, joka kohdistuu tarkastelujaksolle
- ennakonpidätyksenalaista **palkkaa, palkkiota tai korvausta** (Ennakkoperintälaki (1118/1996) 13. §)
- työpanokseen perustuvaa osinkoa
- urheilijan palkkiota
- palkkaa, joka on rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 4. §:ssä tarkoitettua palkkaa
- esiintyvän taiteilijan sekä urheilijan henkilökohtaista korvausta (rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 3. §:ssä tarkoitettu palkka)
- tuloverolain 77. §:ssä tarkoitettua ulkomaantyöskentelystä saatua ennakkoperintälain 13. §:ssä tarkoitettua ennakonpidätyksen alaista palkkaa
- vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitettua sairauskassan maksamaa täydennyspäivärahaa
- työsuhteessa saatuja palvelurahoja
- palkkaa, joka maksettu virtuaalivaluuttana
 - jos tulo on saatu työsuhteessa
 - jos tulo on ennakonpidätyksen alaista.

Vuositulon laskennassa hyödynnetään tulorekisteristä saatavia tulotietoja ja niiden tietosisältöjä. Vuositulossa SVL:n mukaiseksi palkaksi määritellyt tulorekisterin tulolajit löytyvät palkkatuloliitteestä. Liitteessä on maininta, jos kyseisen tulolajin palkkatuloksi huomioimiseen liittyy jokin erityisehto, jonka tulee täyttyä. Palkkatuloon huomioimisessa erityisehtona on joidenkin tulolajien kohdalla esim. mainittu se, että tulosta on maksettu työeläkevakuutusmaksut.

- Alle 17 -vuotiaalle asiakkaalle tarkastelujaksolla maksettu palkkatulo huomioidaan ilman työeläkevakuutusmaksua.

Huomaa, että Kelan vuosituloon huomioimat SVL:n mukaiset palkkatulot saattavat edellä mainitusta syystä poiketa kansallisessa tulorekisterissä asiakkaalle näkyvistä palkkatulotiedoista.

Voit tehdä etuuspäätöksen vuositulolaskelman mukaisilla palkkatulotiedoilla. Jos asiakkaan antamat tiedot ovat ristiriidassa vuositulolaskelmalle saatujen tulotietojen kanssa, niin selvitä asiaa ensin tulorekisteritiedoista. Sairausvakuutuslain mukaiset palkkatulotiedot saat näkyviin käyttötarkoituksella SV-Vuositulo. Jos palkkatuloja pitää poikkeuksellisesti poistaa tai lisätä vuosituloon, lue tulojen muokkaamisesta teknisestä ohjeesta.

Huomaa, että vuositulon laskenta -tapahtuma ei tutki, onko asiakas ollut tarkastelujakson aikana Suomessa sairausvakuutettuna. Tarkista tarvittaessa onko vuositulon laskennassa huomioitu tuloa ajalta, jolloin asiakas ei vielä ole ollut Suomessa vakuutettuna ja poista tulo tarpeen mukaan.

Jos asiakas ottaa yhteyttä etuuspäätöksen saatuaan ja ilmoittaa, että vuositulon määrässä ei ole huomioitu jotain hänelle maksettua palkkatuloa, niin tutustu ko. tapaukseen ja selvitä asiakkaan kanssa, mikä tulo hänen vuositulolaskelmastaan puuttuu. Tässä kohtaa kannattaa hyödyntää etuusohjeen palkkatuloliitettä vuosituloon huomioitavista tulolajeista. Jos tulorekisteristä puuttuu työnantajan tarkastelujaksolla maksamia palkkatulotietoja, niin pyydä asiakasta ottamaan yhteyttä työnantajaansa, jotta työnantaja korjaisi tai täydentäisi tulorekisterin palkkatulotietoja puuttuvien tietojen osalta. Jos työnantaja ei pyynnöistä huolimatta korjaa tai täydennä palkkatulotietoja tulorekisteriin, voit hyväksyä muun luotettavan selvityksen palkkatuloista.

Esimerkkejä vuosituloon huomioitavista palkkatulolajeista:

- aikapalkka (201) (esim. tunti- tai kuukausipalkka) ja siihen liittyvät lisät
- urakkapalkka (227)
- vakuutuspalkka (352)
- omaishoitajan palkkio (319)
- perhehoitajan palkkio (328)
- tulospalkkio (223)
- urheilijarahastosta maksettu palkka (351)

Esimerkkejä tuloista, jotka eivät ole palkkatuloksi huomioitavia:

- vahingonkorvaus työsuhteen päättämisen- ja lomautustilanteessa (229)
- ateriakorvaus (303)
- urheilijarahastoon siirretty palkka (350)
- veronalainen kustannusten korvaus (353)
- kaupanvahvistajan palkkio
- verovapaat palkkatulot

Listaus tulolajeista, jotka eivät ole palkkatuloa tai joiden huomioimiseen liittyy ehtoja.

Esimerkkejä tuloista, jotka voidaan huomioida palkkatulona, jos niistä on maksettu TyEL-maksut:

- Kokouspalkkio (210)
- Luentopalkkio (214)
- Luottamustoimipalkkio (215)
- Voittopalkkio (233)
- Hallintoelimen jäsenyydestä maksettu palkkio (308)
- Henkilöstölle annettu rahalahja (310)
- Osakepalkkio (319)

Kansainvälisten järjestöjen maksamia verovapaita palkkatuloja ei voida ottaa huomioon vuositulossa. Koska palkasta ei ole tehty ennakonpidätystä eikä maksettu sairausvakuutusmaksua, ei palkkaa voida pitää sairausvakuutuslain 11. luvun 3. §:n 2. momentin mukaisena palkkatulona. Kansainvälisiä järjestöjä, joiden maksama palkka voi olla verovapaata, ovat esimerkiksi:

- Itämeren suojelukomissio HELCOM
- Taloudellisen kehitystutkimuksen kansainvälinen instituutti (UNU-WIDER)
- Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö IOM
- Yhdistyneiden kansakuntien innovaatio- ja teknologialaboratorio (UNTIL)

Lisätietoa kansainvälisten järjestöjen maksamien palkkatulojen verotuksesta www.vero.fi – Ulkomaan edustustot ja kansainväliset järjestöt.

Vähennykset

Vuosituloon huomioidusta palkkatulosta ja vakuutuspalkasta tehdään vakuutusmaksuvähennys, jonka suuruus on sairausvakuutuksen päivärahamaksun, työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun yhteismäärä 8,95% v. 2024 (10,01 v. 2023, 9,83% v. 2022). Vakuutusmaksuvähennys tehdään etuusoikeuden alkamisen tai työkyvyttömyyden alkamisajankohdan mukaisesti (SVL 1224/2004 11. luku 7. §).

Omaishoitajan tai perhehoitajan palkkio vuositulossa

Omaishoidon palkkio ja perhehoitajan palkkio ovat vakuutetun vuosituloissa huomioitavia palkkatuloja, jos niitä on maksettu asiakkaalle itselleen tarkastelujakson aikana. Kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen tai niiden hankkiman yksityisen perhehoidon tuottajan kanssa hoitosopimuksen tehnyt omaishoitaja tai toimeksiantosopimuksen tehnyt perhehoitaja kuuluvat kunnallisen eläketurvan piiriin, vaikka he eivät ole työsuhteessa ja maksettu palkkio on TyEL:n alaiseen palkkatuloon rinnastettavaa tuloa. Palkkatulona huomioidaan tarkastelujakson ajalle tulorekisteriin ilmoitetut omaishoidon - ja perhehoitajan palkkiot maksuajankohdan mukaisesti.

Jos asiakas on jo tarkastelujaksolla alkanut saada omaishoidon palkkiota tai perhehoitajan palkkiota ja sen maksaminen edelleen **jatkuu** päivärahaetuuden kanssa samanaikaisesti, ei kyseisen lain perusteella myönnettyä palkkiota huomioida asiakkaan vuositulossa (SVL 1224/2004 11. luku 3. § 6. mom.) . Maksamisen katsotaan jatkuneen päivärahaetuuden kanssa samanaikaisesti silloin, kun palkkion maksupäivä on päivärahajaksolla. Palkkio jätetään vuositulossa huomioimatta maksupäiväkuukaudelta sen määrästä ja ansainta-ajasta riippumatta. Jos asiakkaan palkkion maksaminen on kuukausittain säännöllistä, ei palkkiota huomioida vuosituloon lainkaan. Lue tekninen ohje – Asiakkaalla on omaishoidon tai perhehoitajan palkkiota .

Jos oikeus vuositulossa huomioimatta jätettyyn omaishoidon palkkioon tai perhehoitajan palkkioon **päättyy** päivärahakaudella, päivärahaetuuden määrän perusteena oleva vuositulo tarkistetaan sen päättymisajankohdasta lukien ja myös kyseinen palkkio huomioidaan alkuperäisen tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon. Lue tekninen ohje – Asiakkaalla on omaishoidon tai perhehoitajan palkkiota.

Esimerkki

Asiakkaalle ollaan myöntämässä **kuntoutusrahaa ajalle 23.7.2021 – 31.7.2021**. Vuosituloon nousee palkkatulojen (pankkitoimihenkilö) lisäksi asiakkaan saamat omaishoitajan palkkiot. Asiakas toimii ajoittain isänsä omaishoitajana. Ratkaisun yhteydessä huomataan, että asiakkaalle on tulorekisterin mukaan maksettu **heinäkuussa 2021 omaishoitajan palkkiota yhteensä 550,76 € ajalta 1.7.2021 – 31.7.2021 tehdystä työstä. Palkkion maksupäivä on 15.7.2021**. Asiakas on toiminut isänsä varsinaisen omaishoitajan lomasijaisena. Asiakas ilmoittaa, että palkkion maksaminen jatkuu.

Maksupäivän mukaan ei ole jatkunut, mutta asiakkaan ilmoituksen mukaan on jatkunut. **Palkkio huomioidaan vuosituloon**. Maksupäivä ei ole myönnettävällä kuntoutusrahakaudella.

Esimerkki

Asiakkaalle ollaan myöntämässä **kuntoutusrahaa ajalle 23.7.2021 – 31.7.2021**. Vuosituloon nousee palkkatulojen (pankkitoimihenkilö) lisäksi asiakkaan saamat omaishoitajan palkkiot. Asiakas on isänsä omaishoitaja. Ratkaisun yhteydessä huomataan, että asiakkaalle on tulorekisterin mukaan maksettu **heinäkuussa 2021 omaishoitajan palkkiota yhteensä 450,76 € ajalta 1.7.2021 – 22.7.2021 tehdystä työstä. Palkkion maksupäivä on 31.7.2021.**

Asiakas ilmoittaa, että palkkion maksaminen ei jatku kuntoutusrahan aikana, mutta se on maksettu 31.7. **Omaishoidon palkkiota ei huomioida vuosituloon.** Maksupäivä on myönnettävällä kuntoutusrahakaudella ja sen vaikutus ulottuu koko kuntoutusrahauteen.

Esimerkki

Asiakkaalle on myönnetty **sairauspäivärahaa ajalle 23.5.2021 – 31.7.2021**. Vuosituloon on huomioitu palkkatulojen (pankkitoimihenkilö) lisäksi asiakkaan saamat omaishoidon palkkiot. Asiakas on ajoittain isänsä omaishoitajana. Jatkoratkaisun (ajalle 1.8.2021-31.8.2021) yhteydessä huomataan, että asiakkaalle on tulorekisterin mukaan maksettu **heinäkuussa 2021 omaishoitajan palkkiota yhteensä 550,76 € ajalta 1.7.2021 – 31.7.2021 tehdystä työstä. Palkkion maksupäivä on 15.8.2021.**

Jatkoratkaisussa ajalle 1.8.-31.8.2021 perhehoitajan palkkio jätetään huomioimatta vuositulosta.

Kunnaneläinlääkärin vuositulo

Kunnaneläinlääkärin tulona huomioidaan vuosituloon maksetun palkan lisäksi kunnan tai hyvinvointialueen eläinlääkärille vuosittain vahvistettu laskennallinen toimenpidepalkkion määrä (SVL 1224/2004 11. luku 3. § 5. mom.). Kunta tai hyvinvointialue ilmoittaa eläkelaitokselle laskennallisen toimenpidepalkkion määrän, joka huomioidaan kunnaneläinlääkärin eläkkeen kartumisessa. Eläinlääkärille palkkaa maksava kunta määrittää laskennallisen toimenpidepalkkion määrän vuosittain ja ilmoittaa sen myös tulorekisteriin.

Huomaa, että jos kunnaneläinlääkäri toimii kunnaneläinlääkärin toimen ohella lisäksi myös yrittäjänä yksityisvastaanotolla, yrittäjätulot huomioidaan tästä työstä kuten muillakin yrittäjillä eli tarkastelujaksolla voimassa olleen yrittäjän eläkelain mukaan vahvistetun YEL-työtulon mukaan.

Järjestelmä hakee kunnaneläinlääkärin tulot tulorekisteristä automaattisesti.

Urheilijan palkka ja palkkio

Jos urheiluseuran ja urheilijan välillä on työsuhde, niin urheiluseuran maksama palkka ilmoitetaan tulorekisteriin. Urheilijalle maksettu palkka ilmoitetaan tulolajilla **Aikapalkka (201)**. Tämän lisäksi ilmoitetaan tulonsaajan lisätieto **Urheilija**. Urheilijoille maksetusta Aikapalkasta ei makseta TyEL-maksua, koska urheilijoiden eläketurva on järjestetty muulla tavalla.

Urheilijan urheilijarahastosta nostama palkka huomioidaan vuositulossa palkkatulona. Urheilijarahastosta nostettu palkka on usein joukkueurheilijalle pelaajasopimuksen perusteella maksettua rahastoon siirrettyä palkkaa. Vuositulossa huomioidaan myös

urheilurahastosta nostettu palkkio, jos palkkio on ilmoitettu tulorekisteriin tulolajilla Työkorvaus ja tulonsaajasta on ilmoitettu lisätieto Urheilija.

Sijaismaksajan maksama palkka

Palkan tai muun suorituksen maksajana voi näkyä myös sijaismaksaja, joka hoitaa lain perusteella tai sopimuksesta tietojen ilmoittamisen tulorekisteriin työnantajan puolesta. Yleensä sijaismaksaja maksaa palkat ja toimittaa ennakonpidätyksen, mutta varsinainen työnantaja maksaa työnantajan sosiaalivakuutusmaksut. Sijaismaksajina toimivat yleensä ulosottolaitos, kunnat, hyvinvointialueet, kaupungit ja Kela sekä Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) ja konkurssipesät, jotka voivat maksaa sijaismaksajana asiakkaan palkkasaatavia palkkaturvana.

Vuositulon laskenta -tapahtuma huomauttaa, jos vuosituloon nousee sekä sijaismaksajan että varsinaisen työnantajan maksamaa palkkaa samalta ajalta. Huomioi tällöin palkkatulo vain yhden maksajan ilmoituksen perusteella. Joudut tällaisessa tilanteessa käyttämään poikkeuksellista vuosituloa. Kun molempien ilmoittajan palkkasummatiedot vastaavat toisiaan, voit poistaa vuositulosta toisen ilmoittajan (sijaismaksajan tai varsinaisen työnantajan) ilmoittamat palkat. Jos palkkasummat eroavat toisistaan, selvitä miksi ne eroavat toisistaan ja poista väärä summa.

Esimerkki

Käsittelet sairauspäiväraha hakemusta ja saat vuositulon laskentaruudulle huomautustekstin: Asiakkaalla on sijaismaksajan maksamaa palkkaa ja muuta palkkaa samalta ajalta. Tarkista tilanne ja laske tarvittaessa poikkeuksellinen vuositulo. Tulorekisteristä näet, että asiakas on saanut Kelan maksamaa yksityisen hoidon tukea (palkkaa) 634,72 € ajalla 1.12.2021 – 31.12.2021. Samalla ajalla 1.12.2021 – 31.12.2021 on myös varsinaisen työnantajan XX maksama palkka 634,72 €. Käytä poikkeuksellista vuosituloa ja poista vuositulosta varsinaisen työnantajan maksama palkka. Näin palkka ei tule asiakkaan vuosituloon kahteen kertaan.

Esimerkki

Käsittelet sairauspäiväraha hakemusta ja saat vuositulon laskentaruudulle huomautustekstin: Asiakkaalla on sijaismaksajan maksamaa palkkaa ja muuta palkkaa samalta ajalta. Tarkista tilanne ja laske tarvittaessa poikkeuksellinen vuositulo. Tulorekisteristä näet, että asiakas on saanut Kelan maksamaa yksityisen hoidon tukea (palkkaa) 546,15 € ajalla 1.12.2021 – 31.12.2021. Samalla ajalla 1.12.2021 – 31.12.2021 on myös varsinaisen työnantajan XX maksama palkka 894,72 €, joka on suurempi kuin Kelan maksama yksityisen hoidon tuki. Varsinainen työnantaja maksaa siis enemmän palkkaa kuin mikä Kelan korvauksen suuruus on. Tämän esimerkin tilanteessa sovittu palkan määrän tulisi käydä ilmi lastenhoidon tuen asiakirjoista. Käytä poikkeuksellista vuosituloa ja poista vuositulosta sijaismaksajan eli Kelan palkka. Näin asiakkaan vuosituloon tulee huomioiduksi todellinen palkan määrä.

Ulkomaantulo

Vuosituloon otetaan huomioon tulot ajalta, jona asiakas on ollut sairausvakuutuslain mukaisesti Suomessa vakuutettu (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 2. mom.). Jos asiakkaalle on määritetty [vakuutuspalkka](#), ei ulkomaantuloa oteta huomioon

vuositulossa. Jos vakuutuspalkkaa ei ole määritetty, vuosituloon huomioidaan ulkomaan työskentelystä maksettu ennakonpidätyksenalainen palkka tai rajoitetusti verovelvolliselle maksettu palkka.

Kun asiakas on Suomessa vakuutettu, lähtökohtaisesti myös ulkomaan tulot saadaan tulorekisteristä. Tällöin järjestelmä hakee palkkatiedot tulorekisteristä automaattisesti.

Jos tulot eivät poikkeuksellisesti ole tulorekisteristä saatavissa, voidaan hyväksyä muu selvitys tulosta.

Asiakas voi poikkeuksellisesti esittää tarkastelujaksolla ulkomailta maksettua palkkatuloa ajalta, jolloin hän ei ole ollut Suomessa vakuutettuna, jos hän on ollut aikaisemmin Suomessa vakuutettuna ja ansainnut tulon työskennellessään toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai valtiossa, jossa sovelletaan Euroopan unionin lainsäädäntöä, ja on tullut uudelleen Suomessa vakuutetuksi. Edellytyksenä on myös, että asiakkaalla ei ole Suomesta lainkaan vuosituloa (= 0 e). Jos tällaisessa tilanteessa ulkomailla ansaitut palkkatulot ovat huomattavasti matalammat tai korkeammat kuin Suomessa vastaavassa työssä ansaittavat tulot, päivärahaetuuden perusteena käytettävät tulot voidaan arvioida vastaavasta työstä Suomessa ansaittavien palkkatulojen mukaan ottaen huomioon sellaisen henkilön tulot, joka työskentelee Suomessa vastaavissa tehtävissä ja jolla on vakuutettuun verrattava kokemus ja pätevyys (SVL 1224/2004 11. luku 3. § 7. mom.).

Jos palkka on maksettu muuna valuuttana kuin euroina, palkkatulo muunnetaan euroiksi käyttäen vuositulon tarkastelujakson viimeisenä päivänä julkaistua muuntokurssia (hallintotoimikunnan päätös H3, 15.10.2009). Valuuttakurssien muuntamisessa käytetään Euroopan Keskuspankin päivittäin julkaisemia muuntokursseja. Valuutan muuntaminen voidaan suorittaa [EKP:n internetsivuilla](#).

1.5.2.2 Vakuutuspalkka

Vakuutuspalkka on ulkomaan työkomennuksen ajalle määritelty laskennallinen palkka. Vakuutuspalkka vastaa palkkaa, joka olisi maksettava, jos ulkomailla tehtyä työtä vastaava työ tehtäisiin Suomessa. Vakuutuspalkka huomioidaan vuosituloon siltä osin, kun ulkomailla työskentely on tapahtunut vuositulon tarkastelujakson aikana (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 1. mom.).

Kela saa tiedot vakuutuspalkasta tulorekisteristä ja järjestelmä hakee tiedot laskentaan automaattisesti. Työnantaja ilmoittaa tulorekisteriin vakuutuspalkan määrän kalenterikuukautta kohden. Jos ulkomaan työskentely on alkanut tai päätynyt kesken kalenterikuukauden, työnantaja ilmoittaa tulorekisteriin kyseisen kalenterikuukauden vakuutuspalkan määräksi vajaalta kuukaudelta kertyneen vakuutuspalkan määrän.

Vuosituloon sisältyvästä vakuutuspalkasta tehdään vakuutusmaksuvähennys.

1.5.2.3 YEL- ja MYEL-työtulot

Yrittäjätulona vuosituloon huomioidaan tarkastelujaksolla voimassa olleen yrittäjän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistettu työtulo (SVL 1224/2004 11. luku 4. § 1. mom.). Vakuutuksen voimassaolo voi perustua joko pakolliseen tai vapaaehtoiseen vakuutukseen. Muita tuloja omasta yritystoiminnasta ei huomioida asiakkaan vuosituloon.

Jos asiakkaalle on YEL/MYEL-vakuutuksen voimassaolon aikana maksettu tarkastelujakson aikana työsuhteeseen perustuvaa palkkaa, myönnetty etuusperusteiseen tuloon huomioitavaa etuutta tai ansionmenetyskorvausta, kyseiset tarkastelujakson tulot huomioidaan YEL/MYEL-työtulon lisäksi asiakkaan vuosituloon.

YEL- ja MYEL-työtulo otetaan vuositulossa huomioon siltä ajalta, kun se on ollut tarkastelujakson aikana voimassa. Jos YEL/MYEL-vakuutuksen mukaista työtuloa on sen voimassaolon aikana muutettu, YEL/MYEL-työtulona huomioidaan tarkastelujakson aikainen keskimääräinen työtulo (SVL 1224/2004 11. luku 4. § 2. mom.).

Jos asiakkaalla on tarkastelujaksolla ollut samanaikaisesti voimassa sekä YEL- että MYEL-vakuutus, yrittäjätuloa huomioidaan molemmista vakuutuksista niiden voimassaolon mukaisesti.

Koska yrittäjätulojen osalta sairausvakuutuksen päivärahamaksun perusteena (SVL 1224/2004 18. luku 15. §) on 1.1.2020 lukien vahvistettu YEL- tai MYEL-vakuutuksen työtulo, ei yrittäjä tai esim. kevytyrittäjä, freelancer tai bloggaaja voi enää esittää päivärahamaksun perusteeksi elinkeinotoiminnan ansiotuloa, omasta yrityksestä saatua palkkatuloa, työkorvausta tai virtuaalivaluuttana maksettua tuloa, vaikka hän ei ole YEL- tai MYEL-vakuuttamisvelvollinen. Myös apuraha huomioidaan vuosituloon vain asiakkaan MYEL-vakuutuksen mukaisen työtulon perusteella.

Esimerkiksi silloin, kun pienyrittäjä käyttää laskutuspalveluyrityksen palveluja solmimatta työsuhdetta, on pienyrittäjälle laskutuspalveluyrityksen tulorekisteriin ilmoittama työstä maksettu suoritus työkorvausta, eikä työkorvausta huomioida pienyrittäjän yrittäjätulona. Myöskään yrittäjän ja laskutuspalveluyrityksen kesken vain verotuksellisista syistä tehdyn työsuhteen perusteella maksettua palkkaa ei huomioida asiakkaan vuositulossa, jos maksetusta palkasta ei ole peritty Tyel-maksua.

Kela saa tiedot YEL- ja MYEL-työtuloista vakuutuslaitoksista. Jos asiakas ilmoittaa hakemuksessa tarkastelujaksolla voimassa olleesta YEL/MYEL-vakuutuksesta, varmista, että työtulojen tiedot näkyvät laskennassa. Hae tulot järjestelmään, jos ne puuttuvat.

Kela ei enää selvitä yrittäjän vakuuttamisvelvollisuutta. Vakuuttamisvelvollisuuden arviointi perustuu eläkevakuutusyhtiön ja yrittäjän yhdessä tekemään arvioon.

1.5.2.4 Ansiomenetyskorvaukset

Ansionmenetyskorvauksena vuosituloon huomioidaan vakuutetun työtapataturman tai ammattitaudin perusteella saama työtapataturmaa koskevien eri lakien mukainen ansionmenetyskorvaus, liikennevakuutuslakiin, potilasvakuutuslakiin tai sotilastapataturmaa koskeviin eri lakeihin perustuva ansionmenetyskorvaus sekä tartuntatautilain mukainen tartuntatautipäiväraha. Ansionmenetyskorvaus huomioidaan vuositulossa myöntöajankohdan mukaisesti. Maksupäivällä ei ole merkitystä (SVL 1224/2004 11. luku 5. § 1. mom.).

Koska myönnetty ansionmenetyskorvaus vastaa määrältään täysin tai suurelta osin asiakkaalle tapaturmasta tai vahingosta aiheutunutta täyttä tai osittaista ansionmenetystä, se huomioidaan vuositulossa myönnetyn suuruisena (täytenä tai osittaisena) palkkatulon tapaan. Järjestelmä hakee tiedot ansionmenetyskorvauksista laskentaan automaattisesti. Jos korvaustietoja pitää poikkeuksellisesti poistaa tai lisätä vuosituloon, muokkaa tietoja teknisen ohjeen mukaisesti.

Ansionmenetykskorvauksina vuosituloon huomioidaan tarkastelujakson ajalle myönnetty päiväraha, kuntoutusraha, elinkorko ja tapaturmaeläke, kun myönnetyn korvauksen perusteena on:

- työtapaturma- ja ammattitautilaki (liittyen työtapaturmaan tai ammattitautiin)
 - Huom. etätyössä tapahtuneen tapaturman perusteella myönnetty korvaus huomioidaan vuosituloon vain, jos korvaus on myönnetty työtapaturma- ja ammattitautilain tai valtion henkilöstölle etätyöstä johtuvissa olosuhteissa sattuneiden tapaturmien korvaamisesta annetun lain perusteella. Vakuutus sopimukseen perustuvia etätyön perusteella maksettavia tapaturmakorvauksia ei huomioida vuosituloon.
- liikennevakuutuslaki
- potilasvahinkolaki
- maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki
- laki opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta
- laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta
- laki sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta
- laki tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä
- laki valtion henkilöstölle etätyöstä johtuvissa olosuhteissa sattuneiden tapaturmien korvaamisesta
- tartuntatautilaki.

Tarkastelujakson ajalle myönnetty täysi ansionmenetykskorvaus huomioidaan aina asiakkaan vuosituloon, jos se on maksettu hänelle itselleen (tai esim. edunvalvojalle, kunnalle, ulosottolaitokselle). Jos korvaus on asiakkaan sijaan maksettu hänen työnantajalleen tai palkkaturvan maksajalle, sitä ei huomioida asiakkaan vuositulossa. Kyseiseltä ajalta vuosituloon huomioidaan asiakkaalle maksettu palkkatulo. Jos asiakkaalla on tarkastelujaksolla maksettua palkkatuloa ja ansionmenetykskorvausta samalta ajalta, järjestelmä antaa asiasta huomautuksen. Selvitä maksunsaaja ohjeen mukaan ja muokkaa tarvittaessa vuosituloa teknisen ohjeen mukaisesti.

Jos asiakkaalle on tarkastelujaksolla myönnetty ansionmenetykskorvauksen kanssa samalle ajalle muuta vuosituloon huomioitavaa etuutta tai korvausta, johon nähden ansionmenetykskorvaus on ensisijainen, asiakkaan vuosituloon huomioidaan ensisijainen ansionmenetykskorvaus ja muusta etuudesta tai korvauksesta ansionmenetykskorvauksen vähentämisen jälkeen jäljelle jäänyt etuuden määrä. Järjestelmä tekee tämän automaattisesti.

Osittainen ansionmenetykskorvaus tarkastelujaksolla

Jos asiakas on tarkastelujaksolla tai sitä ennen alkanut saamaan osittaista ansionmenetykskorvausta muun kuin täyden työkyvyttömyyden perusteella ja sen maksaminen edelleen **jatkuu** päivärahaetuuden kanssa samanaikaisesti, ei kyseisen lain perusteella myönnettyä osittaista korvausta huomioida asiakkaan vuosituloon (SVL 1224/2004 11. luku 5. § 2. mom.). Osittainen ansionmenetykskorvaus jätetään huomioimatta vuosituloon tarkastelujakson aikaisesta korvaustasosta riippumatta. Lue tekninen ohje - Osittainen ansionmenetykskorvaus jatkuu päivärahan kanssa samanaikaisesti.

Jos oikeus vuositulossa huomioimatta jätettyyn osittaiseen ansionmenetykskorvaukseen **päättyy** päivärahakaudella, päivärahaetuuden määrän perusteena oleva vuositulo tarkistetaan osittaisen ansionmenetykskorvauksen päättymisajankohdasta lukien ja myös kyseinen ansionmenetykskorvaus huomioidaan alkuperäisen tarkastelujakson ajalta

laskettuun vuosituloon. Lue tekninen ohje - Osittainen ansionmenetykskorvaus päättyy päivärahakaudella.

1.5.2.5 Etuusperusteinen tulo

[Etuusperusteisen tulon muodostuminen](#)

[Huomioitavat etuudet](#)

[Etuuden huomioiminen vuosituloon](#)

[Rajoitukset etuuksien huomioimisessa](#)

[Osatyökyvyttömyyseläke tarkastelujaksolla](#)

[Tietojen saaminen eri etuuksista](#)

[Muutokset vuositulossa](#)

Vuosituloon huomioidaan tiettyjen, laissa määrättyjen etuuksien perusteella laskettu etuusperusteinen tulo. Etuudet huomioidaan vuosituloon myöntöajan perusteella. Maksupäivällä ei ole merkitystä etuuden huomioimiseen.

Etuusperusteisen tulon on tarkoitus vastata asiakkaan tarkastelujakson aikaisten etuuksien keskimääräistä tulotasoa Kelan päivärahalta siirryttäessä. Asiakkaan vuositulossa huomioitu etuusperusteinen tulo on aina laskennallinen tulo, joka perustuu tarkastelujakson ajalle myönnettyjen etuuksien yhteismäärän ja päivärahapäivien lukumäärän perusteella laskettuun etuuksien keskimääräiseen päiväkohtaiseen määrään (Ks. etuusperusteisen tulon muodostuminen).

Tarkastelujakson ajalle myönnettyjen etuuksien yhteismäärä ja vuositulossa huomioitava etuusperusteinen tulo poikkeavat aina toisistaan. Asiakkaan vuositulossa huomioituun etuusperusteiseen tuloon vaikuttavat tarkastelujaksolta huomioitujen etuuksien yhteismäärä ja myöntöjaksoihin sisältyvien päivärahapäivien lukumäärä sekä näiden perusteella laskettu etuuksien keskimääräinen päiväkohtainen määrä. Asiakkaan etuuksista laskettu laskennallinen eli teoreettinen etuusperusteinen vuositulo määräytyy aina etuuksien keskimääräisen päiväkohtaisen määrän perusteella ja käsiteltävän etuuden tuloajat ja laskentakaava huomioiden.

Etuusperusteisen tulon muodostuminen

Koska tarkastelujakson ajalta huomioitavat etuudet voivat olla tulotasoiltaan vaihtelevia, edellyttää etuusperusteisen tulon määrittäminen alla lueteltujen asioiden laskemista. Huomaa, että etuusjaksot voivat olla osittain päällekkäisiä, peräkkäisiä tai toisistaan irrallisia jaksoja. Päällekkäisissä tilanteissa etuussummat lasketaan yhteen, mutta etuusjaksoon sisältyvät arkipäivät (sairausvakuutuslain mukaiset suorituspäivät) lasketaan myöntöjakson mukaan.

Etuusperusteinen tulo (SVL 1224/2004 11. luku 6. §) muodostuu seuraavasti:

1. tarkastelujakson ajalle myönnettyjen etuuksien yhteissumma (e/brutto).
2. tarkastelujakson aikaisten etuusjaksoihin sisältyvien sairausvakuutuslain mukaisten arkipäivien yhteismäärä
3. etuuksien keskimääräinen päiväkohtainen määrä, joka on tarkastelujaksolle myönnettyjen etuuksien yhteissumma (e/brutto) jaettuna etuuksien myöntöajalle sisältyvien arkipäivien lukumäärällä.

4. laskennallinen etuusperusteinen vuositulo, joka turvaa asiakkaalle yhtä suuren päivärahan kuin etuuksien perusteella laskettu keskimääräinen päiväkohtainen määrä (3).
5. lasketusta etuusperusteisesta vuositulosta (4) huomioidaan asiakkaan vuosituloon osuus, joka on sama kuin tarkastelujaksolla olevien sairausvakuutuslain mukaisten arkipäivien osuus koko vuoden arkipäivien (300 pv) määrästä. Saatu etuusperusteisen tulon rahamäärä pyöristetään lähimpään senttiin.

Esimerkki etuusperusteisen tulon laskennasta:

Asiakas hakee sairauspäivärahaa. Asiakkaalle on tarkastelujaksolle myönnetty kolmessa eri jaksossa ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa. Ansiopäivärahan määrä on 58,00 e/pv.

1. Tarkastelujakson ajalle myönnetyn työttömyysturvan yhteissumma on 9 396,00 e.
2. Kolmeen etuusjaksoon sisältyy yhteensä 187 sairausvakuutuslain mukaista arkipäivää.
3. Tarkastelujakson ajalle myönnettyjen etuuksien keskimääräinen päiväkohtainen määrä saadaan jakamalla etuuksien yhteissumma 9 396 e sairausvakuutuslain mukaisten arkipäivien lukumäärällä 187, jolloin keskimääräinen päiväkohtainen määrä on 50,25e/pv.
4. Keskimääräisen päiväkohtaisen määrän 50,25 e/pv perusteella lasketaan etuusperusteinen vuositulo. Päivärahan määräytymisperusteet ja tuloajat huomioiden etuusperusteisen vuositulon määräksi saadaan 21 535,71e (50,25e x 300:0,7). Vuotuisella 21 535,71 euron tulolla asiakas saa saman suuruisen sairauspäivärahan kuin mitä edellä laskettu keskimääräinen päiväkohtainen määrä on eli 50,25 e/pv.
5. Asiakkaalle laskettu etuusperusteinen vuositulo on 21 535,71 e. Etuusperusteista vuosituloa ei voida huomioida kokonaisuudessaan asiakkaan vuosituloon, koska kyse on laskennallisesta koko vuoden tulosta. Etuusperusteinen vuositulo huomioidaan asiakkaan vuositulossa asiakkaan saamien sairausvakuutuslain mukaisten arkipäivien lukumäärän suhteessa. Lasketusta etuusperusteisesta vuositulosta huomioidaan sen kolmassadasosa tarkastelujakson arkipäivillä kerrottuna eli $21\,535,71:300 \times 187 = 13\,429,93$ euroa.

Huomio! Koska päivärahojen laskukaavat poikkeavat toisistaan, myös laskennallinen etuusperusteinen tulo on poikkeava eri päivärahaetuuksilla. Näin on, vaikka etuuksien keskimääräinen päiväkohtainen määrä on tarkastelujaksolta saman suuruisen. Laskukaavan vaikutus on esitetty esimerkin kohdassa 4.

Etuusperusteisen vuositulon laskukaava:

$$x = 300 \cdot y/a + (a-b)/b \cdot \max(300 \cdot y/a - x1; 0) + (b-c)/c \cdot \max(300 \cdot y/a + (a-b)/b \cdot \max(300 \cdot y/a - x1; 0) - x2; 0)$$

Esimerkki

Pekan oikeus päivärahaan alkaa 14.2.2020. Tarkastelujakso on 1.1.–31.12.2019. Pekka on saanut tältä ajalta ansiosidonnaista työttömyyskorvausta noin 60 e/päivä, 5 päivänä viikossa. Pekka on saanut työttömyyskorvausta noin 1 290 e/kk.

Keskimääräisen ansiosidonnaisen työttömyyskorvauksen perusteella päivärahan määrä on n. 52 e/päivä. Kelan päivärahaa maksetaan 6 päivältä viikossa. Pekka saa Kelan päivärahaa noin 1 300 e/kk.

Esimerkki

Sirpan oikeus päivärahaan alkaa 20.1.2020, jolloin tarkastelujakso on 1.1.–31.12.2019. Sirpa on saanut koko tarkastelujakson ajan kuntoutusrahaa 87,63 e/pv, yhteensä 26 551,89 euroa. Vuositulossa huomioitavan etuusperusteisen tulon määrä nousee 52 982,08 euroon, jonka perusteella Sirpan päivärahan määrä on 87,98 e/pv. Sirpan tulotaso säilyy suurin piirtein samana kuin edeltävän vuoden aikana.

Järjestelmä on muodostanut etuusperusteisen tulon oikein, kun asiakkaalle myönnetty etuudet ovat laskennassa oikealta ajalta ja oikean suuruisina. Tarkista päätösesitys ja vuositulolaskelma aina päätöstä tehdessäsi.

Vuositulon laskentaa varten tarvittavat etuusperusteisen tulon tiedot haetaan järjestelmästä automaattisesti. Katso poikkeukset kohdasta [Tietojen saaminen eri etuuksista](#).

Huomioitavat etuudet

Alle on lueteltu etuusperusteiseen tuloon huomioitavat etuudet sekä niiden korotukset (SVL 1224/2004 11. luku 6. § 1. mom.). Listan ulkopuolisia etuuksia tai etuuksien osia ei ole mahdollista huomioida vuosituloon edes poikkeustilanteissa.

Kelan etuudet

- peruspäiväraha ja työmarkkinatuki
 - lapsikorotus
 - korotusosa
- vuorottelukorvaus
- opintoraha
 - huoltajakorotus
 - oppimateriaalilisä
- vanhempainpäivärahat
 - erityisraskausraha
 - erityisäitiysraha
 - isyysraha
 - osittainen vanhempainraha
 - raskausraha
 - vanhempainraha
 - äitiysraha
- erityishoitoraha
- kuntoutusraha, osakuntoutusraha
- kuntoutusavustus
- sairauspäiväraha
- osasairauspäiväraha
- YEL-päiväraha
- luovutuspäiväraha
- työkyvyttömyyseläke ja kuntoutustuki
- takuueläke, kun se on myönnetty täydentämään työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea

Työttömyyskassojen etuudet

- ansiopäiväraha
 - lapsikorotus
 - perusosa, ansio-osa ja korotettu ansio-osa
- vuorottelukorvaus

Työeläkelaitosten etuudet

- Mela-sairauspäiväraha
- kuntoutusraha
- kuntoutuskorotus
- kuntoutusavustus
- työkyvyttömyyseläke, osatyökyvyttömyyseläke
- kansanedustajan sopeutumiseläke ja sopeutumisraha

Muiden laitosten etuudet

- aikuiskoulutustuki

Ahvenanmaan etuudet

- Peruspäiväraha
 - Peruspäivärahan korotusosa
 - Peruspäivärahan lapsikorotus
- Työmarkkinatuki
 - Työmarkkinatuen korotusosa
 - Työmarkkinatuen lapsikorotus
- Opintoraha
 - Opintorahan huoltajakorotus

Etuuden huomioiminen vuosituloon

Etuudet tai niiden osat huomioidaan etuusperusteisena tulona asiakkaan vuosituloon, jos:

- kysymyksessä on laissa määritelty etuus (SVL 1224/2004 11. luku 6. § 1. mom.)
- etuus on myönnetty tarkastelujaksolle
- etuus on maksettu asiakkaalle itselleen (tai esim. edunvalvojalle, kunnalle, ulosottolaitokselle)
 - ei työnantajalle tai palkkaturvan maksajalle

Etuusperusteiseen tuloon huomioidaan etuuden bruttomäärä. Esimerkiksi työttömyysturvaetus, johon on kohdistunut aktiivimallin mukainen vähennys tai se on maksettu soviteltuna, huomioidaan vähennetyn suuruisena.

Jos asiakkaalle on myönnetty samalle ajalle kahta etuusperusteiseen tuloon huomioitavaa etuutta, joista toinen on ensisijainen, vuositulossa huomioidaan ensisijainen etuus maksetun suuruisena. Toinen etuus huomioidaan vähennettynä ensisijaisella etuudella. Jos samalle ajalle myönnettyissä etuuksissa ei ole ensisijaisuusjärjestystä, vuosituloon huomioidaan molemmat etuudet. Vähimmäismääräisenä maksettu vanhempainpäiväraha huomioidaan aina etuusperusteiseen tuloon.

Järjestelmä huomioi mahdolliset vähennykset ja ensisijaiset etuudet automaattisesti.

Esimerkki

Sirpa on saanut vuositulon tarkastelujaksolla työttömyysetuutta, josta on vähennetty kotihoidontuki. Sirpan etuusperusteiseen tuloon huomioidaan työttömyysetuus vähennetyn suuruisena. Kotihoidontuki on etuus, jota ei huomioida etuusperusteisessa tulossa.

Esimerkki

Pekka on saanut vuositulon tarkastelujakson alussa samanaikaisesti sekä kuntoutusrahaa että osatyökyvyttömyyseläkettä. Kuntoutusrahasta on tällöin vähennetty osatyökyvyttömyyseläke. Etuusperusteiseen tuloon huomioidaan tarkastelujaksolla päätynyt osatyökyvyttömyyseläke ja se osa kuntoutusrahasta, joka on jäänyt vähennyksen jälkeen maksettavaksi.

Esimerkki

Maija on saanut vuositulon tarkastelujaksolla samanaikaisesti opintorahaa ja vähimmäismääristä vanhempainpäivärahaa. Molemmat etuudet huomioidaan Maijan etuusperusteiseen tuloon.

Rajoitukset etuuksien huomioimisessa

Asiakkaan etuusperusteiseen tuloon ei huomioida sitä osaa etuudesta, joka on maksettu työnantajalle tai palkkaturvan maksajalle. Jos asiakkaalle on palkan lisäksi maksettu osa etuudesta, niin asiakkaalle maksettu etuuden määrä huomioidaan etuusperusteisessa tulossa.

Etuuksiin liittyviä verottomia kulu- tai ylläpitokorvauksia ei huomioida etuusperusteiseen tuloon.

Jos takautuvasti myönnetystä eläkkeestä on vähennetty samalta ajalta maksettua päivärahaa, niin etuusperusteisessa tulossa huomioidaan vain asiakkaalle maksettu päivärahalla vähennetty eläkkeen määrä. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi takautuvan täyden kuntoutustuen ja sairauspäivärahan kohdalla. Etuusperusteisen tulon laskennassa huomioidaan tällöin vähennetyt eläkkeen määrä ja samalta ajalta maksettu sairauspäiväraha. Järjestelmä antaa huomautuksen, kun vuositulon tarkastelujaksolla on eläkkeen kanssa samalle ajalle toista etuutta.

Osatyökyvyttömyyseläke tarkastelujaksolla

Jos asiakkaalle on myönnetty työeläkelakien mukainen osatyökyvyttömyyseläke tarkastelujaksolle ja sen maksaminen edelleen **jatkuu** päivärahaetuuden kanssa samanaikaisesti, ei myönnettyä osatyökyvyttömyyseläkettä huomioida asiakkaan vuositulossa (SVL 1224/2004 11. luku 6. § 5. mom.). Lue tekninen ohje - Osatyökyvyttömyyseläke jatkuu päivärahan kanssa samalta ajalta.

Osatyökyvyttömyyseläke huomioidaan asiakkaan etuusperusteiseen tuloon, jos se on alkanut ennen tarkastelujakson alkamista tai tarkastelujaksolla ja sen saaminen on päätynyt ennen etuusosoikeuden alkamista. Jos oikeus vuositulossa huomioimatta jätettyyn osatyökyvyttömyyseläkkeeseen **päätyy** päivärahakaudella, päivärahaetuuden määrän perusteena oleva vuositulo muutetaan tai tarkistetaan sen päättymisajankohdasta lukien ja myös osatyökyvyttömyyseläke huomioidaan alkuperäisen tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon. Lue tekninen ohje - Osatyökyvyttömyyseläke päättyy päivärahakaudella.

Jos osatyökyvyttömyyseläkkeen maksaminen on osalta tarkastelujakson aikaa ollut työskentelyn johdosta tilapäisesti keskeytyksissä tai korottunut kuntoutuksen ajalta täydeksi, osatyökyvyttömyyseläkkeen ei katsota päättyneen tarkastelujaksolla. Eläkkeen maksaminen katsotaan näissä tilanteissa vain keskeytyneen tai korottuneen tilapäisesti eikä tarkastelujakson aikaista osatyökyvyttömyyseläkettä edelleenkään huomioida asiakkaan vuosituloon. Vuosituloon huomioidaan kuitenkin

tarkastelujaksolla oleva kuntoutuksen ajalle täydeksi korottunut kuntoutustuki kuntoutuskorotuksineen ja eläkkeen aikaisen työskentelyn ajalta maksettu palkka maksupäivän mukaisesti.

Tietojen saaminen eri etuuksista

Etuusperusteiseen tuloon huomioitavat etuudet sekä niiden myöntöjaksot ja -määrät saadaan vuositulon laskentaa varten eri järjestelmistä. Päivärahojen käsittelyjärjestelmät hakevat etuustuloon hyväksyttävät tiedot laskelmalle automaattisesti. Etuustiedot on ilmoitettu tulorekisteriin vuodesta 2021 lukien. Jos käsittelet hakemusta, jossa vuositulon tarkastelujakso on tätä aiemmalla ajalla, voit joutua pyytämään asiakkaalta lisätietoja. Lue lisää vuositulon teknisestä ohjeesta.

Eläkelaitosten myöntämistä kuntoutusrahoista Kela saa tiedot järjestelmään, mutta maksunsaajatiieto puuttuu. Selvitä eläkelaitoksesta, kenelle kuntoutusraha on maksettu. Jos maksunsaaja on työnantaja tai palkkaturvan maksaja, poista niille maksettu osuus eläkelaitoksen maksamasta kuntoutusrahasta vuositulon laskelmalta.

1.5.2.6 Muutokset vuositulossa

Päivärahaetus tulee oikaista pääsääntöisesti aina, kun myöhemmin käy ilmi, että tarkastelujakson aikaisissa, vuositulon huomioitavissa tuloissa on tapahtunut päivärahan määrään vaikuttava muutos. Kun vuositulossa on tapahtunut muutos, jonka perusteella asiakkaan päiväraha korottuu, asian voi oikaista asiakasta kuulematta. Päivärahan vahingoksi oikaiseminen edellyttää sen sijaan aina asiakkaan suostumusta.

Tarkastelujaksolla tapahtuneista muutoksista ei muodosteta automaattisia ilmoituksia. Vuositulon vaikuttava muutos voi tulla ilmi esim. asiakkaan aloitteesta, myöhemmässä etuusratkaisutyössä tai asiakaspalvelussa.

Kun asiakas itse ilmoittaa vuositulon määrään vaikuttavasta tulomuutoksesta, varmista, että asiakkaan esittämä muutostieto vastaa järjestelmän tietoja. Jos tiedoissa on ristiriitaa, selvitä asiaa vielä tarkemmin asiakkaalta tai tulon maksajalta.

Huomaa, että aina, kun asiakkaan päätöstä oikaistaan työkyvyttömyyden tai etuus oikeuden alkamisesta lukien, Vuositulon laskenta -tapahtuma tunnistaa muuttuneet tulotiedot ja laskee vuositulon ajantasaisilla tiedoilla. Kun päätöstä joudutaan muun syyn johdosta oikaisemaan ja tarkastelujakson tuloissa on tapahtunut myös päivärahan määrään vaikuttava muutos, joudutaan päätös vuositulonkin osalta oikaisemaan.

Esimerkkejä vuositulossa myöhemmin tapahtuneista muutoksista:

Palkkatulojen johdosta vuositulo muuttuu, jos esim. työnantaja korjaa aiemmin tulorekisteriin tekemäänsä palkkailmoitusta tai asiakas tai työnantaja toimittaa selvityksen ulkomaantulosta. Vuositulon huomioitavan palkkatulon määrä voi muuttua myös tilanteessa, jossa hoitopalkkion maksaminen jatkuu päivärahaudella, vaikka aiemmin sen on ilmoitettu päättyneen.

YEL/MYEL-työtulon johdosta vuositulo muuttuu, jos esim. asiakas myöhemmin lakkauttaa YEL- tai MYEL-vakuutuksensa takautuvasti. Lakkautus voi vaikuttaa päivärahaetuuden määrään, päivärahan jakamiseen työnantajan ja yrittäjän kesken tai YEL-päiväraha-oikeuteen.

Ansionmenetykskorvauksen johdosta vuositulo muuttuu, jos esim. uuden myöhemmin tehdyn päätöksen seurauksena vuositulossa huomioidun osittaisen ansionmenetykskorvauksen maksaminen jatkuukin päivärahakaudelle.

Etuuden johdosta vuositulo muuttuu esim. erilaisissa muutoksenhakutilanteessa tai jonkin myöhemmin tarkastelujaksolle myönnetyn etuuden johdosta. Etuuden johdosta vuositulo voi muuttua myös silloin, kun asiakkaalle takautuvasti myönnetty muun lain mukainen korvaus vähentää aiemmin vuositulossa huomioidun etuuden määrää. Vuositulo voi myös muuttua, jos asiakkaan opintotukipäätöstä on vuositulovalvonnan seurauksena tarkistettu tai asiakas on vapaaehtoisesti palauttanut opintotukea, eikä opintotukioikeutta ole enää tietyiltä tarkastelujakson kuukaussilta.

Esimerkki

Pekalla on ollut oikeus päivärahaan ajalla 14.2.-28.2.2020 ja tarkastelujakso on 1.1.-31.12.2019. Vuositulon laskennassa on tarkastelujaksolta huomioitu palkkaa ajalta 1.1.-31.5.2019 yhteensä 11 329,63 euroa (vakuutusmaksuvähennys huomioiden) ja Kelan työmarkkinatukea 32,40 e/pv, ajalla 1.6.-31.12.2019. Vuositulon määrä on ollut 18 365,71 euroa ja päiväraha 42,82 e/pv. Myöhemmin asiakkaan tarkastelujakson aikainen työmarkkinatuki evätään TE-toimiston lausunnon perusteella. Asiakas on katsottu yrittäjäksi, eikä oikeutta työmarkkinatukeen ole.

Kun työmarkkinatuki poistuu tarkastelujaksolta, jää asiakkaan vuosituloksi ainoastaan palkkatulo 11 329,63 euroa, josta päivärahan määräksi tulee 28,94 e/pv.

Kun Pekan päivärahapäätöstä joudutaan myöhemmin oikaisemaan muun syyn vuoksi, huomataan samalla, että päivärahan perusteena olleessa vuositulossa on tapahtunut muutos. Asiakkaalta pyydetään suostumus oikaisuun myös vuositulon osalta.

Ei muutosta vuositulossa

Huomaa, että tarkastelujakson aikaisesta tulomuutoksesta ei vielä ole kyse silloin, kun esim.

- tarkastelujakson aikaiseen etuuspäätökseen on vasta haettu poistoa Samusta,
- tarkastelujakson ajalle myönnettyä opintotukea saatetaan joutua palkkatulojen takia myöhemmin palauttamaan tai
- asiakkaalla on ansiosidonnaisen työttömyyskorvauksen ajalta myös palkkatuloa, jota ei kuitenkaan ole soviteltu työttömyyskassan maksaman työttömyyskorvauksen kanssa.

Edellä mainituissa tilanteissa etuustulot tulee huomioida vuosituloon myöntöajankohdan mukaisesti. Näin ollen vasta tarkastelujakson aikaisen etuustiedon tosiasiallisesti muututtua, voi vuositulon oikaista muuttuneita etuustietoja vastaavaksi. Näissä tilanteissa ratkaistu asia tulee asettaa seurantaan odottamaan mahdollista vuosituloon vaikuttavan etuuden muutosta.

Virhe vuositulossa

Jos vuositulon laskennassa on tapahtunut käsittely- tai tekninen virhe, jonka johdosta vuositulo on muodostunut asiakkaalle virheellisesti, kyseinen päätös tulee oikaista normaalimenettelyin joko asiakkaan suostumuksella tai hakemalla päätöksen poistamista. Kyseisen päätöksen jälkeen annettavasta suorasta jatkopäätöksestä tai

esim. saman sairauden johdosta 30 päivän sisällä jatkuneesta työkyvyttömyydestä voidaan antaa itsenäinen päätös oikealla vuositulolla lopullisena heti sen jälkeen, kun edeltäneen päätöksen oikaisuun liittyvän suostumuspyynnön määräaika on kulunut.

Huomaa, että jos asiakas ei anna suostumusta edeltäneen päätöksen vuositulon oikaisemiselle, joudutaan jatkoa koskeva itsenäinen lopullinen päätös antamaan Onni-järjestelmässä käyttämällä poikkeuksellisen vuositulon vaihtoehtoa työkohtainen vuositulo, joka mahdollistaa näissä tilanteissa oikean vuositulon käytön.

Esimerkki

Saaralle on myönnetty päivärahaetus 8.2.-31.3.2020. Hänen vuosituloonsa on huomioitu palkkatulot ajalta 1.1.-31.12.2019. Vuositulon laskenta - tapahtumaan on noussut virheellisesti tieto myönnetystä ansiopäivärahasta ajalta 1.1.-31.12.2019. Todellisuudessa Saaralle ei ole palkan lisäksi maksettu ansiopäivärahaa ko. ajalta. Virhettä ei ole huomattu etuuden valmistelussa, vaan päivärahan vuositulossa on huomioitu sekä palkkatulo että ansiopäiväraha. Virhe on huomattu vasta myöhemmin ja etuus on ehditty jo maksaa. Jos Saara ei anna suostumustaan virheellisen etuuspäätöksen oikaisemiseen, on virheellinen päätös poistettava muutoksenhakuelimessä ennen uuden päätöksen antamista.

[

1.5.3 Muut vanhempainpäivärahan määrät

Vähimmäismääräistä 31,99 e/pv (30,71 e/pv 1.8.-31.12.2022) raskaus-, erityisraskaus- ja vanhempainrahaa maksetaan, jos asiakkaalla ei ole vuosituloa lainkaan tai jos päiväraha jää vuositulon perusteella vähimmäismääräistä päivärahaa pienemmäksi. Päiväraha voi kuitenkin jäädä tosiasiallisesti laissa säädettyä vähimmäismäärää pienemmäksi silloin, kun siitä vähennetään muu, samalta ajalta maksettava etuus.

1.5.3.1 Vähimmäismäärä ja laskukaavat

Vanhempainpäiväraha voi määräytyä vuositulon perusteella tai edellisen vanhempainpäivärahan perusteena olleen vuositulon tai työtulon mukaisesti.

Vanhempainpäivärahan **vähimmäismäärä on 31,99 euroa/arkipäivä** (31,99 e/pv ajalla 1.1.2023 - 31.12.2023).

Vanhempainpäivärahan laskukaava ajalla 1.1. - 31.12.2024

Vuosituloon perustuvan vanhempainpäivärahan laskemisessa käytetään seuraavaa laskukaavaa	
Vuositulo euroa / vuosi	Päivärahan laskentakaavat euroa / arkipäivä
0 - 13 712	vähimmäismäärä 31,99 e
13 713 - 43 740	0,7 x (vuositulo : 300)

43 741 - 67 296	102,06 e + 0,4 x (vuositulo - 43 740) : 300
yli 67 296	133,47 e + 0,25 x (vuositulo - 67 296) : 300

Raskausrahan 40 arkipäivän ja uuden lain mukaisen vanhempainrahan ensimmäisen 16 arkipäivän laskukaava ajalla 1.1.- 31.12.2024

Vuosituloon perustuvan raskausrahan määrä 40 arkipäivän ajalta ja uudenlain mukaisen vanhempainrahan määrä ensimmäisen 16 arkipäivän ajalta	
Vuositulo euroa / vuosi	Päivärahan laskentakaavat euroa / arkipäivä
0 - 10 664	vähimmäismäärä 31,99 e/pv
10 665 - 67 296	0,9 x vuositulo : 300
yli 67 296	201,89 e + 0,325 x (vuositulo - 67 296) : 300

Päivärahaetuuden määrä päivää kohti lasketaan vähintään neljän desimaalin tarkkuudella laskutoimitusten ajan. Lopputulos muutetaan senteiksi siten, että 01/100–50/100 senttiä pyöristetään lähimpään alempaan senttiin ja 51/100–99/100 senttiä lähimpään ylempään senttiin.

Vuositulorajat ovat laissa vuoden 2010 tasolla ja ne tarkistetaan vuosittain päivärahan maksuvuoden ja edellisen vuoden palkkakertoimen suhteessa. Jos tulorajat nousevat tarkistuksen yhteydessä yli täysien eurojen, jätetään yli menevä osa lukuun ottamatta. Taulukossa olevat euromäärät ovat vuoden 2024 tasossa. Ne on tarkistettu vuoden 2024 palkkakertoimella (1,637).

Vuosituloon sisältyvistä palkkatuloista ja vakuutusmaksusta tehdään ohjelmallisesti 8,95 %:n vakuutusmaksuvähennys (SVL 1224/2004 11. luku 7. §). YEL- ja MYEL-työtulosta, ansionmenetyskorvauksista ja etuusperusteisesta tulosta ei tehdä vähennystä.

Vuositulo 3 kalenterikuukauden tulojen perusteella

Päivärahaa voi hakea etuus oikeuden alkamista välittömästi edeltänyttä kalenterikuukautta edeltäneiden kolmen kalenterikuukauden tulojen mukaan, jos henkilö on tarkastelujakson aikana valmistunut ammattiin, muuttanut ulkomailta Suomeen tai ollut pois työstä lapsen hoitamisen tai ase- tai siviilipalveluksessa olon vuoksi. Lisäksi edellytetään, että hänen tulonsa etuus oikeuden alkamista välittömästi edeltävää kalenterikuukautta edeltäneiden kolmen kalenterikuukauden aikana ovat olleet neljällä kerrottuna vähintään 20 prosenttia suuremmat kuin tarkastelujakson tulot. Tällöin päivärahaetuus voi määräytyä kolmen kuukauden vuosituloksi muutettujen tulojen perusteella.

1.5.3.2 Peräkkäiset synnytykset

Vanhempainpäivärahan suuruus voidaan tietyin edellytyksin määrätä edellisen vanhempainpäivärahan perusteena olleen vuositulon mukaan (SVL 1224/2004 11. luku 9. § 2. mom.). Säännöksen tavoitteena on etuuden tason säilyttäminen peräkkäisissä vanhempainpäivärahoissa.

Käytännössä etuuden taso ei kuitenkaan säily täysin samana, koska edellisen vanhempainpäivärahan perusteena ollutta vuosituloa tarkistetaan siinä suhteessa kuin vanhempainpäiväraha-oikeuden alkamisajankohdalle vahvistettu palkkakerroin poikkeaa edelliselle kalenterivuodelle vahvistetusta palkkakertoimesta.

Edellytykset

Vanhempainpäivärahan suuruus voidaan määrätä edellisen vanhempainpäivärahan perusteena olleen vuositulon mukaan, jos lapsi, jonka perusteella edellisen kerran on maksettu vanhempainpäivärahaa, ei ole

- täyttänyt kolmea vuotta tai
- adoptiolapsen hoitoon ottamisesta ei ole kulunut kolmea vuotta

ennen uuden lapsen laskettua synnytyisaikaa tai lapsen hoitoon ottamista. (SVL 1224/2004 11. luku 9. § 2. mom.)

Edellisen vanhempainpäivärahan perusteena ollutta vuosituloa voidaan käyttää useaan kertaan, mikäli edellytykset päivärahan saamiseen muutoin täyttyvät. Esimerkiksi perheen kolmannen lapsen kohdalla vanhempainpäivärahan perusteena voidaan käyttää vuosituloa, joka on ollut jo ensimmäisen ja toisen lapsen perusteella maksetun vanhempainpäivärahan perusteena, jos toinen lapsi ei ole täyttänyt kolmea vuotta ennen kolmannen lapsen laskettua synnytyisaikaa.

Jos edellinen vanhempainpäiväraha on myönnetty kuolleena syntyneen lapsen perusteella, voidaan tällöinkin edellisen äitiysrahan perusteena ollutta vuosituloa käyttää uudessa vanhempainpäivärahassa.

Jos edellinen lapsi täyttää kolme vuotta ennen laskettua synnytyisaikaa, ei SVL 11. luvun 9. §:n 2. momenttia sovelleta. Sen sijaan, jos edellinen lapsi täyttää kolme vuotta laskettuna päivänä tai myöhemmin, voidaan säännöstä soveltaa.

Vuositulo

Edeltävän vanhempainpäivärahan perusteena olleeseen vuosituloon voidaan huomioida palkkaa, YEL/MYEL-työtuloa, vakuutuspalkkaa, tiettyjä ansionmenetykskorvauksia ja etuusperusteista tuloa.

Työtulo edellisen vanhempainpäivärahan perusteena

Jos edellisen vanhempainpäivärahan perusteena on ollut työtulo, vanhempainpäivärahan suuruus voidaan määrätä edellisen vanhempainpäivärahan perusteena olleen työtulon mukaan, vaikka vanhempainpäiväraha-oikeus uuden lapsen perusteella alkaa 1.1.2020 (päivärahaetuuksien määräytymisperusteita koskevan lainmuutoksen voimaantulon) jälkeen. Toisin sanoen vanhempainpäivärahan saaja ei menetä lainmuutoksen takia oikeuttaan käyttää uuden vanhempainpäivärahan perusteena edellisen vanhempainpäivärahan perusteena olleita työtuloja. Edellä mainittujen edellytysten tulee kuitenkin täytyä.

Esimerkki

Hakijan edellinen lapsi täyttää kolme vuotta 15.5.2020 ja uuden lapsen laskettu synnytyisaika on 15.4.2020. Uuden vanhempainpäivärahan perusteena voidaan käyttää edellisen lapsen vanhempainpäivärahan perusteena ollutta työtuloa.

1.5.3.3 Eläkkeen ja muun etuuden vaikutus

Vanhempainpäivärahasta vähennetään seuraavat samalta ajalta myönnetyt etuudet:

- kansaneläkelain tai työeläkelakien mukainen vanhuuseläke ja varhennettu vanhuuseläke
 - Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei vähennetä. Tällöin esimerkiksi työstään vanhempainvapaalle jäävä vanhempi voi saada työansioihinsa perustuvan vanhempainrahan vähentämättömänä, vaikka osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen maksu jatkuu samaan aikaan.
- kansaneläkelain 12. §:n 1. momentin tai työeläkelakien mukainen täysi työkyvyttömyyseläke ja työuraeläke
- takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) mukainen takuueläke
 - Takuueläke vähennetään riippumatta siitä, millä perusteella sitä maksetaan. Takuueläke vähennetään näin ollen myös silloin, kun sitä maksetaan kansaneläkelain 12. §:n 4. momentin mukaisen eläkkeen saajalle.
- Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (566/2005) mukainen kuntoutusraha tai työeläkelakien mukainen täysimääräinen kuntoutusraha
- liikennevakuutuslain (460/2016), sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain (1521/2016), tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain (1522/2016), opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain (460/2015) ja urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (276/2009) perusteella myönnetty täysi tapaturmaeläke, päiväraha ja kuntoutusraha
- työtapaturman ja ammattitaudin perusteella myönnettävä työtapaturma- ja ammattitautilain (454/2015) tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) mukainen täysi tapaturmaeläke, päiväraha tai kuntoutusraha
 - vapaaehtoisen vapaa-ajan vakuutuksen perusteella myönnettyä korvausta ei vähennetä vanhempainpäivärahasta
- kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annetun lain (329/1967) mukainen sopeutumisraha.

Vähennys tehdään siten, että päivärahaetuudesta vähennetään arkipäivää kohti muun etuuden kuukausimäärän kahdeskymmenesviidesosa.

Mikäli muu etuus on myönnettävää vanhempainpäivärahaa suurempi, vanhempainpäivärahaa ei jää maksuun. Jos taas muu etuus on pienempi kuin vanhempainpäiväraha, erotus maksetaan henkilölle itselleen. Jos henkilö saa esimerkiksi eläkettä ja vanhempainrahaa ei jää sen vuoksi maksuun, niin vanhempainpäivärahat kuluvat, mutta maksettavaa ei jää.

Jos vakuutettu saa muuta kuin täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai muun kuin täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettua työtapaturmaa koskevien eri lakien mukaista ansionmenetykskorvausta taikka liikennevakuutuslakiin, potilasvahinkolakiin tai sotilastapaturmaa koskeviin eri lakeihin perustuvaa muun kuin täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettua ansionmenetykskorvausta eikä kyseistä etuutta tai korvausta ole huomioitu vuositulossa 11. luvun 5. §:n 2. momentin tai 11. luvun 6. §:n 5. momentin nojalla, ei etuutta tai korvausta vähennetä vanhempainpäivärahasta.

Jos osatyökyvyttömyyseläke tai muun kuin täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettu ansionmenetykskorvaus alkaa vasta vuositulon tarkastelujakson jälkeen, etuus tulee vähennettäväksi vanhempainpäivärahasta.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Muiden etuuksien vaikutus, Päivärahasta vähennettävät eläkkeet, päivärahat ja kuntoutusraha.

Jos eläkettä maksetaan toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä, lue kohdasta [Vastuu etuuksista ja oikeus etuuksiin](#), miten eläke vaikuttaa vanhempainpäivärahaan.

Vanhempainpäivärahasta voidaan vähentää myös samalle ajalle ulkomailta myönnetty vanhempainpäivärahaa vastaava etuus. Lue kohdasta [Ulkomailta maksettava vanhempainpäiväraha tai palkka](#), missä tilanteissa ulkomaan etuus vähennetään vanhempainpäivärahasta.

1.5.3.4 Raskausrahan määrä

Raskausrahan määrä lasketaan samoin perustein kuin sairauspäivärahan ja muiden vanhempainpäivärahojen määrä. Vanhempainpäivärahoikeuden alkamisajankohta on ratkaiseva, kun määrätään tuloja, joiden perusteella vanhempainpäiväraha lasketaan.

Sama peruste

Vanhempainpäivärahan alkamisajankohtana pidetään ajankohtaa, mistä lukien vanhempainpäiväraha on myönnetty, jäi sitä vähentävän etuuden johdosta maksuun tai ei. Kaikki saman lapsen perusteella myönnettävät vanhempainpäivärahat määräytyvät sen vuositulon perusteella, jonka perusteella ensimmäinen myönnetty vanhempainpäiväraha on määräytynyt. Synnyttävän vanhemman kohdalla tämä yleensä tarkoittaa raskausrahaa ja toisen vanhemman kohdalla vanhempainrahaa.

Laskenta

Raskausrahan määrän laskennassa vuositulo jaetaan 300:lla. Raskausrahakausi maksetaan korotettuna siten, että raskausraha on 90 prosenttia vakuutetun vuositulojen kolmassadasosasta, jos vuositulot eivät ylitä 64 048 euroa (vuoden 2023 tasossa). Tämän ylittävästä osasta raskausrahan määrä on 32,5 prosenttia vuositulon kolmassadasosasta.

1.5.3.5 Vanhempainrahan määrä

Vanhempainrahan määrä lasketaan samoin perustein kuin sairauspäivärahan ja muiden vanhempainpäivärahojen määrä. Vanhempainpäivärahoikeuden alkamisajankohta on ratkaiseva, kun määrätään tuloja, joiden perusteella vanhempainpäiväraha lasketaan.

Sama peruste

Vanhempainpäivärahan alkamisajankohtana pidetään ajankohtaa, mistä lukien vanhempainpäiväraha on myönnetty, jäi sitä vähentävän etuuden johdosta maksuun tai ei. Kaikki saman lapsen perusteella myönnettävät vanhempainpäivärahat määräytyvät sen vuositulon perusteella, jonka perusteella ensimmäinen myönnetty vanhempainpäiväraha on määräytynyt. Synnyttävän vanhemman kohdalla tämä yleensä tarkoittaa raskausrahaa ja toisen vanhemman kohdalla vanhempainrahaa.

Laskenta

Vanhempainrahan määrän laskennassa vuositulo jaetaan 300:lla. Vanhempainrahan 16 ensimmäistä arkipäivää maksetaan korotettuna siten, että vanhempainpäiväraha on 90

prosenttia vakuutetun vuositulojen kolmassadasosasta, jos vuositulot eivät ylitä 64 048 euroa (vuoden 2023 tasossa). Tämän ylittävistä osasta raskaus- ja vanhempainrahan määrä on 32,5 prosenttia vuositulon kolmassadasosasta. Korotettua päivärahaa maksetaan siten myös lapsen isälle tai muulle vakuutetulle sekä adoptiovanhemmille. Ensimmäisen 16 arkipäivän jälkeen vanhempainraha on 70 prosenttia vuositulon 300. osasta siltä osin kuin vakuutetun vuositulo ei ylitä 41 629 euroa. Tämän ylittävistä osasta aina 64 048 euroon saakka huomioidaan 40 prosenttia vuositulon 300. osasta ja 64 048 euroa ylittävistä osasta 25 prosenttia vuositulon 300. osasta.

Osittainen vanhempainraha

Osittaisen vanhempainrahan määrä on puolet vakuutetulle määritellyn vanhempainrahan määrästä.

1.5.3.6 Erityisraskausrahan määrä

Erityisraskausrahan määrä lasketaan samoin perustein kuin sairauspäivärahan ja muiden vanhempainpäivärahojen määrä.

Laskenta

Erityisraskausrahassa käytetään samaa laskentakaavaa kuin vanhempainrahassa.

Sama peruste

Kaikki saman lapsen perusteella myönnettävät vanhempainpäivärahat eli myös raskaus- ja vanhempainraha määräytyvät sen vuositulon perusteella, jonka perusteella ensimmäinen myönnetty vanhempainpäiväraha eli erityisraskausraha on määräytynyt.

1.6 Ratkaiseminen

Käsittelypaikka

Etuuksille yhteinen Käsittelypaikka -ohje.

Työpaikkakassat

Työpaikkakassan vastuulle kuuluvien henkilöiden vanhempainpäivärahaetuuksia koskevat hakemukset käsitellään työpaikkakassassa. Työpaikkakassan toimintapiiriin kuuluvan henkilön vakuutus siirtyy kassan vastuulle työsuhteen alkamista seuraavan kuukauden alusta lukien ja lakkaa työsuhteen päättymistä seuraavan kuukauden alusta lukien. Myös eläkkeellä oleva tai perheenjäsen voi kuulua kassan vastuulle kassan säännöissä määrätyn edellytyksin. Työpaikkakassasta maksettava etuus on vähintään sairausvakuutuslain mukainen, mutta kassa voi sääntöjensä perusteella maksaa myös lisäetuuksia.

Vanhempainpäiväraha-hakemus ratkaistaan siinä vakuutuspiirissä tai työpaikkakassassa, jonka piirissä tai vastuulla hakija on hakemuksen jättöhetkellä. Vakuutuspiiri ja kassa voivat keskenään sopia menettelystä muullakin tavalla. Vakuutuspiiri tai kassa maksaa tällöin etuutta sen maksukauden loppuun, jonka aikana vastuun siirto tapahtuu. Uusi vakuutuspiiri tai kassa jatkaa päätöksen toimeenpanoa, jos etuutta on myönnetty pitemmälle ajalle.

Vanhempainpäivärahojen kv-asiat

Vanhempainpäivärahojen kv-asiat käsitellään Kansainvälisten asioiden ratkaisukeskuksessa.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Asiakkaan tilanteeseen tutustuminen, KV-asian tunnistaminen.

Esteellisyydestä

Etuuksille yhteinen Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa - ohje, Esteellisyys.

Lisäselvitykset

Kela voi pyytää asiakkaalta tarvitsemansa lisäselvitykset asian ratkaisemiseksi. Tällaisia ovat esim. ulkomaan tuloihin liittyvät selvitykset, osa-aikatyön sopimus vanhempainrahan osittaisena maksamista varten tai vanhemmuuden tunnustamisasiakirja.

Hakemus voidaan ratkaista käytettävissä olevien tietojen perusteella, vaikka hakija kieltäytyisi antamasta tarvittavia tietoja tai esittämästä selvitystä, joka häneltä voidaan kohtuudella vaatia. Jos vakuutetun työnantaja on hakenut vanhempainpäivärahaa eikä vakuutetulta itseltään ole pyynnöstä huolimatta saatu hakemusta tai päivärahan myöntämiseksi tarvittavia tietoja, annetaan päätös työnantajan hakemuksen perusteella.

Etuuksille yhteinen Lisäselvitysten pyytäminen -ohje.

Kuuleminen

Etuuksille yhteinen Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa - ohje, Kuuleminen.

Päätöksen antaminen

Etuuksille yhteinen Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa - ohje, Päätöksen antaminen.

Päätökset kuolintapauksissa

Kun etuus lakkautetaan etuudensaajan tai lapsen kuoleman johdosta, annetaan etuuden lakkauttamisesta päätös. Jos liikamaksun takaisinperinnästä ei luovuta lakkautuspäätöksen yhteydessä, annetaan takaisinperinnästä päätös erikseen. Hallintolain 45. §:n mukaan Kelan on perusteltava päätöksensä. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ovat vaikuttaneet ratkaisuun. Päätöksen perustelut voidaan kuitenkin jättää esittämättä esimerkiksi silloin, jos perusteleminen on erityisestä syystä ilmeisen tarpeetonta. Tällä perusteella on katsottu, että kuolema on usein niin selkeä etuuden lakkautus- tai tarkistusperuste, että sitä ei ole välttämätöntä erikseen mainita päätöksessä.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Kuolema.

1.6.1 Päätöksen saajat

Vanhempainpäivärahapäätös annetaan

- vakuutetulle
- työnantajalle, jos työnantaja on maksanut palkkaa vanhempainpäivärahan ajalta ja ilmoittanut palkkatiedot asiointipalvelussa tai Y 17 -lomakkeella
- huoltajalle, jos vakuutettu on alaikäinen
- edunvalvojalle, jos henkilölle on määrätty edunvalvoja, jonka tehtäviin kuuluu taloudellisten asioiden, kuten etuusasioiden hoitaminen
- edunvalvontavaltuutetulle, jos edunvalvontavaltuutus on vahvistettu ja se kattaa etuusasioiden hoitamisen

Työnantajan päätös

Työnantajan päätöksestä käy ilmi muun muassa työntekijälle myönnetyn päivärahakauden pituus sekä työnantajalle Kelasta maksettavan päivärahan määrä. Lisäksi päätöksessä kerrotaan, miltä ajalta päiväraha maksetaan työnantajalle ja milloin se siirtyy maksettavaksi suoraan työntekijälle.

Jos työnantaja on hakenut vanhempainpäivärahaa, mutta vakuutettu itse ei ole toimittanut hakemusta tai vakuutetulta ei ole saatu vanhempainpäivärahan myöntämiseksi tarvittavia tietoja, annetaan työnantajalle hylkäyspäätös.

Työnantajan päätös lähetetään pääsääntöisesti palkkaa maksavalle työnantajalle. Työnantaja voi hankkia palkanlaskentatoiminnot ulkopuoliselta yritykseltä ja valtuuttaa tämän hoitamaan vanhempainpäivärahan hakemiseen liittyvät asiat työnantajan puolesta. Jos työnantajan asiointipalvelussa tai Y 17 -lomakkeella on ilmoitettu päätöksen postitusosoitteeksi työnantajan valtuuttaman yrityksen osoitetiedot, päätös lähetetään valtuutetulle. Muussa tapauksessa päätös lähetetään työnantajalle. Etuus maksetaan kuitenkin aina työnantajalle.

Jos työnantajan hakemus on saatu tulorekisterin kautta, ei päätöksen postitusosoitetta ole mahdollista ilmoittaa. Tulorekisterin kautta hakeminen edellyttää, että työnantaja on antanut suostumuksensa sähköisiin päätöksiin. Jos suostumus ei ole voimassa, pyydetään sitä työnantajalta. Suostumuksen voi antaa ainoastaan työnantajan asiointipalvelussa. Mikäli suostumusta ei saada, pyydetään yhteystiedot päätöksen postittamiseksi. Mikäli niitäkään ei saada, käytetään työnantajan Asiakastietojärjestelmän mukaista postiosoitetta ja viedään Palkkahallinto asiaa hoitavaksi tahoksi.

Huoltajan tai muun edunvalvojan päätös

Jos alaikäinen lapsi (15-17-vuotias) on hakenut vanhempainpäivärahaa, valituskelpoinen päätös tulee lähettää sekä hänelle itselleen että hänen lailliselle edustajalleen. Alaikäisen laillisia edustajia ovat huoltajat ja muut mahdolliset edunvalvojat. Alaikäisellä itsellään ja hänen edustajallaan on kummallakin oikeus käyttää puhevaltaa asiassa. Näin ollen molemmille tulee antaa valituskelpoinen päätös.

Päätös annetaan tiedoksi vain yhdelle huoltajalle. Jos alaikäiselle on määrätty edunvalvoja, päätös annetaan tiedoksi edunvalvojalle. Jos alaikäisellä hakijalla on useampi huoltaja, kysy häneltä puhelimitse, kenelle huoltajista päätös lähetetään. Tarvittaessa voit käyttää myös lisäselvityspyyntökirjettä. Jos vastausta ei saada, lähetä päätös sille huoltajalle, jonka luona lapsi asuu tai on viimeksi asunut. Jos huoltajat asuvat yhdessä, voit lähettää päätöksen jommallekummalle.

Tulosta huoltajalle lähetettävä päätös erikseen ja lähetä se huoltajan osoitteeseen. Kirjaa OIWAan, kenelle päätös on lähetetty. Jos alaikäiselle on määrätty edunvalvoja, tallenna edunvalvoja maksunvaatijaksi, jolloin päätös lähtee myös edunvalvojalle.

Jos alaikäisellä on turvakielto, päätöstä ei lähetetä tiedoksi huoltajalle. Sen sijaan huoltajan turvakielto ei ole esteenä päätöksen tiedoksi lähettämiseksi. Tarkista, onko jommalla kummalla alaikäisen huoltajista turvakielto. Jos huoltajalla, jolle olet lähettämässä päätöksen tiedoksi, on turvakielto, päätöksen lähettää turvakieltoyksikkö. Jos alaikäisen toisella huoltajalla kuin sillä, jolle olet lähettämässä päätöstä, on turvakielto, peitä päätöksestä alaikäisen osoite ja muut asumista koskevat tiedot.

Huomaa, että jos alaikäinen saa lapsen, hänen omat vanhempansa ovat edelleen hänen huoltajiaan, mutta hän itse on oman lapsensa huoltaja. Huoltajuus päättyy, jos alaikäinen menee avioliittoon.

Hyvinvointialueen maksuvaatimus

Jos vanhempainpäiväraha maksetaan hyvinvointialueelle sen vuoksi, että vakuutetulle on maksettu toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa päivärahaetuutta vastaan tai jos on kysymys hyvinvointialueen maksuvaatimuksesta vakuutetun laitostai perhehoidon ajalta, hyvinvointialueelle ei anneta päätöstä. Tiedot välitetään viite- tai viestitietona tilioitteella. (SVL 1224/2004 15. luku 12. § 2. mom., Laki toimeentulotuesta 1412/1997 23. §. Asiakasmaksulaki 734/1992 14. §)

1.7 Maksaminen

Maksujaksot

Vanhempainpäivärahat maksetaan jälkikäteen enintään 25 arkipäivän maksukausissa.

Jos asiakas on hakenut 25 arkipäivän maksukauden ajalle vanhempainpäivärahaa useammassa lyhyessä jaksossa, maksetaan jaksot kerralla viimeisimmän jakson päätyttyä.

Jos haettu jakso on lyhyempi kuin 25 arkipäivän maksukausi, maksetaan päiväraha jakson viimeisenä pankkipäivänä.

Maksuosoite

Lue maksuosoitteesta ja ulkomaan maksuosoitteesta.

Ennakonpidätys

Etuuksille yhteinen Ennakonpidätys-ohje.

Ennakonpidätyksen toimittaminen etuudessa.

1.7.1 Kenelle maksetaan

Vanhempainpäiväraha voidaan maksaa

- henkilölle itselleen
- henkilön työnantajalle

- edunvalvojalle
- edunvalvontavaltuutetulle
- hyvinvointialueelle
- ulosottoviranomaiselle.

Vanhempainpäivärahaa ei saa siirtää maksettavaksi toiselle (ns. siirtokielto). Tällainen sopimus on mitätön. Tästä syystä henkilön asioita hoitavan lähiomaisen tai valtakirjalla toimivan tulee ilmoittaa maksuosoitteeksi etuudensaajan tili.

Henkilölle itselleen

Vanhempainpäiväraha maksetaan henkilölle itselleen ellei työnantaja ole velvollinen maksamaan hänelle palkkaa raskaus-, erityisraskaus- tai vanhempainvapaan ajalta.

Työnantajalle

Päivärahaetuus maksetaan työnantajalle, jos työnantaja maksaa työ- tai virkasuhteen perusteella palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta työstä poissaolon ajalta. Jos henkilöllä on samanaikaisesti useita työnantajia, jotka maksavat raskaus-, erityisraskaus- tai vanhempainvapaan ajalta palkkaa, etuuden määrä jaetaan työnantajien kesken maksettujen palkkojen suhteessa.

Edunvalvojalle

Vanhempainpäivärahaa voi hakea ja nostaa henkilön edunvalvoja, kun henkilö on vajaavaltainen (alle 18-vuotias tai vajaavaltaiseksi julistettu henkilö). 15 vuotta täyttänyt henkilö voi kuitenkin hakea ja nostaa itselleen kuuluvan vanhempainpäivärahan. Edunvalvojan tulee etuutta hakiessaan liittää hakemukseen jäljennös Digi- ja väestötietoviraston DVV:n (ent. maistraatti) tai tuomioistuimen antamasta päätöksestä edunvalvojan määräämisestä. Jollei määräystä ole esitetty, käsittelijän on selvitettävä määräyksen sisältö DVV:stä. Vajaavaltaiseksi julistetun osalta näitä selvityksiä ei tarvita.

Edunvalvontavaltuutetulle

Mikäli hakija on tullut sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi kykenemättömäksi huolehtimaan asioistaan ja hän on antanut määräämälleen henkilölle edunvalvontavaltuutuksen, voi edunvalvontavaltuutettu hakea ja nostaa etuuden henkilön puolesta, mikäli valtuutus kattaa etuusasioiden hoidon. Edunvalvontavaltuutus tulee voimaan, kun Digi- ja väestötietovirasto DVV (ent. maistraatti) on vahvistanut valtuutuksen. Edunvalvontavaltuutus merkitään holhousasioiden rekisteriin.

Hyvinvointialueelle perhe- ja laitoshoidon ajalta asiakasmaksulain perusteella

Jos henkilölle on järjestetty laitoshoidoa tai -huoltoa taikka perhehoitoa, hyvinvointialue voi periä ja nostaa hänelle tulevan etuuden siltä ajalta, jonka laitoshoido- tai perhehoito kestää. Hyvinvointialueelle voidaan tämän mukaan maksaa raskaus-, erityisraskaus- ja vanhempainraha. Jos työnantajalla on oikeus vanhempainpäivärahaan raskaus-, erityisraskaus- tai vanhempainvapaan ajalta maksamaansa palkkaa vastaavalta osalta, ei työnantajalle kuuluvaa päivärahaetuutta ei makseta hyvinvointialueelle.

Vaatus hyvinvointialueelle maksamisesta on tehtävä vähintään kaksi viikkoa ennen etuuden maksupäivää. Hyvinvointialueen on ilmoitettava vaatimuksesta kirjallisesti Kelan toimistolle.

Hyvinvointialueelle ennakkona maksetun täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen perusteella

Hyvinvointialue voi periä ja nostaa maksettavan vanhempainpäivärahaetuuden samalta ajalta, jolta se on maksanut toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa etuutta vastaan.

Hyvinvointialueella on oikeus saada päivärahaetus siitä päivästä alkaen, jolta päivärahaetus olisi voitu maksaa henkilölle itselleen edellyttäen, että hyvinvointialue on maksanut hänelle toimeentulotukea samalta ajalta. Hyvinvointialueella on oikeus saada päivärahaetuuksia siihen päivään asti, johon se on maksanut toimeentulotukea päivärahaetuuspäätöksen antamishetkellä.

Hyvinvointialueen välitystilille

Hyvinvointialueella on oikeus vaatia vanhempainpäivärahan maksamista itselleen vain edellä mainituissa, laissa määrätyissä tilanteissa. Vanhempainpäivärahaa ei voida maksaa hyvinvointialueen vaatimuksesta tai esityksestä hyvinvointialueelle esimerkiksi tilanteessa, kun asiakas ei kykene huolehtimaan raha-asioistaan.

Jos henkilöasiakas haluaa etuuden maksettavaksi hyvinvointialueen ns. välitystilille, tulee asiakkaan itse ilmoittaa etuuden maksuosoitteeksi hyvinvointialueen tilinumero. Tällöin etuus maksetaan asiakkaan ilmoittamalle tilille ja asiakas voi milloin tahansa ilmoittaa uuden tilinumeron.

Ulosottoviranomaiselle

Lue ulosottoviranomaiselle maksamisesta.

1.8 Ratkaisun jälkeen

- [Ilmoitusvelvollisuus](#)
- [Hyvinvointialueen toimielin](#)
- [Päätöksen oikaisu ja poistaminen](#)
- [Päätöksen oikaisu vahingoksi ilman suostumusta](#)
- [Oikaisuvaatimukset](#)
- [Tarkistaminen eri tilanteissa](#)
- [Liikamaksu](#)
- [Lakkauttaminen](#)
- [Miten menetellään, kun vanhempi pyytää lakkauttamaan \(perumaan\) vanhempainrahan?](#)
- [Muutoksenhaku](#)
- [Takaisinperintä](#)
- [Regressi](#)
- [Väärinkäytös](#)

Ilmoitusvelvollisuus

Hakijan on annettava Kelalle etuuden myöntämiseksi ja maksamiseksi tarvittavat tiedot. Hakemus voidaan ratkaista käytettävissä olevien tietojen perusteella, vaikka hakija kieltäytyisi antamasta tarvittavia tietoja tai esittämästä selvitystä, joka häneltä voidaan kohtuudella vaatia. Vanhempainpäivärahan saajan on ilmoitettava raskaus-, erityisraskaus- ja vanhempainrahan maksamiseen vaikuttavista muutoksista välittömästi Kelan toimistoon. Tällaisia muutoksia ovat esimerkiksi tilanteet, joissa

- vanhempainpäivärahan saaja ryhtyy ansiotyöhön tai kodin ulkopuolella tehtävään muuhun työhön
- vanhempainrahan saaja jää vuosilomalle tai muulle palkalliselle vapaapäivälle myönnetyn vanhempainrahajakson aikana
- vanhempainrahan saaja ei enää hoida lasta
- vanhemman vanhempainraha halutaan maksettavaksi vanhemman kuoleman, pitkäaikaisen yli lapsen 2-vuotispäivän kestävän sairastumisen tai vankeuden vuoksi toiselle vanhemmalle
- vanhempainpäivärahan saajalla alkaa oikeus vanhempainpäivärahaetuuden estävään tai vähentävään etuuteen
- määräajalle myönnetyn osittaisen ansionmenetykskorvauksen, osatyökyvyttömyyseläkkeen tai perhe- taikka omaishoitajan hoitopalkkion maksu jatkuu
- vanhempi tai vanhempainrahan saaja joutuu rangaistuslaitokseen
- vanhempi tai vanhempainrahan saaja muuttaa pois Suomesta
- vanhemman tai vanhempainrahan saajan YEL/MYEL-vakuutus lakkaa olemasta voimassa tai työtulon määrä muuttuu vakuutuskaudella
- työnantajan palkanmaksu muuttuu
- vaaratekijä voidaan poistaa erityisraskausrahaa saavan henkilön työstä tai työoloista tai hänelle voidaan järjestää muuta työtä.

Jos Kela on sairausvakuutuslain 19 luvun nojalla saanut tietoonsa sellaisen etuuden saajan olosuhteissa tapahtuneen muutoksen, joka vaikuttaa tai voi vaikuttaa tälle myönnettävään tai maksettavaan etuuteen, Kela voi määrätä henkilöä esittämään olosuhteiden muutoksista selvityksen.

Hyvinvointialueen toimielin

Jos lapsen vanhempi luovuttaa lapsensa pois tarkoituksenaan antaa hänet adoptiolapseksi, on hyvinvointialueen sosiaalipalvelun toimielimen tai adoptiotoimiston ilmoitettava tästä maksutta Kelaan. Hyvinvointialueen sosiaalipalvelun toimielimen on ilmoitettava Kelaan myös, jos lapsi otetaan lastensuojelulain nojalla huostaan tai sijoitetaan kiireellisesti perhe- tai laitoshoitoon eikä vanhempi hoida lasta.

Päätöksen oikaisu ja poistaminen

Etuuksille yhteinen Päätöksen oikaisu ja poistaminen -ohje. Vanhempainpäiväraha-asioissa myös henkilön työnantaja on asianosainen, jos työnantajalla on oikeus päivärahaan raskaus-, erityisraskaus- tai vanhempainvapaan palkan maksun perusteella. Siltä osin, kun päätös koskee aikaa, jolta palkkaa ei ole maksettu, työnantaja ei ole asianosainen. Työnantajaa tulee kohdella asianosaisena samoin kuin henkilöasiakastakin esimerkiksi kuulemisten tai päätöksen oikaisumenettelyn osalta.

Lue menettelystä, kun [työnantaja on asianosainen](#).

[Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Oikaisu.](#)

Päätöksen oikaisu vahingoksi ilman suostumusta

Vanhempainpäivärahassa voidaan käyttää laissa säädettyä kevennettyä oikaisumenettelyä, jos vanhempainpäivärahan saajalle on myönnetty takautuvasti

sairausvakuutuslain 8. luvun 6. §:n tai 12. luvun 1.–5., 9., 9. a , 10. tai 11. §:n nojalla huomioon otettava etuus tai korvaus.

Sairausvakuutuslain 12. luvun 9. a §:n mukaan, vakuutetulle maksettavasta vanhempainpäivärahasta vähennetään seuraavat samalta ajalta maksettavat etuudet:

- 1) kansaneläkelain tai työeläkelakien mukainen vanhuuseläke ja varhennettu vanhuuseläke;
- 2) kansaneläkelain 12. §:n 1. momentin tai työeläkelakien mukainen täysi työkyvyttömyyseläke tai työuraeläke;
- 3) takuueläkkeestä annetun lain mukainen takuueläke;
- 4) Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain mukainen kuntoutusraha tai työeläkelakien mukainen täysimääräinen kuntoutusraha;
- 5) liikennevakuutuslain, sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain, tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain, opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain tai urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain perusteella myönnetty täysi tapaturmaeläke, päiväraha tai kuntoutusraha;
- 6) työtapaturman ja ammattitaudin perusteella myönnettävä työtapaturma- ja ammattitautilain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen täysi tapaturmaeläke, päiväraha tai kuntoutusraha;
- 7) kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annetun lain mukainen sopeutumisraha.

Myös ulkomailta maksettava vanhempainpäivärahaa vastaava etuus, johon rinnastetaan ulkomaiselta työnantajalta tai kansainväliseltä järjestöltä saatu etuutta vastaava palkka, huomioidaan vähentävänä.

Lisäksi on huomattava, että saman pykälän 2. momentin mukaan:

Jos vakuutettu saa muuta kuin täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai muun kuin täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa 11. luvun 5. §:n mukaista ansionmenetykskorvausta eikä kyseistä etuutta tai korvausta ole huomioitu vuositulossa mainitun pykälän 2. momentin tai mainitun luvun 6. §:n 5. momentin nojalla, etuutta tai korvausta ei vähennetä vanhempainpäivärahasta. Muutoin osatyökyvyttömyyseläke tai muun kuin täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettu ansionmenetykskorvaus vähennetään vanhempainpäivärahasta.

Oikaisuvaatimukset

Annettu päätös voidaan oikaista asiakkaan eduksi tai vahingoksi. Eduksi oikaisuvaatimus voi tulla esille Kelan aloitteesta tai asiakkaan tekemällä oikaisuvaatimuksella. Eduksi oikaisulle ei ole aikarajaa. Asiakas voi esimerkiksi esittää vanhempainpäivärahapäätöstään oikaistavaksi uusien tuloksetusten perusteella pitkänkin ajan päästä ja asia on tutkittava oikaisuvaatimuksena. Samoin esimerkiksi työnantaja voi esittää uusia raskaus-, erityisraskaus- tai vanhempainvapaan palkkatietoja. Oikaisuvaatimuksen johdosta päätöstä oikaistaan eduksi (oikaisuvaatimus hyväksytään), oikaisuvaatimus hylätään tai jätetään tutkimatta.

Huomaa, että vanhempainpäivärahoissa päätöksen oikaisu voi olla henkilöasiakkaalle vahingoksi ja työnantajalle eduksi tai päinvastoin. Vahingoksi oikaisussa on

noudatettava viiden vuoden määräaika, mutta eduksi oikaisu on tehtävä ilman määräaika. Tällöin voi tulla tilanne, että toisen asianosaisen päätöstä ei voida enää oikaista tai hakea poistoa, mutta toiselle asianosaiselle on annettava eduksi oikaisupäätös.

Tarkistaminen eri tilanteissa

Vanhempainpäivärahapäätös tarkistetaan, jos päivärahansaajan olosuhteissa tapahtuu muutos, jolla on vaikutusta oikeuteen saada päivärahaa tai päivärahansa määrään. Päätöksen tarkistamisesta on kyse silloin, jos olosuhteiden muutos on tapahtunut antamispäivän jälkeen eikä muutos ulota vaikutustaan etuuden alkamisajankohtaan. Päivärahan määrä tarkistetaan olosuhteiden muutoksesta lukien. Tarkistamistilanteissa päivärahansa saajaa on yleensä kuultava.

Tarkistamistilanteen voi aiheuttaa esimerkiksi

- lapsen kuolema
- vanhemman kuolema
- vanhemman sairaus
- vanhemman vankeusrangaistus
- päivien luovutus
- luovutuksen peruminen
- työskentely tai vapaapäivä

Edellä mainituissa tilanteissa voi olla kyse myös päätöksen oikaisemisesta. Huomaa päätöksen oikaisemisen ja tarkistamisen ero. Päätös on oikaistava, jos annettu päätös myöhemmin osoittautuu alun perin virheelliseksi. Jos muutos ulottaa vaikutuksensa etuuden alkamisajankohtaan, on kyseessä oikaisu. Päätöksessä voi olla asia-, menettely-, kirjoitus- tai laskuvirhe, joka tulee oikaista alusta lukien vakuutetun ja/tai työnantajan eduksi tai vahingoksi. Päätöksessä voi olla asiavirhe esim. silloin, kun kaikki asiaan vaikuttavat seikat eivät ole olleet tiedossa päätöksentekohetkellä.

Päivärahan saajalla on velvollisuus ilmoittaa Kelalle sellainen olosuhteissa tapahtunut muutos, joka vaikuttaa oikeuteen saada etuutta tai pienentää etuuden määrää.

Siirry prosessikuvaukseen kohtaan Tarkistaminen/Ilmoitus muutoksesta.

Liikamaksu

Vanhempainpäivärahan liikamaksu tai sen lisäys syntyy tarkistus- tai lakkautusratkaisun yhteydessä. Vakuutetun liikamaksu on ennakonpidätyksenalaista, mutta se voidaan periä nettomääräisinä takaisin maksuvuotta seuraavan huhtikuun loppuun saakka. Työnantajalle liikaa maksettu määrä ei ole ennakonpidätyksenalaista. Se peritään bruttomääräisenä. Jos vakuutettua ei ole kuultu aiemmin liikamaksusta, lähtee päätöksen liitteenä ohjelmallisesti liikamaksua koskeva kuulemiskirje.

Lakkauttaminen

Asiakas voi perua jo myönnettyjä vanhempainrahapäiviä. Sillä, miksi asiakas haluaa perua, ei ole merkitystä. Asiakas voi perua jo myönnetyn vanhempainrahan kokonaan tai joltain osin. Hän voi myös siirtää jo myönnettyjen vanhempainrahapäivien ajankohtaa eli hakea uudelle ajalle. Tilanteesta riippuen kyse voi asiallisesti olla vanhempainrahan lakkautuksesta/tarkistamisesta tai päätöksen oikaisusta, riippuen

päätöksen antamispäivästä ja siitä, tapahtuuko lakkautus vanhempainrahan alkamisajankohdasta lukien. Vaikka kyse olisi muodollisesti vahingoksi oikaisusta, ei pyydetä erikseen kirjallista oikaisu-suostumusta. Asiakkaan oma pyyntö vanhempainrahan lakkauttamisesta riittää. Asiakkaalle tulisi kuitenkin aina tarkkaan kertoa, mihin lakkautus johtaa ja mitä vaikutuksia sillä on. Jos muita myönnettyjä vanhempainrahapäiviä (joita ei peruta) tulee vahingoksi oikaista määrän osalta, näiden oikaisuun tulee pyytää suostumus. Jos työnantaja on maksanut vanhempainvapaan palkkaa, ei työntekijä voi omalla ilmoituksellaan perua vanhempainrahaa.

Miten menetellään, kun vanhempi pyytää lakkauttamaan (perumaan) vanhempainrahan?

Vanhempainraha voidaan lakkauttaa/tarkistaa vanhemman kirjallisen tai suullisen pyynnön perusteella. Poikkeuksellisesti näissä tilanteissa ei tarvitse pyytää kirjallista oikaisulupaa, vaikka muodollisesti olisi kyse vahingoksi oikaisusta. Näin voidaan menetellä riippumatta siitä, onko kyse tulevasta vai takautuvasta ajasta. Vanhempainraha voidaan lakkauttaa myös silloin, kun se on jo maksettu asiakkaalle. Huomaa kuitenkin, että jos kyse ei ole vanhempainrahan lakkauttamisesta asiakkaan omasta pyynnöstä, vaan siitä että vanhempainrahaan ei olisi oikeutta (esim. vanhempi työskentelee/on työskennellyt vanhempainrahan aikana), noudatetaan normaalia vahingoksi oikaisumenettelyä. Jos vanhempainraha on maksettu työnantajalle, ei vanhempainrahaa voi lakkauttaa pelkästään vanhemman pyynnön perusteella. Asiakkaaseen on kuitenkin pääsääntöisesti aina syytä olla yhteydessä puhelimitse tai viestitoiminnolla ennen ratkaisun tekemistä, koska asiakas ei välttämättä ymmärrä, mitä seurannaisvaikutuksia ”perumisella” on. Ennen ratkaisua on tutkittava, mitä mahdollisia vaikutuksia vanhempainrahajakson lakkautuksella on ja asiakkaalle on kerrottava vaikutuksista.

Esimerkki

Vanhempi haluaa perua hänelle jo maksetun vanhempainrahajakson. Vanhemmalle tulee kertoa, että maksettu vanhempainraha tullaan perimään takaisin. Jos vanhempi edelleen haluaa lakkauttaa vanhempainrahan, lakkautus voidaan tehdä. Jos asiakkaaseen on oltu puhelimitse yhteydessä, kirjaa käyty keskustelu Oiwaan. Jos asiakasta ei tavoiteta tai hän ei vastaa eikä häneltä saada varmistusta vanhempainrahan lakkauttamiselle, ei lakkautusta pääsääntöisesti tehdä.

Liikamaksun takaisinperintä

Jos lakkautuksen johdosta syntyy liikamaksua, takaisinperinnästä kuullaan ja annetaan takaisinperintäpäätös, kuten muissakin liikamaksutilanteissa. Takaisinperinnästä luopuminen tai sen kohtuullistaminen on kuitenkin poikkeuksellista, sillä harkinnassa tulee ottaa huomioon, että etuuden lakkautus on johtunut asiakkaan omasta pyynnöstä. Perinnästä ei luovuta myöskään liikamaksun vähäisen määrän vuoksi. Ennen lakkautuspäätöksen antamista asiakkaalle on selvitetävä, että liikamaksu tullaan perimään takaisin, jotta hän tietää mitä vaikutuksia lakkautuspyynnöllä on. Jos asiakas on ilmoittanut, että ei pysty maksamaan takaisin tms., lakkautusta ei tehdä.

Jos mahdollista, kertamaksun sijaan kuitataan jo myönnetystä tai myönnettävästä vanhempainpäivärahasta, jos uusi vanhempainpäivärahajakso on menossa maksuun lähiaikoina. Jos takaisinperinnästä kuuleminen kirjallisesti vaarantaisi kuittauksen toteutumisen, voi asiakasta poikkeuksellisesti kuulla esim. puhelimitse. Tällöin on

kirjattava yhteydenottoon, että asiakasta on kuultu takaisinperinnästä ja mitä asiakkaan kanssa on keskusteltu. Vanhempainpäivärahapäätöksen ja takaisinperintäpäätöksen voi antaa samana päivänä. Jos vanhempi ei hae vanhempainrahaa uudelle ajalle tai uusi jakso on vasta myöhemmin tulevaisuudessa, kuullaan liikamaksusta kirjallisesti ja annetaan takaisinperintäpäätös kuten muissakin liikamaksutilanteissa.

Esimerkki

Vanhemmalle on maksettu vanhempainrahaa ajalta 6.6. - 27.6.2023. Vanhempi toimittaa lokakuussa uuden hakemuksen, jossa kertoo että haluaisi perua kesän vanhempainrahajakson ja hakea uudelle ajalle 3.10.- 22.10.2023. Vanhempi ei ole saanut vanhempainvapaan palkkaa. Vanhemman kuulemisen jälkeen päätös vanhempainrahan perumisesta ja uudesta myönnöstä sekä päätös takaisinperinnästä voidaan antaa samana päivänä. Takaisinperinnässä perintätapana on kuittaus ajalle 3.10.- 22.10.2023 myönnetystä vanhempainrahasta. Jos vanhempi sen sijaan hakisi uutta vanhempainrahajaksoa esim. joulukuulle 2023, niin liikamaksun takaisinperintä hoidetaan kertamaksuna.

Huom. edellä mainittu menettely koskee vain tilanteita, kun liikamaksu on syntynyt asiakkaan omasta pyynnöstä tehdyn vanhempainrahan lakkautuksen vuoksi. Muissa tilanteissa noudatetaan normaalia takaisinperintämenettelyä.

Muutoksenhaku

Etuuksille yhteinen Muutoksenhaku-ohje.

Takaisinperintä

Etuuksille yhteinen Takaisinperintä-ohje.

Regressi

Jos henkilölle myönnetään takautuvasti samalle ajalle muuta sairausvakuutuslain mukaista päivärahaetuutta, Kansaneläkelaitoksella on oikeus periä muu etuus maksettua päivärahaa vastaavalta osalta. Menettelyä kutsutaan regressimenettelyksi ja siitä säädetään sairausvakuutuslain 12 luvun 1 §:n 2 momentissa.

Etuusväärinkäytökset

Etuuksille yhteinen Etuusväärinkäytökset-ohje.

1.8.1 Työnantaja asianosaisena

Suostumus vahingoksi oikaisuun

Jos työnantaja on asianosainen, tulee päätöksen vahingoksi oikaisuun saada myös työnantajan suostumus. Huomaa että suostumuspyyntö tulee tällöinkin tehdä kirjallisesti ja suostumus saada kirjallisesti. Suostumus tarvitaan, vaikka työnantaja olisi itse toimittanut esim. muuttuneet palkkatiedot Kelaan ja pyytänyt oikaisua. Tällöinkin pyydetään suostumusta normaalimenettelyn mukaisesti kirjallisesti.

Jos oikaisu tapahtuu pelkästään henkilöasiakkaan vahingoksi (ei työnantajan), työnantajan suostumusta ei pyydetä eikä tarvita. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun vanhempainpäiväraha on joltain ajalta maksettu virheellisesti vakuutetulle, vaikka olisi pitänyt maksaa työnantajalle. Jos taas oikaisu tapahtuu pelkästään työnantajan vahingoksi, pyydetään suostumus oikaisuun vain työnantajalta. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun vanhempainpäiväraha on maksettu virheellisesti työnantajalle, vaikka olisi pitänyt maksaa vakuutetulle tai kun vanhempainpäiväraha on virheellisesti maksettu yhdelle työnantajalle, vaikka olisi pitänyt jakaa kahden työnantajan kesken.

Jos oikaisu tapahtuu sekä henkilöasiakkaan että työnantajan vahingoksi, suostumusta oikaisuun pyydetään molemmilta. Tällöin on kyse tilanteesta, että oikeutta vanhempainpäivärahaan ei ole lainkaan tai päivärahan määrä pienenee. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun vanhempainpäivärahan perusteena olevat työtulot on otettu huomioon liian suurina ja oikeilla tuloilla päivärahan määrä pienenee. Voi myös olla tilanne, että vanhempainraha on myönnetty ja maksettu työnantajalle koska työnantaja on maksanut vanhempainvapaan palkkaa. Myöhemmin tulee ilmi, että vanhempi on työskennellyt toiselle työnantajalle vapaan aikana, eikä oikeutta vanhempainrahaan ole tänä aikana. Vaikka vanhempainrahaa ei olisi miltään ajalta maksettu henkilöasiakkaalle itselleen, on hän asianosainen, koska kyse on myös hänen päivärahaoikeudestaan.

Kun päätöstä tulisi oikaista sekä henkilöasiakkaan että työnantajan vahingoksi, tulee suostumus saada molemmilta. Jos toinen ei anna suostumusta, haetaan virheellisen päätöksen poistoa.

Huom. kun suostumusta pyydetään työnantajalta, tulee myös työnantajalle kertoa, miksi ja miltä osin päätös on virheellinen. Jos suostumus vahingoksi oikaisuun saadaan, annetaan oikaisupäätös.

Huomaa, että oikaisu voi tapahtua työnantajan eduksi ja vakuutetun vahingoksi tai toisin päin. Jos suostumusta vahingoksi oikaisuun ei saada, haetaan virheellisen päätöksen poistoa muutoksenhakuelimeltä. Jos oikaisu tapahtuu henkilöasiakkaan vahingoksi ja työnantajan eduksi (tai toisin päin), voidaan eduksi oikaisupäätös tai myöntöpäätös antaa samalla, kun haetaan päätöksen poistoa.

Huomaa kuitenkin, että jos asia on jollainlailla epäselvä tai tulkinnanvarainen (esim. työnantajan oikeus päivärahaan ei ole varma), odotetaan kunnes SAMU on käsitellyt poistoasian ja annetaan päätös vasta kun virheellinen päätös on poistettu.

Poistoesitys

Poistoesitys tehdään ihan samoin kuin muissakin tilanteissa riippumatta siitä, onko työnantaja asianosainen vai ei. Poistoesitys on perusteltava eli siinä tulee kertoa, miksi poistettavaksi esitetty päätös on virheellinen. Poistoesitykseen tulee liittää asiakirjat, jotka osoittavat, että poistettavaksi esitettävä päätös on ilmeisesti lainvastainen taikka perustuu puutteelliseen tai virheelliseen selvitykseen.

Vastuu asianosaisen kuulemisesta Kelan poistoesityksestä kuuluu lain mukaan muutoksenhakuelimelle. Prosessin sujumuuden vuoksi on kuitenkin sovittu, että Kela hoitaa kuulemisen muutoksenhakuelimen puolesta eli Kela lähettää poistoesityksen ja sen liitteet tiedoksi asianosaiselle tai asianosaisille.

Jos oikaisu tapahtuu henkilöasiakkaan vahingoksi (ei työnantajan), poistoesitys liitteineen lähetetään tiedoksi tälle. Jos työnantaja on asianosainen, lähetetään työnantajalle tiedoksi poistoesitys (ei muita asiakirjoja) tai väliaikainen myöntöpäätös, jos sellainen on annettu. Huomaa, että jos työnantaja ei ole saanut päätöstä, ei se ole

asianosainen poistoasiassa. Esimerkiksi jos vanhempainraha on myönnetty ja maksettu kokonaan vanhemmalle itselleen ja vasta myöhemmin tulee työnantajan hakemus (ilmoitus palkan maksusta) vanhempainvapaan ajalta, ei työnantaja ole asianosainen vanhemman päätöksen poistoasiassa. Työnantajaa tulee kuulla poistoesityksestä, vaikka työnantaja olisi itse toimittanut Kelaan oikaisuun johtavat tiedot (esim. uudet palkkatiedot). Liitä poistoasiakirjanippuun työnantajan kuulemiskirje tai väliaikainen päätös, jotta SAMUssa tiedetään, että työnantajan kuuleminen on Kelan toimesta hoidettu.

Jos oikaisu tapahtuu työnantajan vahingoksi (ei henkilöasiakkaan), lähetetään poistoesitys liitteineen tiedoksi työnantajalle. Useimmiten poistoasiakirjat on syytä lähettää tiedoksi myös henkilöasiakkaalle (etenkin jos tätä ei ole erikseen kuultu uudesta selvityksestä). Tällainen tilanne on esimerkiksi, kun työnantaja on ilmoittanut uudet palkkatiedot, joiden perusteella päätöstä tulisi oikaista työnantajan vahingoksi. Joissain tilanteissa voi riittää, että henkilöasiakkaalle lähetetään tiedoksi pelkkä poistoesitys tai väliaikainen päätös (esim. henkilö on itse toimittanut Kelaan uuden selvityksen, jonka perusteella poistoa haetaan).

Jos oikaisu tapahtuu sekä henkilöasiakkaan että työnantajan vahingoksi, lähetetään poistoesitys liitteineen tiedoksi molemmille. Pääsääntöisesti lähetetään samat poistoasiakirjat molemmille.